

Nurmon kulttuuriympäristöselvitys

Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen taustaselvitys
Kulttuuriympäristö
2015

Miia Hinnerichsen
Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo

Kannen ortoilmakuva: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Selvitysalueen rajaus Miia Hinnerichsen (MH).
Takakansi: Maisema ja kohdekuvia tutkimusalueelta Nurmosta, kuvaaja MH.
Raportin kuvat ja kartat: Lähde kuvatekstissä, muut kuvat MH.

Nurmon kulttuuriympäristöselvitys

Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen taustaselvitys
kulttuuriympäristö
2015

1 Johdanto	1
Selvityksen tarkoitus	1
Tutkimusalueen sijainti ja rajaus	1
Selvityksen toteuttaminen ja menetelmät	2
Aikaisemmat selvitykset ja inventoinnit	3
Selvityksen tuloksena syntyneet aineistot ja raportin rakenne	3
2 Alueen historia	5
1500-luvulta 1700-luvulle	5
Isojaon vaikutukset	5
Torpat ja mäkituvat	6
1800-luvun loppu 1900-luvun alku	6
Jälleenrakennuskausi ja asutustilat	7
1960-luvulta nykypäiviin	7
3 Arkeologinen perintö	9
Esihistoria	9
Historiallisen ajan kohteiden tietojen täydentäminen	9
Selvitysalueen talotontit, pappila, torpat ja mylly	11
Selvitysalueen historiallisen ajan kohteiden tiedot	12

4 Kulttuurimaiseman ominaispiirteet ja aluekokonaisuudet	28
Kallioperä, maaperä, topografia ja maiseman yleispiirteet	28
Liikenneväylien vaikutus maisemaan	30
Selvitysalueen kulttuuriympäristön aluekokonaisuudet ja niiden tiedot	32
Maatalouden aluekokonaisuudet	33
Taajamatoimintojen aluekokonaisuudet	42
Pientaloalueiden aluekokonaisuudet	46
5 Rakennettu ympäristö – Pihapiirit ja rakennukset	60
Selvitysalueen pihapiirien ja rakennusten tyypit	60
Kulttuurihistorialliset arvot, arvoluokat ja suojelusuositukset	64
Inventoidut pihapiirit arvoluokittain	66
Selvitysalueen pihapiirien ja rakennusten kohdetiedot	68
Inventoidut pihapiirit: Pohjan valtatie (vt19) pohjoispuoli	69
Inventoidut pihapiirit: Pohjan valtatie (vt19) eteläpuoli	91
6 Yhteenveto	105

Lähteet ja kirjallisuus

Karttaliitteet

- 1 Nurmo vanhoilla kartoilla
- 2 Inventoidut kulttuuriympäristön aluekokonaisuudet
- 3 Inventoidut pihapiirit: Pohjan valtatie pohjoispuoli – Länsiosa
- 4 Inventoidut pihapiirit: Pohjan valtatie pohjoispuoli – Itäosa
- 5 Inventoidut pihapiirit: Pohjan valtatie eteläpuoli

1 Johdanto

Selvityksen tarkoitus

Eteläpohjanmaalaisen, Seinäjoen kaupunkiin kuuluvan entisen Nurmon kunnan alueella on käynnistynyt Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistukseen ja laajennukseen tähtäävä kaavoitustyö. Yksi tuota työtä varten teetetyistä taustaselvityksistä on käsillä oleva Nurmon kulttuuriympäristöselvitys.

Kulttuuriympäristö on ihmisen jokapäiväinen elinympäristö; maisema, jossa ihmisen toiminnan jäljet näkyvät. Nurmon kulttuuriympäristöä ovat mm. kivikauden asuinpaikat, kulkureitit, tiet, pellot, niityt, talot ja muut rakennelmat. Kulttuuriympäristön piirteet ovat sitä arvokkaampia mitä paremmin ne ovat säilyneet, miten kertovia kokonaisuuksia niistä muodostuu tai miten ainutlaatuisia ne ovat.

Suomen perustuslaki määrittelee, että vastuu kulttuuriympäristöstä kuuluu meille kaikille. Mutta jotta kulttuuriympäristöä osataan vaalia, on tunnettava sen piirteet ja merkitys. Tämän työn tarkoituksena on ollut laatia Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen kattava kulttuuriympäristön selvitys, jossa on huomioituna alueen historiallisen ajan asuinpaikat, nykyinen rakennettu ympäristö sekä kulttuurimaisemat.

Nurmon muinaisuudesta ja esihistoriallisesta ajasta kertovat jäänteet on selvitetty kattavasti Mikroliitin 2010 tekemässä muinajäännösinventoinnissa. Tässä työssä on keskitytty historialliseen aikaan, eli aikaan 1500-luvulta, Nurmon asuttamisen ajalta, nykypäiviin. Selvityksessä täydennettiin ja tarkennettiin alueelta aiemmin tehtyjen kulttuuriympäristöä koskevien selvitysten tietoja sekä varmistettiin niiden ajantasaisuus.

Osayleiskaava-aluetta koskeva kulttuuriympäristöselvitys on

laadittu huhti-kesäkuussa 2015. Seinäjoen kaupungin kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus on tilannut selvitystyön Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseolta, ja sen on tuottanut rakennustutkija Miia Hinnerichsen (FM). Työn ohjaajana museolla on toiminut rakennustutkija Sirkka-Liisa Sihvonen (FM).

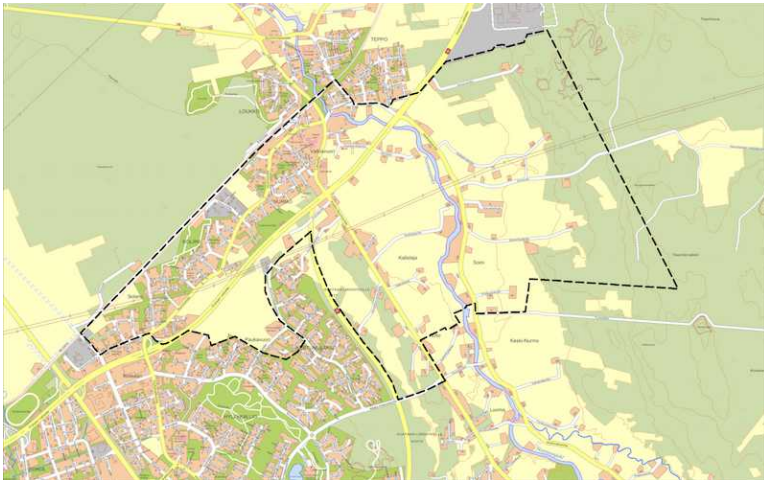
Tutkimusalueen sijainti ja rajaus

Nurmo sijaitsee Etelä-Pohjanmaan maakunnassa, noin seitsemän kilometriä koilliseen Seinäjoelta. Nurmon entisen kuntakeskuksen halkaisevat lounas-kaakkosuuntaisesti Seinäjoki-Kokkola -rautatie sekä Seinäjoelta Lapualle vievä Pohjan valtatie tunnettu valtatie 19. Luode-kaakkosuuntaisina jakajina toimivat Alavuden suuntaan vievä viivasuora Keski-Nurmontie sekä viljelylakeuksien läpi mutkitteleva Nurmonjoki.

Nurmo sijaitsee Etelä-Pohjanmaan maakunnassa, noin 7 kilometriä Seinäjoen keskustasta koilliseen. Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna.

Nurmon keskustan yleiskaavoitettava alue, joka muodostaa myös kulttuuriympäristöselvityksen tutkimusalueen, on pinta-alaltaan noin 1230 ha (12,3 km²). Alue käsittää Nurmon entisen kuntakeskustan, sen länsipuoliset Koliinin ja Kivisaaren alueet sekä Pohjan valtatie eteläpuolisen Nurmonjoen molemmille puolille levittäytyvän maatalousalueen. Alue rajoittuu luoteessa rautatiehen, idässä metsäalueisiin ja lounaassa rakenteilla olevaan Seinäjoen ohitustiehen.

Kulttuuriympäristöselvityksen tutkimusalue rajattuna opaskartalle. Kartta ja rajaus: Seinäjoen kaupunki.

Pohjan valtatie pohjoispuolinen osa tutkimusalueesta on pääasiassa tiiviisti rakennettuja pientaloalueita ja valtatie eteläpuolinen osa avaraa maatalousmaisemaa tilakeskuksineen.

Selvityksen toteuttaminen ja menetelmät

Kulttuuriympäristöselvitykseen kuuluivat esiselvitykset, maastokäynnit alueella, tietojen tallentaminen ja analysointi sekä

raportointi. Työhön käytettävän ajan rajallisuuden vuoksi arkistoaineistoja ei ole selvitetty eikä hyödynnetty. Lähdemateriaalina on käytetty mm. aiempia selvityksiä, kartta- ja ilmapäättyaineistoja, kirjallisuutta, kiinteistötietojärjestelmän tietoja sekä haastattelutietoja. Kartta-aineistoista käytössä on ollut mm. 1700-luvun lopun isojakokarttoja, 1800-luvun pitäjänkarttoja sekä 1900-luvun peruskarttoja.

Tutkimuksen tekemisestä tiedotettiin Seinäjoen kaupungin internetsivulla sekä Ilkka-lehden 30.4.2015 julkaisemassa jutussa. Tutkija osallistui osayleiskaavan yleisötilaisuuteen 7.5.2015 ja kertoi lyhyesti selvityksen tekemisestä. Lisäksi tutkija jakoi tiedotteen maastokäynneillä käymissään kohteissa.

Inventoitaviksi rakennetun ympäristön kohteiksi rajattiin ennen vuotta 1960 rakennetut kohteet. Jälleenrakennuskauden (1940-50-lukujen) kohteista on tutkittu vain maisemallisesti merkittävät ja erinomaisesti, hyvin tai vähintään kohtalaisesti aikakaudelle tyypilliset piirteet säilyttäneet rakennukset ja yhtenäiset rakennusryhmät. Tarkastelutaso on osayleiskaavasuunnittelun mukaisesti kohdetasoinen eli kunkin kiinteistön pihapiiriä on tutkittu yhtenä kokonaisuutena.

Inventoinnin ulkopuolelle on jätetty 1960 tai sen jälkeen rakennetut kohteet. Samoin tutkimatta on jätetty ennen vuotta 1960 rakennetut kohteet, joiden kulttuurihistorialliset arvot ovat muutosten myötä merkittävästi heikentyneet tai kokonaan hävinneet.

Alueella on tehty kaksi aiempaa rakennusinventointia. Rakennustarkastaja Risto Puupponen on inventoinut rakennuskantaa vuonna 1994 ja Merja Suomela vuonna 2004 Nurmon keskustan aiempaa osayleiskaavaa varten. Aiemmin inventoidut kohteet tarkistettiin maastossa ja niiden kohdetiedot päivitettiin. Lisäksi inventoitiin uusia kohteita pääasiassa Nurmonjoen itäpuolelta. Inventoidut kohteet on numeroitu, jotta ne olisivat aineistosta helpommin identifioitavissa. Numerointi on aloitettu selvitys alueen

Pohjan valtatie (vt19) pohjoispuolisesta alueesta lännestä itään edeten. Samoin on numeroitu Pohjan valtatie eteläpuolinen alue.

Tutkittavat historialliset asuinpaikat, talo/kylätontit, pappila ja mylly, määriteltiin Mikroliitin 2010 tekemän muinaisjäännösinventoinnin ja käytettävissä olleiden 1700-1800-lukujen karttojen avulla.

Maastokäynneillä tutkimusalueen nykytila, maisemat, historiallisen ajan asuinpaikat ja rakennetun ympäristön kohteet (pihapiirit, tontit) rakennuksineen dokumentoitiin sekä sanallisessa että kuvallisessa muodossa. Yhteensä tutkittiin 7 arkeologisesti kiinnostavaa historiallisen ajan kohdetta ja 105 rakennetun ympäristön kohdetta (pihapiiriä, tonttia) sekä rajattiin 14 piirteiltään selvästi ympäristöstään erottuvaa aluekokonaisuutta.

Vertaamalla alueen nykytilaa vanhoihin karttoihin ja muihin lähdeaineistoihin luotiin kokonaiskuva alueella tapahtuneista muutoksista, säilyneisyydestä ja kulttuurihistoriallisista ominaispiirteistä.

Kohteiden arvotus tehtiin asiantuntijaryhmässä, johon kuului selvityksen tekijän lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon rakennustutkija Sirkka-Liisa Sihvonen, Seinäjoen kaupungin yleiskaava-arkkitehti Jyrki Kuusinen, kaavoitusassistentti Merja Suomela ja tarkastusinsinööri Sirpa Ollila Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonnasta.

Aikaisemmat selvitykset ja inventoinnit

Alueen rakennetusta ympäristöstä, maisemasta ja perinnebiotoopeista on olemassa melko ajantasaiset ja kattavat valtakunnalliset ja maakunnalliset selvitykset. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on inventoitu ja

valtioneuvosto on 2009 vahvistanut kohteet. Arvokkaita maisema-alueita on selvitetty valtakunnallisella ja maakunnallisella tasolla vuosina 1990, 1992, 2001 ja 2013. Perinnemaisemia ja -biotoopeja puolestaan on tutkittu ympäristökeskusten toimesta 2001 ja 2003.

Edellä mainittujen selvitysten perusteella Nurmon keskustan osayleiskaavan alueella ei ole erityisiä valtakunnallisesti merkittäviä maisema- tai kulttuuriarvoja tai perinnebiotoopeja.

Nurmonjokilaakso on useissa edellä mainituissa selvityksissä määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Tämä on huomioitu mm. voimassa olevassa maakuntakaavassa (2005) ja Nurmon keskustan osayleiskaavassa (2006). Rajausta ollaan kuitenkin todennäköisesti muuttamassa Ympäristöministeriön 2010-2014 tekemän valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnin perusteella. Näillä näkymin osayleiskaavan alueelle sijoittuva Nurmonjokilaakson eteläosa rajataan alueella tapahtuneista muutoksista ja uudisrakentamisesta johtuen maakunnallisesti merkittävän alueen ulkopuolelle.

Osayleiskaavan alueella on kuitenkin kiistatta paikallisesti merkittäviä maisema-alueita ja rakennetun ympäristön kohteita, kuten käy ilmi aiemmista rakennetun ympäristön inventoinneista (1994, 2005), muinaisjäännösinventoinnista (2010) sekä maisemaselvityksestä (2011) ja maisemanhoitosuunnitelmasta (2013).

Selvityksen tuloksena syntyneet aineistot ja raportin rakenne

Kulttuuriympäristö on perinteisesti jaettu kolmeen osa-alueeseen, joita ovat arkeologinen perintö, rakennetut ympäristöt ja perinnemaisemat. Myös Nurmon kulttuuriympäristöselvitys pykii noudattamaan tuota jakoa. Työn tuloksena on syntynyt alueita, kohteita ja rakennuksia koskevat inventointitiedot, valokuvat, paikkatietoaineisto sekä tämä yhteenvetoraportti.

Selvitysalueita koskevat inventointitiedot on tallennettu Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon hallinnoimaan Kioski- tietokantaan (hanke: Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen kulttuuriympäristöselvitys 2015).

Tekijän maastotöissä ottamat valokuvien kuvatiedostot (jpg) on järjestetty viiteen kansioon: Alueet, Historiallisen ajan asuinpaikat, Kohteet (Pohjan valtatie) pohjoispuoli, Kohteet eteläpuoli ja Pienet kuvat. Kutakin aluetta tai kohdetta koskevat kuvat on lisäksi kansioitu kohteen nimen tai osoitteen mukaisesti alakansioihin. Pienet kuvat kansiossa on kaikki kuvat pienikokoisina, alle 200 kt kuvatiedostoina. Kaikki kuvat arkistoitu Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseolle. Joitakin pienikokoisia kuvia on lisäksi tallennettu Kioski-tietokantaan kohteiden ja alueiden tunnuskuviksi.

Selvitysalue, aluekokonaisuudet ja inventoidut kohteet on paikannettu kartoille käyttäen Mapinfo-paikkatieto-ohjelmaa. Samalla karttaohjelmalla on myös piirretty pääosa raportin havainnollistavista teemakartoista. Paikkatietoaineisto on arkistoitu tab-tiedostoina Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseolle.

Inventoinnin tulokset on koottu yhteenvetoraporttiin, joka sisältää johdannon, lyhyen historiatiivistelmän ja karttaliitteiden lisäksi taulukkomuotoon tiivistetyt inventointitiedot ja suojelusuositukset historiallisen ajan muinaisjäännöskohteista (luku 3), aluekokonaisuuksista (luku 4) ja rakennetun ympäristön kohteista (pihapiirit, tontit: luku 5).

Yhteenvetoraportti on luovutettu tilaajalle, Seinäjoen kaupungille sähköisinä tiedostoina (pdf). Lisäksi on toimitettu valokuvat jpg-muotoisena ja Mapinfo-paikkatietoaineistot tab-muotoisena.

Valokuvien, yhteenvetoraportin sekä kaikkien selvityksen liiteaineistojen julkaisuoikeudet ovat Etelä-Pohjanmaan

maakuntamuseolla ja tekijällä. Tilaaja voi asettaa aineiston nähtäville nähtäville sekä käyttää sitä veloituksetta alueen kaavoitukseen sekä muihin mahdollisiin aluetta koskeviin ei-kaupallisiin hankkeisiin liittyen.

2 Alueen historia

1500-luvulta 1700-luvulle

Pysyvä maanviljelykseen perustuva asutus alkoi syntyä Etelä-Pohjanmaalla syvemmälle sisämaahan verrattain myöhään, vasta 1000-luvun ensimmäisinä vuosisatoina. Joet toimivat tärkeimpinä kulkureitteinä, ja lähellä jokea maa oli hedelmällisempää, joten uudisasukkaat raivasivat peltonsa ensimmäiseksi jokivarsille. Suurempien jokien laaksot olivat ensimmäisinä asutuksen kohteina, ja seuraavaksi raivaajat lähtivät etenemään sivujokia myöten.

Nurmon vakituinen maanviljelyyn perustuva asutus on todennäköisesti syntynyt 1500-luvun alussa. Osayleiskaava-alueen vanhimmat talot ovat Penttilä, Luukko, Kalistaja, Soini ja Ryssy. Vanhimmat säilyneet lähteet niistä ovat 1550- ja 1560-luvun verotusta varten laadituista maakirjoista. Talot sijoittuivat säännöllisin välein joen molemmille rannoille, mikä viittaisi siihen, että haltuunotto on tapahtunut yksityisesti ja kyläkunnat syntyneet vasta vähitellen yksinäistalojen jakautuessa.

Seuraavien vuosisatojen sodat, ankarine veroseuraamuksineen ja nälkävuodet autioittivat taloja ja pysäyttivät kehityksen miltei kokonaan. Vuonna 1747 sallittiin talojen halkominen kahtia, mutta silläkään ei näy olleen välitöntä vaikutusta taloluvun kasvuun.

Joen rannat oli raivattu pelloiksi ja niityiksi viimeistään 1600-luvun puoliväliin mennessä. 1660-luvusta alkaen alkoi uusi niittyjen raivauskausi. Yhä etäämmäs joesta raivatuilla Nurmon kantatilojen ulkoniityillä oli tervasmetsien ohella tärkeä merkitys ensiksi kyläkunnan, ja myöhemmin koko Nurmon pitäjän alueen muodostukselle.

Vilja jauhettiin jauhoiksi joenvarren vesimyllyissä. Myllyjä oli Nurmassa useita ja niistä ainakin yksi, Ykskorvaasen mylly, sijaitti selvitysalueella, vastakkaisella puolella Nurmon pappilaa (nykyinen osoite Sahurintie 5). 1600-1700-luvun myllynpaikoilla, ei myöhemmistä jokiuoman perkauksista ja muokkauksista johtuen ole säilynyt myllyrakenteiksi katsottavia jäänteitä.

1800-1900-luvuille leimallisen kirkonkylän rakentuminen sysättiin käyntiin, kun alun perin Lapuan emäseurakuntaan kuuluneen Nurmon kappeliseurakunnan ensimmäinen oma kirkko rakennettiin 1727 ja pappila 1766. Nykyinen, toinen kirkko on alahärmäläisten Antti ja Kaappo Hakolan 1779 rakentama. Nurmo itsenäistyi Lapuasta omaksi kirkkoherrakunnaksi 1879.

Jo ennen kirkon rakentamista Nurmassa on perimätiedon mukaan ollut saarnahuone, joka on mahdollisesti sijainnut Nurmojoen itärannalla Penttilän ja Soinin kantatilojen rajalla. Nurmon museolle on siirretty aittanakin toiminut hirsirakennus, jonka ovipielessä oikealla puolella on kahdessa rivissä parikymmentä nurmolaisten talojen puumerkkiä. Merkit viittaavat siihen, että aitta on ollut yhteisomistuksessa. Dendrokronologisen tutkimuksen mukaan rakentamisessa käytetyt hirret on kaadettu 1692-1693. Rakennuksen on arveltu olleen vanha saarnahuone tai sen apurakennus, kuten ruumishuone.

Isojaon vaikutukset

Nurmassa, kuten muuallakin Pohjanmaalla isonjaon merkitys oli eteläistä Suomea vähäisempi. Isonjaon tarkoitus oli yhdistää talojen sarkajaon mukaiset kapeat hajallaan muiden talojen sarkojen joukossa sijaitsevat peltosarat yhtenäisemmiksi lohkoiksi viljelyn tehostamiseksi. Usein myös talot siirrettiin kunkin tilan isojaossa saamien laajempien peltosten äärelle. Harvemmin asutetulla Pohjanmaalla ei kuitenkaan pääsääntöisesti ollut toteutettu sarkajakoa, minkä vuoksi pellot eivät alkujaankaan olleet kovin hajallaan. Koko Nurmassa 25 talosta 10 sai

pitää peltonsa entisellään, eivätkä muutokset muillakaan olleet dramaattisia.

Nurmon isojako suoritettiin 1760-luvun alussa. Isojaossa käytiin ensin läpi kylien väliset rajat muodostaen jakokunnat, ja sen jälkeen talojen rajat. Maan jaon perusteena oli manttaali, talojen verojenmaksukykyä osoittava mitta. Oikeudenmukaisuuden vuoksi maa jyvitetiin, eli parempaa maata sai vähemmän ja huonompaa enemmän. Peltojen jaon ohella myös aiemmin kylän yhteiset metsä- ja laidunmaat (niityt) jaettiin talojen kesken niiden veroluvun mukaan. Isonjaon seurauksena Nurmolaisille jäi useita kaukoniittyjä naapuripitäjän alueelle.

Isojako ja samaan aikaan tapahtunut kruunutilojen perinnöksiosto sai halkomistoiminnan vilkkaammin käyntiin. Uudistiloja ei enää syntynyt koska kaikki metsät jaettiin vanhojen talojen kesken. Vanhoista kantataloista tuli pian paritaloja ja vähitellen useampitaloisia kyliä.

Torpat ja mäkituvat

Isojako vaikutti myös torpparilaitoksen kasvuun, kun talot saattoivat nyt perustaa torppia saamilleen metsälohkoille. Torppien perustamista suosittiin, koska talojen halkominen ei riittävästi kyennyt lisäämään nopeasti kasvavan väestön toimeentulon edellytyksiä, ja koska siten saatiin taloille ilmaista työvoimaa; torpan vuokra kun maksettiin useimmiten päivätöinä. Torppien määrän nopeaa kasvua Nurmassa kuvaa, se että 1762 henkikirjojen mukaan torppia oli koko pitäjässä vain yksi, kun niitä 1860 oli jo 163. Torpilla oli iso merkitys uusien viljelysmaiden raivaamisessa yhä etäämmältä jokiuomasta.

Jakokunnat olivat velvollisia asuttamaan myös ruotusotilaita. Tällaisia ruotusotamiehen ja heidän omaistensa asuttamia

ruotuväen torppia selvitysalueella lienee ollut ainakin 4.

Torppariasutuksen rinnalle alkoi isonjaon jälkeen versota myös vaatimattomampaa mäkitupa-asutusta. Mäkituvat olivat talojen tuntumassa sijainneita palkollisten asumuksia, joihin ei, toisin kuin torpille, kuulunut viljelysmaata. Nurmassa oli 1820 kahdeksan mäkitupaa ja 1845 jo 58. Tämän jälkeen niiden määrä kääntyi laskuun.

Valtaosa torppareista ja mäkitupalaisista lunasti viljelysmaansa emätalolta ja itsenäistyi omaksi pientilakseen 1918 vuokra-alueiden lunastuslain ja 1922 asutuslain (Lex Kallio) vahvistamisen jälkeen. Itsenäisten tilojen määrä kasvoi nopeasti: koko Nurmassa oli itsenäisiä viljelmiä vuonna 1910 242 kpl, vuonna 1929 536 kpl ja vuonna 1941 660 kpl. Vähävaraisten asumiseen toi helpotusta myös 1927 perustettu valtion omakotirahasto, josta myönnettiin lainoja rakentamiseen.

1800-luvun loppu 1900-luvun alku

1800-luvun loppuvuosikymmenten taloudellinen nousukausi koettiin Nurmassakin. Peltoalat laajenivat ja viljely tehostui. Myös metsä- ja karjatalous eli nousukauttaan. Käsi- ja kotiteollisuus nousi maatalouselinkeinon ohella tärkeäksi. Varsinkin nurmolaisista sepistä ja valureista tuli maankuuluja. 1870-luvulla rakennettu Seinäjoki-kokkola rautatie toi pitäjään merkittävää uutta eloa. Vanha kirkonkylä jäi hieman syrjään ja uusi keskus alkoi muodostua asemanseudulle.

Elettiin myös kansallisen heräämisen aikaa, johon kuului mm. erilaisen yhdistystoiminnan syntyminen. Selvitysalueella tämä näkyi selvimmin Nuorisoseuran perustamisessa. Seura toimi aluksi tilapäistiloissa, kunnes sen oma talo valmistui 1906 Keski-Nurmontien varteen varteen. Ylipään nuorisoseuran talolla järjestettiin iltamien ja tanssien lisäksi vilkkaasti mm. luentotilaisuuksia ja painiotteluita.

Jälleenrakennuskausi ja asutustilat

Talvi- ja jatkosotien seurauksena Nurmoon asutettiin runsaasti karjalaista siirtoväkeä. Selvitysalueella on ainakin kaksi vuonna 1945 säädetyn maanhankintalain nojalla perustettua pika-asutustilaa (Nurmontie 49 ja Kujapenttiläntie 4). Siirtoväen lisäksi asutettavina olivat kotinsa menettäneet rintamasotilaat tai heidän leskensä. Samaisen maanhankintalain turvin syntyi runsaasti rintamamiestontteja, aivan Nurmon keskustaan, Nurmontien varteenkin rakennettiin rintamamiestaloja pitkä rivi.

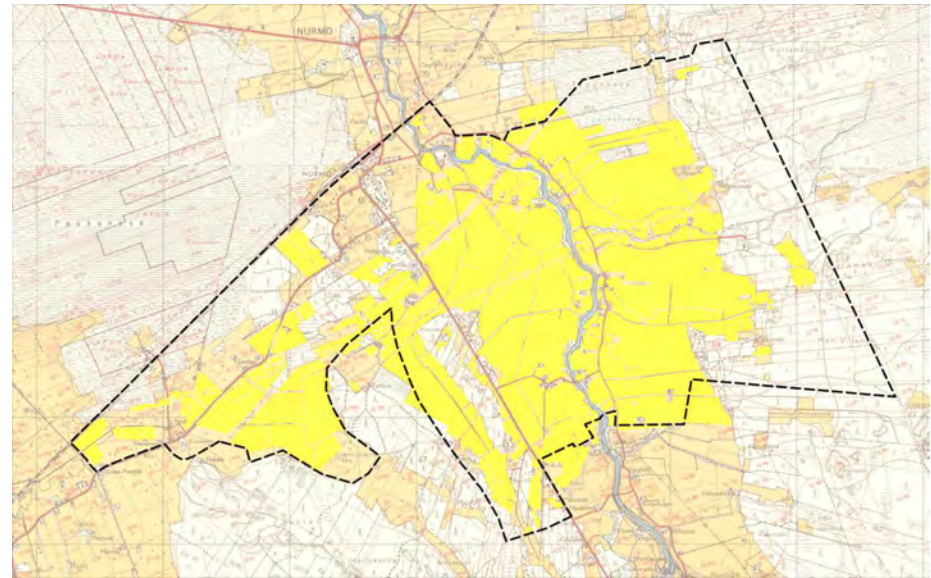
Muutoinkin asuntopula oli sodanjälkeisinä vuosina kova. Tämä näkyi vähempiarvoisten viljelysmaiden palstoittamisena ja hieman myöhemmin kaavoituksena. Osayleiskaava-alueen pohjoisosiin, kuntakeskuksen tuntumaan syntyi uusia pientaloalueita 1950-luvulta alkaen kasvavan väestön asuinalueiksi.

1960-luvulta nykypäiviin

Maataloudessa tapahtui 1950-luvun jälkeen rakennemuutos, jonka seuraukset näkyvät muutoksena kulttuurimaisemassa. Maanviljely on hitaasti keskittynyt yhä suuremmiksi yksiköiksi, viljely pientiloilla on vähentynyt ja on syntynyt suurtiloja. Peltoala on vähentynyt, viljely keskittynyt parhaille palstoille ja heikompilaatuiset maat metsittyneet tai otettu asuinkäyttöön. Tämä muutos näkyy osayleiskaava-alueellakin kotieläintilojen suuryksiköinä sekä viljelyn peltoalan vähenemisenä etenkin Pohjan valtatie (vt 19) pohjoispuolisilla alueilla. Nurmonjokilaakson viljelylakeus on pääosin säilynyt 1950-luvun laajuisena.

Maataloudessa viljely on koneistunut, koneet kasvaneet yhä suuremmiksi, karjanpidolle asetettu uusia vaatimuksia jne. Kaikki nämä seikat ovat myös muovanneet maaseudun kulttuurimaisemaa. Maatilojen rakennuskanta on uusiutunut ja

vanha saanut väistyä uuden tieltä. Uudet talousrakennukset ovat aiempaa suurempia ja myös rakennusmateriaalit ovat muuttuneet. Viljelyn lopettaneita pientiloja on muutettu omakotitaloiksi tai vapaa-ajan viettopaikoiksi. Vanhat maatilan rakennukset ovat usein jääneet vaille käyttöä ja ne on joko purettu tai jääneet vähälle huolenpidolle. Onneksi hirsisiä aittoja, luhteja ja riihiä on osattu myös arvostaa, niitä on kunnostettu ja otettu uudiskäyttöön. Piharakennukset ovat tärkeä osa maaseudun menneisyyttä, ne toimivat pihan rajaajina, näkysuojina ja tuovat arvokkuutta pihapiirille.

Viljelyn peltoalan vähenemisen näkee selvästi, kun nykyistä vaalean keltaista peltoalaa vertaa alla näkyvään 1950-luvun peruskartan tummemman keltaiseen peltoalaan. Kartta: Maanmittauslaitos, peruskartta 1953. Kaava-alueen rajausta ja nykyiset pellot MH.

Maanviljelyn murroksen kanssa samaan aikaan on tapahtunut laajempi elinkeinorakenteen muutos maanviljelyvaltaisesta yhteiskunnasta kohti

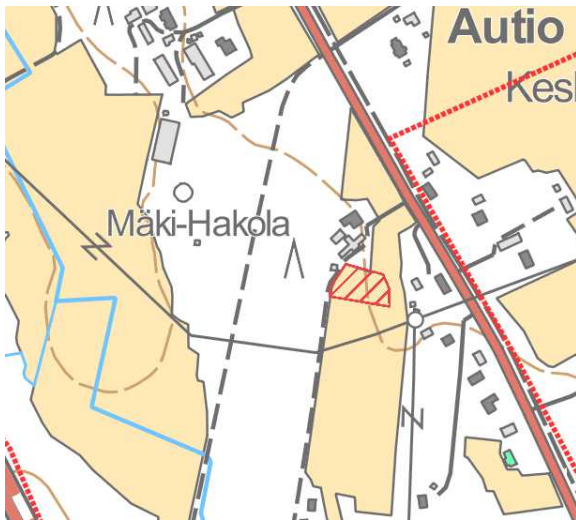
teollistunutta ja lopulta palveluvaltaista yhteiskuntaa. Tämä näkyy Nurmossa kehittyneenä tieverkkona, tiivistyneenä taajamarakenteena, syntyneinä teollisuus ja liike-alueina ja ennen kaikkea Nurmon kuntakeskuksen tuntumaan muodostuneina laajoina pientaloalueina. Kunta yhdistyi kuntaliitoksessa Seinäjoen kaupunkiin vuonna 2009. Sijainti aivan Seinäjoen kaupungin tuntumassa on tuonut Nurmoon 1960-luvulta alkaen runsaasti uusia asukkaita. Nurmo on voimakkaasti kasvava muuttovoittainen kunta, jossa on Etelä-Pohjanmaan kuntien nuorin ikärakenne.

Kaava-alueen maiseman muutoksia on havainnollistettu karttaliitteellä 1, johon on koottu vanhimpia alueelta säilyneitä 1700-luvun karttoja, 1800-luvun pitäjänkartta, 1950-luvun peruskartta ja nykykartta. Niiden perusteella on helppo nähdä Nurmon olevan yhä elinvoimainen maatalousvaltainen alue, jolla on myös vireä kuntakeskuksensa, viihtyisät pientaloalueet sekä erinomainen liikenneverkko.

3 Arkeologinen perintö

Esihistoria

Arkeologinen perintö on rakennetun ympäristön ja perinnemaisemien ohella yksi kulttuuriympäristön kolmesta osa-alueesta. Nurmon arkeologinen perintö, erityisesti esihistoriallisen ajan osalta, on selvitetty kattavasti Mikroliitti Oy:n 2010 laatimassa Nurmon muinaisjäännösinventoinnissa. Inventoinnin perusteella Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen aluerajauksen sisäpuolella on ainoastaan yksi esihistoriallisen ajan lailla suojeltu muinaisjäännös: Mäki-Hakolan kivikautinen asuinpaikka (Mikroliitin inventoinnin kohde 2, s.17). Kohde tulee merkitä kaavaan kohdemerkinnällä sm (muinaismuistokohde).

Lailla suojellun muinaisjäännöksen, Mäki-Hakolan kivikautisen asuinpaikan sijainti.
Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna.
Muinaisjäännösalueen rajaus: Museovirasto, muinaisjäännösrekisteri.

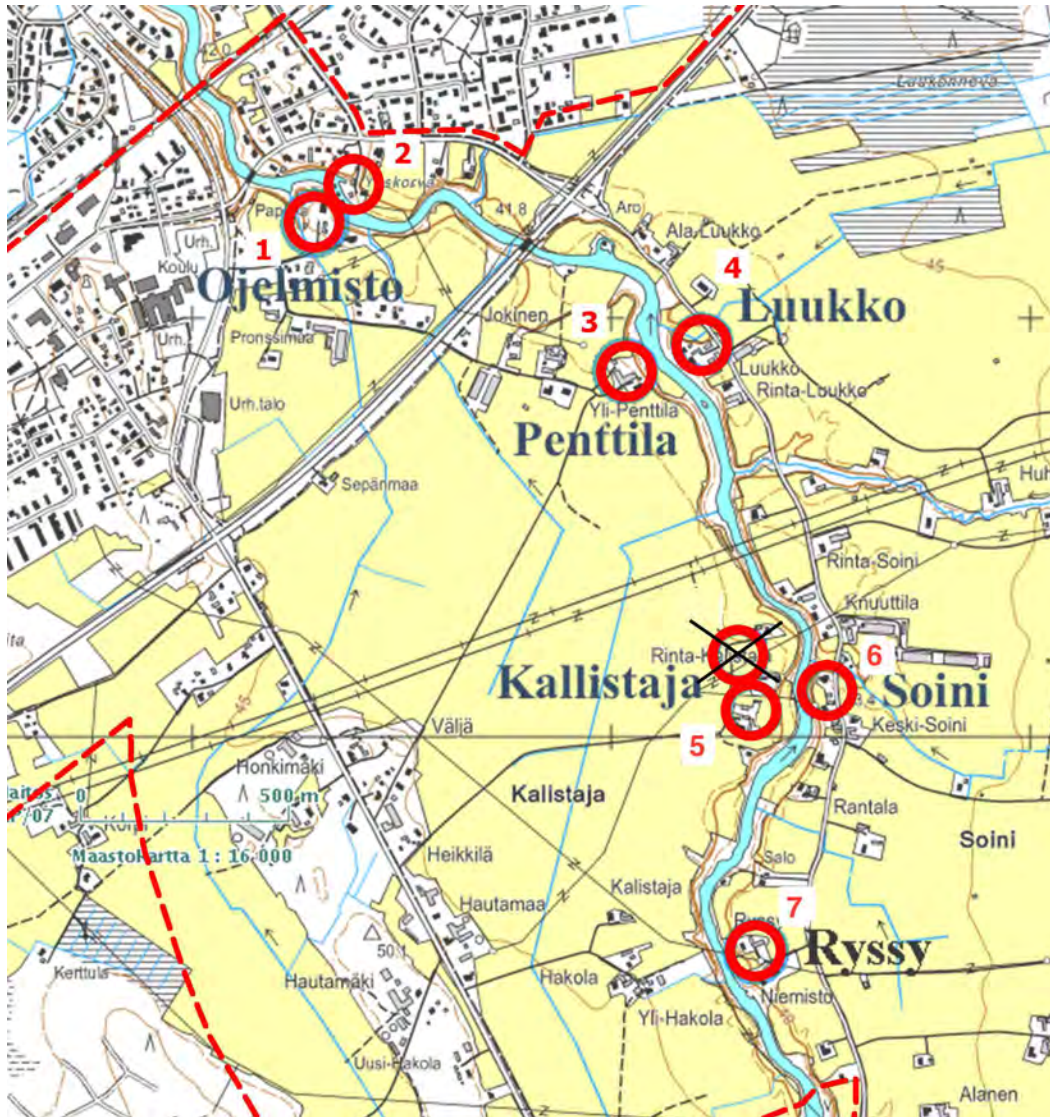
Historiallisen ajan kohteiden tietojen täydentäminen

Esihistoriallista aikaa nuorempia, historiallisen ajan muinaisjäännöksiä ovat erilaiset asutuksesta ja elinkeinojen harjoittamisesta kertovat paikat, joita Nurmossa ovat kylien, talojen, torppien ja myllyjen paikat. Niissä on säilynyt maanpinnan alla jäänteitä ihmisen toiminnasta. Kohteita on toistaiseksi Suomessa tutkittu vielä verrattain vähän. Mikroliitin inventoinnin perusteella tällaisia kohteita on Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen alueella 7; kaikki yksittäistalojen, ns. kantatalojen talotontteja.

Mikroliitin paikantamia historiallisen ajan kohteita koskevia tietoja täydennettiin tämän selvityksen puitteissa tarkastamalla kohteet maastossa, arvioimalla niiden säilyneisyyttä, täydentämällä niiden historiatietoja ja tarkastamalla kohteiden sijainnit ja rajaukset karttatarkastelun avulla. Lähteinä käytettiin saatavilla olleita isojako-, maakerja-, tilus- ja pitäjänkarttoja, Maanmittauslaitoksen Kiinteistötietojärjestelmän kiinteistönmuodostustietoja sekä lähdekirjallisuutta.

Selvityksen perusteella rajattiin osayleiskaavan alueelta yksi uusi kohde, Ykskorvaasen myllypaikka ja korjattiin yhden kohteen, Kalistajan kylän rajausta yhdistämällä aiemmin kahdeksi alueeksi rajattu kylänpaikka yhdeksi hieman suuremmaksi alueeksi. Kohteiden lukumäärä ei siis muuttunut. Osayleiskaavan alueella sijaitsee kuusi maaseudun asutushistoriallista kohdetta, joista viisi on 1500-luvulla perustettua kantatilaa ja yksi 1765 perustettu kappalaisen puustelli (pappila). Lisäksi alueella on yksi elinkeinohistoriallinen kohde, 1600-luvun puolivälissä perustettu Ykskorvaasen vesimylly. Kohteiden rajaus ei ole tarkka, vaan ainoastaan suuntaa-antava. Tarkempi paikantaminen edellyttäisi koekuopitusta maastossa.

Selvitysalueella sijaitsevat historiallisen ajan kohteiden sijainnit on merkitty seuraavalla sivulla olevalle kartalle.

Selvitysalueen historiallisen ajan kohteet merkittynä MML:n maastokartalle.

Selvitysalueen talotontit, pappila, torpat ja mylly

Kylätontit tai talotontit olivat tonttimaita, joille kylän asuin- ja talousrakennukset rakennettiin. Vanhimmat säilyneet sijaintitiedot osayleiskaava-alueen talotonteista ovat peräisin 1700-luvun isojako- ja tiluskartoilta. Nurmon talot olivat jokivarteen nauhamaisesti sijoittuneita yksinäistaloja. Yksinäistaloilla tarkoitetaan yhden talon, usein uudistilan, muodostamaa kylään verrattavaa verotuksellista kokonaisuutta. Kappalaisen puustellit tai pappilat, papinviran hoitajan palkkatilat, ovat tutkimuksellisesti pääosin verrattavissa yksinäistalojen talotontteihin. Keskiajalla yhteen taloon kuului mahdollisesti muutama rakennus, mutta 1600-luvulla tavallisesti jo toistakymmentä, jopa enemmän.

Arkeologisesti kiinnostavimpia, kiinteiksi muinaisjäänöksiksi luettavia kohteita ovat ennen 1700-lukua perustetut kylä- tai talotontit ja pappilat, ja näistä erityisesti kohteet, joissa asutus on mahdollisesti jatkunut esihistorialliselta ajalta asti. Sekä sellaiset kohteet, jotka ovat myöhemmin autioituneet, jolloin myöhempi maankäyttö ja rakentaminen ei ole tuhonnut vanhimpia rakennuksen jäänteitä ja maahan muodostuneita kulttuurikerroksia.

Ensimmäiset kirjalliset lähteet Nurmonjokivarren pysyvistä asutuksesta ja siten kantatalojen olemassaolosta löytyvät 1500-luvun puolivälistä verotusta varten laadituista maakirjoista. Tämän perusteella historiankirjoitus on päätelty, että alueella ei ole asuttu ennen 1500-lukua. Edelleen on syytä olettaa, että maanviljelyn ja liikkumisen kannalta otollisimmille paikoille 1500-luvulla perustetut kantatalot sijaitsivat samoilla paikoilla, kuin mihin ne on 1700-luvun kartoilla merkitty.

Osayleiskaavan alueen kaikki talotontit ja pappila ovat yhä asuinkäytössä. Talotonteilla ei maastossa havaittu maan pinnalle

näkyviä jäänteitä vanhoista rakennuksista. Lisäarvoa Nurmon talotonteille tuo kuitenkin hyvin säilynyt kulttuurimaisema ja ympäristö, jonka kautta kylätontin suhde vanhoihin elinkeinoin ja kulkuväyliin on edelleen hahmotettavissa.

Autioituneita talotontteja osayleiskaavan alueella ei siis ole, joskin pieniä osia talotonteista on viljeltynä peltona. Useimmilla talotonteilla on kuitenkin muokkaamattomilta vaikuttavia kohtia, joissa saattaisi olla säilyneitä 1500-1600-luvun rakennusten jäänteitä tai kulttuurikerrosta. Kiinteiksi muinaisjäänöksiksi näitä ei ole syytä merkitä. Museoviraston ohjeiden mukaisesti, ne historialliset kyläpaikat, jotka eivät ole muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänöksiä, ovat muita kulttuuriperintökohteita. Näiden kohteiden säilyttäminen on perusteltua niiden historiallisen merkityksen ja kulttuuriperintöarvojen vuoksi.

Pappilan ja talotonttien ja niiden ympäristön ilmeen säilyttämiseksi niille tulisi merkitä /s -aluesuojelumerkintä. Merkintään tulisi liittää määräys: ”Muu arkeologinen kulttuuriperintökohte (historiallinen kyläpaikka/pappila): Tulevien korjaus- ja kaivutöiden sekä täydennysrakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota alueella mahdollisesti säilyneisiin maanalaisiin kulttuurikerroksiin tai rakennusten jäänteisiin, ja niiden laajuus ja säilyneisyys tulisi tutkia, mikäli museoviranomainen sitä edellyttää.”

Toinen suojeltava historiallisen ajan muinaisjäänösten ryhmä ovat torpat. Ne olivat taloilta viljelyä varten vuokrattuja maa-alueita, joiden vuokran torppari usein maksoi päivätöinä emätalossa. Torppaan kuului maa-alueen lisäksi asuintupa, pieni navetta ja muut tarvittavat talousrakennukset. Torppien määrä oli koko maassa suhteellisen vähäinen 1750-luvulle asti. Vuonna 1757 kaikki talonpoikaistalot saivat oikeuden perustaa niitä, minkä jälkeen torppien määrä kasvoi räjähdysmäisesti. Sotilastorpat taas olivat ruotusotamiesten ja heidän perheidensä käytössä olevia vaatimattomia asumuksia, joita oli 1700-luvulla lähes jokaisessa kylässä.

Arkeologisesti kiinnostavimpia, kiinteiksi muinaisjäänöksiksi luettavia kohteita ovat ennen 1750-lukua perustetut ja myöhemmin autoituneet torpanpaikat. Tutkimusalueen taloilla ei kuitenkaan lähteiden mukaan ole ollut tavallisia torppia ennen 1750-lukua. Sotilastorppia alueella sen sijaan on ollut todennäköisesti neljä, mutta näitä ei kyetty käytettävissä olevan aineiston perusteella paikantamaan kartoille.

Kolmas historiallisen ajan muinaisjäänösten ryhmä alueella ovat myllyt. Tärkein ruoka-aine vilja jauhettiin jauhoiksi myllyssä. Raskaiden myllynkivien pyörittämiseen hyödynnettiin vesivoimaa. Nurmojoen koskia omistivat useiden talojen muodostamat jakokunnat ja myllyrakennukset olivat talonpoikien yhteisomistuksessa. 1700-luvulla vesimyllyihin yhdistettiin usein myös vesisaha.

Osayleiskaavan alueella on sijainnut yksi mylly, Ykskorvaasen mylly, jossa myöhemmin on toiminut myös saha. Kaikki myllytoiminnan jäljet ovat kuitenkin Ykskorvaasella kadonneet myöhemmän maankäytön ja koskenperkauksen seurauksena. Nykytulkinnan mukaan lähteistä tunnettu myllynpaikka, jossa ei erotu minkäänlaisia myllytoiminnan jälkiä, ei ole kiinteä muinaisjäänös. Tämän vuoksi paikalle ei myöskään ole tarpeen edellyttää kaavaan merkintöjä.

Selvitysalueen historiallisen ajan kohteiden kohdetiedot

Selvitysalueella sijaitsevat historiallisen ajan muinaisjäänös-kohteet numeroitiin juoksevilla numeroinnilla pohjoisesta etelään. Numeron eteen lisättiin tunniste M, jotta kohteet eivät sekaannu samoin numeroituihin rakennetun ympäristön kohteisiin tai aluekokonaisuuksiin. Mainittakoon vielä, että myllynpaikkaa lukuun ottamatta muita historiallisen ajan muinaisjäänös-kohteita on käsitelty raportissa myös myöhemmin luvussa 5. Historiallisen ajan

kohteissa keskitytään kohteissa maanpinnan alla mahdollisesti säilyneisiin ihmistoiminnan jäänteisiin ja rakennetun ympäristön kohteissa puolestaan maanpinnalla näkyviin rakennuksiin, pihapiirikokonaisuuksiin ja maisemaan.

Jokaisesta selvitysalueen historiallisen ajan kohteesta koottiin kohdetietokortti, johon kirjattiin:

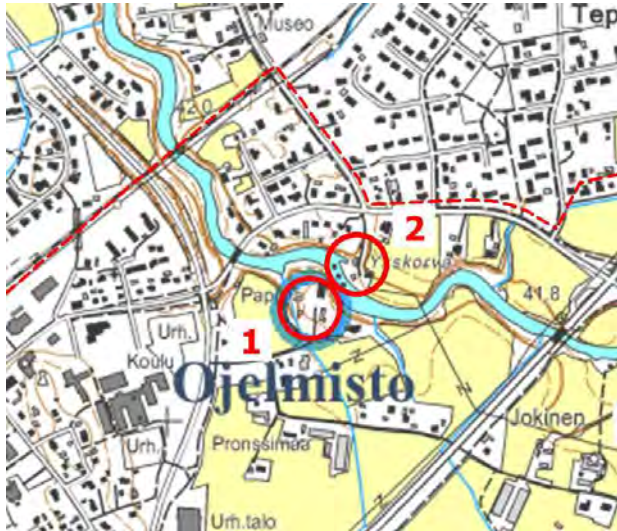
- Kohdenumero
- Kohteen nimi
- Kunta, kylä
- Kohdetyyppi
- Ajoitus
- Tutkijat
- Sijainti
- Kuvaus ja historia
- Lähteet
- Arvio säilyneisyydestä
- Kohteen laji
- Suojelusuositus ja perustelut
- Karttaote
- Valokuvia
- Mahdollinen ote vanhasta kartasta

M1 Ojelmisto	
Kunta, kylä	Seinäjoki, Nurmo
Kohdetyyppi	Asuinpaikat – pappilat
Ajoitus	Historiallinen aika, perustettu 1765
Tutkijat	Mikroliitti, Jussila & Sepänmaa 2010 inventointi, Miia Hinnerichsen 2015 tarkastus
Sijainti	Paikka sijaitsee noin 1,5 km Nurmon kirkosta kaakkoon, Nurmojoen länsirannalla.
<p>Kuvaus ja historia</p> <p>Nurmon saarnahuonekunta perustettiin 1765, minkä jälkeen alkoi kappalaisen virkatalon rakentaminen. Paikaksi valittiin aikaisemmin asumaton Nurmojoen länsipuolen rantatörmä Ykskorvan kosken kohdalta. Paikalla on ilmeisesti ollut Penttilän talon tervahauta. Vastakkaisella rannalla jauhoi Ykskorvan mylly ja sen tuntumassa oli pari sotilastorppaa. Rakennusmaa erotettiin Loukon talosta ja tila sai nimekseen Ojelmisto.</p> <p>Vuonna 1767 oli valmiina mies- ja karjapihaan jaettu pihapiiri, jossa oli 1766 valmistunut itä-länsisuuntainen päärakennus (14,4 x 7 m, siirretty 1898 Nurmon Ylijoelle kouluksi), sitä vastapäätä suurehko renki- ja pakaritupa (purettu 1969) ja päärakennuksen länsipuolella yhä pystyssä oleva 1767 rakennettu luhtiaitta. Taaempänä oli karjapiha navettoineen, liitereineen, vilja-aittoineen, sikaloineen ja kanaloineen. Riihi sijaitsi etäämmällä päärakennuksesta.</p> <p>Pihapiiriä täydennettiin 1806 jokivarteen rakennetulla saunalla ja 1824 kivikellarilla. Uusi pohjois-eteläsuuntainen pappila rakennettiin 1894 vanhan päärakennuksen viereen. Uusi ulkorakennus rakennettiin 1950-luvulla.</p> <p>Nykyisin rakennuksista ovat jäljellä luhtiaitta (1767), joenvarren kivikellari (1824), uusi päärakennus (1894) ja 1950-luvun ulkorakennus. Rakennusten ympärillä on hoidettu nurmipintainen puistomainen piha-alue. Nurmojoen ranta-alue on pääosin luonnontilainen samoin piha-alueen länsipuolitse virtaavan laskuojan varret.</p>	

Lähteet	<ul style="list-style-type: none"> - Luukko, Armas. Nurmon historia. 1. Nurmo 1983. - Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004, Jaakko Pöyry Infra 2005. - Puupponen Risto. Rakennusinventointi Nurmon kunnassa 1992-1994.
Arvio säilyneisyydestä	<p>Alue on ollut asuttuna yhtäjaksoisesti 1760-luvulta nykypäiviin.</p> <p>Alue on käytössä asuttuna pihapiirinä. Mikroliitin rajaamalla Ojelmiston pappilan alueella ei havaittu maan pinnalle erottuvia entisten rakennusten jäännöksiä.</p> <p>Vanhemmat kerrostumat ja entisten rakennusten jäännökset ovat saattaneet tuhoutua pihapiirin muutosten ja käytön seurauksena.</p>
Kohteen laji	Muu kulttuuriperintökohde
Suojelusuositus ja perustelut	<p>/s</p> <p>Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde (pappila): Tulevien korjaus- ja kaivutöiden sekä täydennysrakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota alueella mahdollisesti säilyneisiin maanalaisiin kulttuurikerroksiin tai rakennusten jäänteisiin, ja niiden laajuus ja säilyneisyys tulisi tutkia, mikäli museoviranomainen sitä edellyttää.</p>

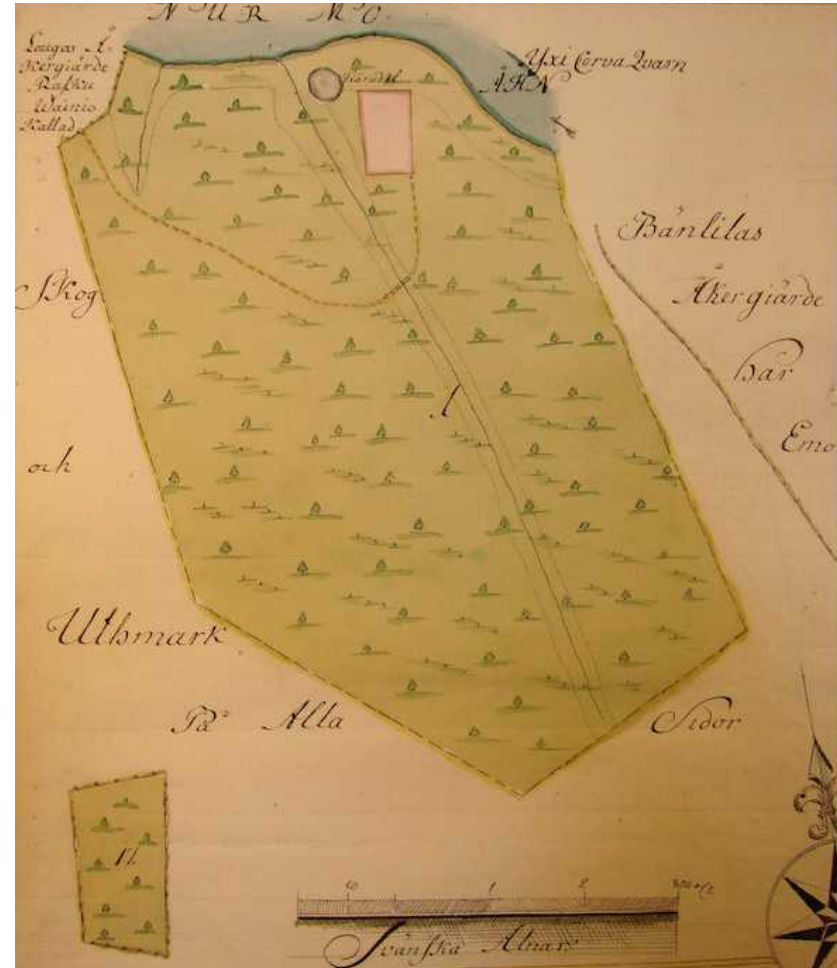
Huom. Samaa kohdetta on käsitelty myös rakennetun ympäristön näkökulmasta: kohdenumero 61. Ojelmistontie 7, Ojelmisto (ent. pappila).

Ojelmiston, Nurmon entisen pappilan (1) sijainti ympäröitynä peruskartalle. Sininen rajaus Mikrolinetti 2010, punainen rajaus MH 2015.

Ojelmiston, entisen pappilan pihapiiriä kuvattuna etelästä.

Maanmittari Kristian Åkermanin 1766 piirtämä tiluskartta Nurmon kappalaisen virkatalon (myöhemmin pappilan) paikasta. Kartalla näkyy rakentamiselle tarkoitettu suorakaide talontontti, nykyisinkin pihapiirin länsipuolitse kulkeva oja sekä jokirannassa sijainnut pyöreä Penttilän vanha tervahauta.

M2 Ykskorvaasen mylly	
Kunta, kylä	Seinäjoki, Nurmo
Kohdetyyppi	Työ- ja valmistuspaikat – vesimyllyt
Ajoitus	Historiallinen aika, perustettu viim. 1650-luvulla
Tutkijat	Mikroliitti, Jussila & Sepänmaa 2010 inventointi, Miia Hinnerichsen 2015 tarkastus
Sijainti	Paikka sijaitsee noin 1,5 km Nurmon kirkosta kaakkoon, Nurmojoen itärannalla.
<p>Kuvaus ja historia</p> <p>Ykskorvaasen mylly on perustettu viimeistään 1600-luvun puolivälissä. Se on ilmeisesti saanut nimensä lautamies Matti Louosta, joka oli korvapuoli ja omisti myllystä enemmän kuin muut osakkaat. Mylly oli ns. lahkon mylly, eli sen omistivat useat talot yhdessä. Isojaon yhteydessä 1700-luvun loppupuolella ylös kirjatut myllyn omistussosuudet olivat: Louko-Rasku 3/7, Jaskari 2/7 ja Teppo 2/7. Erityistä mylläriä ei ollut, vaan jokainen talo hoiti viljanjauhamisvuoronsa itse.</p> <p>Vuoden 1953 peruskartalla Ykskorvan kohdalla lukee mylly ja saha. Myllyn vesivoimaa on käytetty jauhomyllyn, sahan ja pärehöylän voimanlähteenä. Toimintaa on ollut vielä sotien jälkeen, jolloin Ykskorvaasella tehtiin päreitä ja mm. perunajauhoja.</p> <p>Nykyisin paikalla on 1950-luvun lopun pientalo, pieni pihavaja ja kaksi uudempaa piharakennusta. Piha on nurmipintainen ja ulottuu aivan jokirantaan asti. Ajojtie pihaan on sorapintainen. Hirsinen myllyrakennus on sijainnut suunnilleen toisen ulkorakennuksen paikalla.</p>	
Lähteet	- Luukko, Armas. Nurmon historia. 1. Nurmo 1983. - Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004, Jaakko Pöyry Infra 2005.
Arvio säilyneisyydestä	Alue on käytössä asuttuna pihapiirinä. Säilyneitä vesimyllyn ja -sahan jäännöksiä tai niihin liittyvät pato- ja uomarakenteita ei havaittu.

	Rakenteet ja entisten rakennusten jäännökset ovat todennäköisesti tuhoutuneet pihapiirin muutosten ja käytön seurauksena tai koskenperkuussa.
Kohteen laji	Muu kulttuuriperintökohde
Suojelusuositus ja perustelut	-

Ykskorvaasen myllyn (2) sijainti ympäröitynä peruskartalle. Rajaus MH.

Ykskorvaasen mylly paikka kuvattuna lounaasta, joen vastarannalta.

Ykskorvaasen myllyrakennus 1900-luvun alkupuoliskolla otetussa valokuvassa. Kuvaaja tuntematon, kopio Nurmon Museolla.

Ykskorvaasen myllyn uudistussuunnitelma vuodelta 1895. Kartalla näkyvä saari on kadonnut myöhemmin, kun kapea vesiuoma sen pohjoispuolella on täytetty.

Kartta: Vaasan maakunta-arkisto.

(Julkaisussa: Nurmo. Kotiseutukirja III. Nurmoo-seura ry 2012.)

M3 Penttilä	
Kunta, kylä	Seinäjoki, Nurmo
Kohdetyyppi	Asuinpaikat – kyläpaikat, talotontit
Ajoitus	Historiallinen aika, perustettu 1560
Tutkijat	Mikroliitti, Jussila & Sepänmaa 2010 inventointi, Miia Hinnerichsen 2015 tarkastus
Sijainti	Paikka sijaitsee noin 2 km Nurmon kirkosta kaakkoon, Nurmojoen länsirannalla, Rintatien päässä.
<p>Kuvaus ja historia Penttilä on yksi Nurmon kantatiloista. Vanhin säilynyt tieto Penttilästä on vuoden 1560 maakirjassa. Lähistöltä ei tunneta esihistoriallisia asuinpaikkoja. Alueen asutushistorian perusteella voidaan olettaa, että paikalla ei ole asuttu ennen 1500-lukua. Talo oli yhtenä tilana kuuden sukupolven ajan. Isonvihan 1713–1721 aikaan tilan kohdalta kulki ratsutie ja kahluupaikka joen yli ja tilan rakennukset poltettiin useaan kertaan ohi kulkevien joukkojen toimesta.</p> <p>1700-luvun karttojen mukaan talotontti sijaitsi suunnilleen nykyisen Ylipenttilän tilakeskuksen kohdalla. Penttilästä kasvoi uudisraivauksen myötä Nurmon toiseksi suurin talo. Halkomisen seurauksena muodostui kylä, jossa 1752 oli 2 taloa, 1835 4 taloa ja 1860 7 taloa. Taloja olivat mm.: Alapenttilä (kantatalo), Ylipenttilä, Kujapenttilä ja Jokinen. Talot eivät kaikki sijainneet talotontilla, vaan laajemmalla alueella nykyisen Rintatien varressa, kenties kauempanakin. Lisäksi Penttilän mailla oli ainakin yksi 1700-luvulla perustettu sotilastorppa, Autio ja kaikkiaan 13 1800-luvulla perustettua torppaa.</p> <p>Nykyisin talotontilla on Ylipenttilän 1958 rakennettu asuinrakennus (samalla paikalla on sijainnut ainakin kaksi edellistä päärakennusta), 1951 rakennettu punatiilinavetta, jota on jatkettu lautarakenteisilla osilla, uudehko viljankuivuri ja 1800-luvun hirsinen otsa-aitta. Peltojen ympäröimään nurmipintaiseen pihapiiriin johtaa koivukuja. Joenrantaan laskee rakennusten takaa loivahko rantaniitty.</p>	

Lähteet	- KTJ, kiinteistö- ja rakennustiedot. - Luukko, Armas. Nurmon historia. 1. Nurmo 1983. - Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004, Jaakko Pöyry Infra 2005.
Arvio säilyneisyydestä	Alue on ollut asuttuna yhtäjaksoisesti 1500-luvulta nykypäiviin. Talotontin alue on pääosin käytössä asuttuna pihapiirinä. Mikroliitin rajaamalla talotontin alueella ei havaittu maan pinnalle erottuvia entisten rakennusten jäännöksiä. Entisten rakennusten jäännökset ja kulttuurikerrokset ovat todennäköisesti ainakin osin tuhoutuneet pihapiirin käytön, runsaiden muutosten ja 1950-2010-lukujen rakentamisen seurauksena. Talotonttia ympäröivä kulttuurimaisema on säilynyt pääosin ennallaan vuosisatojen saatossa, historiallisen maiseman ja maankäytön elementit sekä kylätontin suhde vanhoihin elinkeinoihin ja kulkureitteihin ovat edelleen hyvin tunnistettavissa.
Kohteen laji	Muu kulttuuriperintökohde
Suojelusuositus ja perustelut	/s Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde (historiallinen kyläpaikka): Tulevien korjaus- ja kaivutöiden sekä täydennysrakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota alueella mahdollisesti säilyneisiin maanalaisiin kulttuurikerroksiin tai rakennusten jäänteisiin, ja niiden laajuus ja säilyneisyys tulisi tutkia, mikäli museoviranomainen sitä edellyttää.

Huom. Samaa kohdetta on käsitelty myös rakennetun ympäristön näkökulmasta: kohdenumero 82. Rintatie 50, Ylipenttilä.

Penttilän kantatilan talotontin (3) sijainti ympäröitynä peruskartalle. Sininen rajausta Mikroluokitus 2010, punainen rajausta MH 2015.

Penttilän talotontin aluetta kuvattuna lounaasta. Vasemmalla navetta lisäosineen, keskellä aitta ja oikealla 1958 rakennettu päärakennus.

Loiva jokirantaan laskeva niitty Penttilän talotontin itäosassa. Joen toisella puolella näkyvät Yliuukon ja Luukon rakennukset sekä Luukon talotontin (4) lounaisosa.

M4 Luukko	
Kunta, kylä	Seinäjoki, Nurmo
Kohdetyyppi	Asuinpaikat – kyläpaikat, talotontit
Ajoitus	Historiallinen aika, perustettu 1560
Tutkijat	Mikroliitti, Jussila & Sepänmaa 2010 inventointi, Miia Hinnerichsen 2015 tarkastus
Sijainti	Paikka sijaitsee noin 2 km Nurmon kirkosta kaakkoon, Nurmojoen itärannalla, Isokoskientien varressa.
<p>Kuvaus ja historia Luukko on yksi Nurmon kantatiloista. Vanhin säilynyt tieto Luukosta, silloiselta nimeltään Erkkiälä, on vuoden 1560 veroluettelossa. Lähitöltä ei tunneta esihistoriallisia asuinpaikkoja. Asutushistorian perusteella voidaan olettaa, että paikalla ei ole asuttu ennen 1500-lukua. Isonvihan 1713–1721 aikaan tilan kohdalta kulki ratsutie ja kahluupaikka joen yli ja on mahdollista, että tilan rakennukset poltettiin useaan kertaan ohi kulkevien joukkojen toimesta, kuten tiedetään käyneen vastarannalla Penttilässä.</p> <p>1700-luvun karttojen mukaan Luukon talotontti sijaitsi suunnilleen nykyisen Yliluukon tilan kohdalla. Talo oli jakamattomana 1700-luvun lopulle. Halkomisten seurauksena muodostui kylä, jossa 1790 oli 2 taloa, 1845 4 taloa ja 1860 6 taloa. Taloja olivat mm.: Yliluukko (kantatalo), Alaluukko, Luukko ja Rintaluukko. Talot eivät ilmeisestikään kaikki sijainneet talotontilla, vaan laajemmalla alueella nykyisen Isokoskientien varressa. Lisäksi Luukon mailla oli ainakin yksi 1700-luvulla perustettu sotilastorppa, Ylikorvanen ja 3 1700-luvun lopussa ja 1800-luvun alussa perustettua torppaa.</p> <p>Nykyisin talotontilla on Yliluukon vanha päärakennus 1800-luvulta (talo on ollut pystyssä ainakin 1884-5, jolloin tuvassa on pidetty Nurmon ensimmäistä koulua) sekä niin ikään 1800-luvulta peräisin olevat talli, viljapuori-liiveri sekä Isokoskientien toisella puolella osa riihestä. Tallin takana on ollut hirsinen navettarakennus, jonka päässä sijainnut lautarakenteinen lato on osin yhä jäljellä. Lisäksi tontilla on ollut vielä ainakin 1960-luvulla erillinen saunarakennus. Pihapiiriin on 1990-2000-luvuilla rakennettu toinen asuinrakennus ja suurehko konehalli. Talotontin</p>	

eteläosa, piha-alue vanhan päärakennuksen edustalla vaikuttaa muokkaamattomalta, samoin rakennusten takaa laskeva rantaniitty. Koillisosassa kulkee vanhaa tielinjaa naudatteleva Isokoskentie ja pohjoisosassa on Nurmojokeen laskeva oja sekä viljelty rinnepelto.	
Lähteet	- KTJ, kiinteistö- ja rakennustiedot. - Luukko, Armas. Nurmon historia. 1. Nurmo 1983. - Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen inventointi 2004, Jaakko Pöyry Infra 2005. - Suomen maatilat V, 1933. - Suuri maatilakirja VI, 1967.
Arvio säilyneisyydestä	Alue on ollut asuttuna yhtäjaksoisesti 1500-luvulta nykypäiviin. Talotontin alue on pääosin käytössä asuttuna pihapiirinä. Mikroliitin rajaamalla talotontin alueella ei havaittu maan pinnalle erottuvia entisten rakennusten jäännöksiä. Entisten rakennusten jäännökset ja kulttuurikerrokset ovat ainakin osin tuhoutuneet pihapiirin käytön ja 1990-2000-luvun rakentamisen seurauksena. Talotonttia ympäröivä kulttuurimaisema on säilynyt pääosin ennallaan vuosisatojen saatossa, historiallisen maiseman ja maankäytön elementit sekä kylätontin suhde vanhoihin elinkeinoin ja kulkureitteihin ovat edelleen hyvin tunnistettavissa.
Kohteen laji	Muu kulttuuriperintökohde
Suojelusuositus ja perustelut	/s Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde (historiallinen kyläpaikka): Tulevien korjaus- ja kaivutöiden sekä täydennysrakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota alueella mahdollisesti säilyneisiin maanalaisiin kulttuurikerroksiin tai rakennusten jäänteisiin, ja niiden laajuus ja säilyneisyys tulisi tutkia, mikäli museoviranomainen sitä edellyttää.

Huom. Samaa kohdetta on käsitelty myös rakennetun ympäristön näkökulmasta: kohdenumero 91. Isokoskentie 52, Yliluukko.

Luukon kantatilan talotontin (4) sijainti ympäröitynä peruskartalle.
Sininen rajaus Mikroliitti 2010, punainen rajaus MH 2015.

Yli-Luukon vanha päärakennus, sen oikealla puolella talli ja puori-liiverirakennuksen päätyä.

Luukon talotontin aluetta kuvattuna pohjoisesta.

M5 Kalistaja	
Kunta, kylä	Seinäjoki, Nurmo
Kohdetyyppi	Asuinpaikat – kylänpaikat, talotontit
Ajoitus	Historiallinen aika, perustettu 1546
Tutkijat	Mikroliitti, Jussila & Sepänmaa 2010 inventointi, Miiä Hinnerichsen 2015 tarkastus
Sijainti	Paikka sijaitsee noin 3 km Nurmon kirkosta kaakkoon, Nurmojoen länsipuolella, Kalistajantien varrella.
<p>Kuvaus ja historia Kalistaja on yksi Nurmon kantatiloista. Vanhin säilynyt tieto talosta on vuoden 1546 veroluettelossa. Lähitöltä ei tunneta esihistoriallisia asuinpaikkoja. Alueen asutushistorian perusteella voidaan olettaa, että paikalla ei ole asuttu ennen 1500-lukua.</p> <p>Kalistajan rappiolla oleva kantatila jaettiin verrattain varhain, 1608, kahdeksi erilliseksi tilaksi, Rintakalistajaksi ja Latvakalistajaksi. Suuremman, vanhan kanta-Kalistajan osan, nimeksi tuli Rintakalistaja, erotukseksi uudesta Erkki Erkinpojan omistamasta Latvakalistajasta. Latvakalistajasta käytettiin myöhemmin myös nimeä Autio.</p> <p>1700-luvun maakirja-, tilus- ja isojakokartan mukaan Kalistajilla oli kaksi kulmittaista talotonttia, joista pohjoisempi oli ilmeisesti Rintakalistaja ja eteläisempi Latvakalistaja. Tontit sijaitsivat suunnilleen nykyisen Latvakalistan ja Naapurin (ent. Alakalistaja) kohdalla. Halkomisten seurauksena muodostui Kalistajan kylä, jossa 1770 oli 3 taloa, 1835 9 taloa ja 1860 jopa 12 taloa. Taloja olivat mm.: Rintakalistaja (kantatila), Latvakalistaja, Ylikalistaja (Mikkikalistaja, Autiokalistaja) ja Alakalistaja (Naapuri). Talot eivät kaikki sijainneet talotontilla, vaan laajemmalla alueella niiden ympäristössä. Lisäksi Kalistajien mailla oli ainakin yksi 1700-luvulla perustettu sotilastorppa, Ala-Autio sekä yhteensä 17 1700-luvun lopun ja 1800-luvun aikana perustettua torppaa.</p> <p>Mikroliitin 2010 selvityksestä poiketen talotontit ovat sijainneet 1700-luvun kartoilla tiiviisti yhdessä, minkä vuoksi on ollut tarkoituksenmukaista käyttää vain yhtä kohderajausta käsittämään</p>	

<p>molemmat talotontit (ks. seuraavan sivun karttaote).</p> <p>Molemmat talotontit käsittänyt alue on nykyisin pääosin asuinkäytössä. Alueen pohjoisosassa on Alakalistajan 1800-luvun lopulla rakennettu, nykyisin asumaton päärakennus sekä 1800-luvun hirsinen puorirakennus. Eteläosassa on Latvakalistajan päärakennus, jonka vanhin osa on ilmeisesti peräisin 1700-luvulta, laajennus ja korotus on tehty 1800-luvulla. Lisäksi pihapiiriin kuuluu päärakennusta vastapäätä oleva aitta ja joen puoleisella sivulla oleva entinen talli- ja liiverirakennus. Tallin takana on ollut hirsirunkoinen navetta, jokirannassa maakuoppa ja Kalistajantien varrella pellolla riihi-luuva-lato. Jokirantaan laskee rakennusten takaa loivahko rantaniitty. Piha-alueet vaikuttavat muokaamattomalta, samoin rantaniitty. Viljellyt pellot ympäröivät maisemallisesti erittäin merkittävää rakennusryhmää.</p>	
Lähteet	<ul style="list-style-type: none"> - KTJ, kiinteistötiedot. - Luukko, Armas. Nurmon historia. 1. Nurmo 1983. - Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004, Jaakko Pöyry Infra 2005. - Suomen maatilat V, 1933. - Suuri maatilakirja VI, 1967.
Arvio säilyneisyydestä	<p>Alue on ollut asuttuna 1500-luvulta nykypäiviin. Talotontin alue on pääosin käytössä asuttuna pihapiirinä.</p> <p>Talotontin alueella ei havaittu maan pinnalle erottuvia entisten rakennusten jäännöksiä.</p> <p>Entisten rakennusten jäännökset ja kulttuurikerrokset ovat saattaneet osin tuhoutuneet pihapiirin käytön seurauksena.</p> <p>Talotonttia ympäröivä kulttuurimaisema on säilynyt pääosin ennallaan vuosisatojen saatossa, historiallisen maiseman ja maankäytön elementit sekä kylätontin suhde vanhoihin elinkeinoihin ja kulkureitteihin ovat edelleen hyvin tunnistettavissa.</p>
Kohteen laji	Muu kulttuuriperintökohde

Suojelusuositus ja perustelut	/s Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde (historiallinen kylänpaikka): Tulevien korjaus- ja kaivutöiden sekä täydennysrakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota alueella mahdollisesti säilyneisiin maanalaisiin kulttuurikerroksiin tai rakennusten jäänteisiin, ja niiden laajuus ja säilyneisyys tulisi tutkia, mikäli museoviranomainen sitä edellyttää.
-------------------------------	--

Huom. Samaa aluetta on käsitelty myös rakennetun ympäristön näkökulmasta: kohdenumero 84. kalistajantie 92, Naapuri ja 85. Kalistajantie 92, Latvakalistaja.

Kalistajan kantatilan talotontin (5) sijainti ympäröitynä peruskartalle. Siniset rajaukset Mikroliitti 2010, punainen rajaus MH 2015.

Loiva jokirantaan laskeva niitty Kalistajan talotontin itäosassa ja rakennusryhmä sen keskiosassa kuvattuna idästä, joen vastapuolelta.

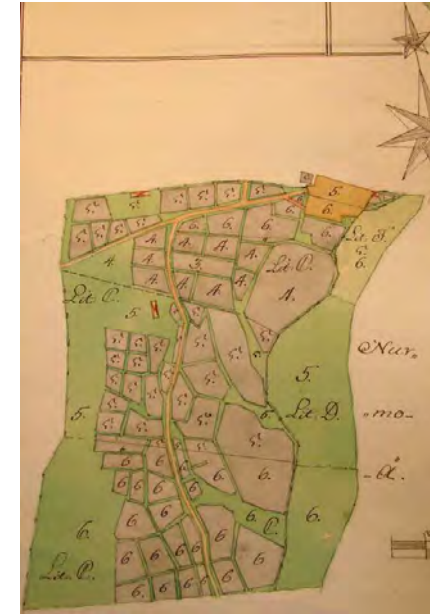
Kalistajan talotontin aluetta kuvattuna luoteesta. Etualalla Naapurin (Ala-Kalistajan) rakennukset ja taustalla Latvakalistajan rakennuksia.

Kalistajan talotontin aluetta ja Latvakalistajan rakennukset lounaasta.

Ote maanmittari Hans Löfvendahlin 1700-luvulla, ennen isojakoa piirtämästä tiluskartasta. Joen länsipuolella näkyvät Kalistajan kylän talotontit 114 ja 115.

Vasemmalla Maanmittari Peter Uhmmin 1709 piirtämä maakirjakartta Kalistajan kylästä, jossa näkyy tiluskatan tavoin kaksi kulmittain rakennettua talotonttia. Oikealla pala maanmittari Hans Löfvendahlin 1792 piirtämästä Kalistajan ja Latvakalistajan isojakokartasta, jossa talotontit sijaitsivat vierekkäin.

M6 Soini	
Kunta, kylä	Seinäjoki, Nurmo
Kohdetyyppi	Asuinpaikat – kylänpaikat, talotontit
Ajoitus	Historiallinen aika, perustettu 1563
Tutkijat	Mikroliitti, Jussila & Sepänmaa 2010 inventointi, Miia Hinnerichsen 2015 tarkastus
Sijainti	Paikka sijaitsee noin 3 km Nurmon kirkosta kaakkoon, Nurmojoen itärannalla, Isokoskientien varressa.
<p>Kuvaus ja historia Soini on yksi Nurmon kantatiloista, josta aluksi 1500-1600-luvuilla on käytetty nimiä Sonnila ja Sonni. Vanhin säilynyt tieto talosta on vuoden 1563 veroluettelossa. Lähistöltä ei tunneta esihistoriallisia asuinpaikkoja. Alueen asutushistorian perusteella voidaan olettaa, että paikalla ei ole asuttu ennen 1500-lukua.</p> <p>1700-luvun tiluskartan mukaan Soinin talotontti sijaitsi suunnilleen nykyisen Alatalon tilan kohdalla. Talo oli jakamattomana vuoteen 1769. Halkomisten seurauksena muodostui kylä, jossa kuitenkin vasta 1815 oli 2 taloa, 1825 3 taloa ja 1860 5 taloa. Taloja olivat mm.: Ylisoini (kantatalo) ja Alasoini. Lisäksi Soinin mailla oli yhteensä 14 1800-luvun aikana perustettua torppaa.</p> <p>Soinin kylässä on 1930-luvun lopussa ollut tulipalo, jossa tuhoutuivat ainakin kolmen tilan rakennukset. Nykyisin talotontilla on 1939 valmistunut 1970-luvulla laajennettu Alatalon tilan päärakennus, 1930-luvun lopun osin tiilinen, osin lautarakenteinen navetta-liiveri-vajarakennus, mahdollisesti 1800-luvulta peräisin oleva osin hirsinen aitta-tallirakennus sekä Alatalon pihapiirin pohjoispuolelle rakennetut 1970-luvun tiilinen omakotitalo ja 1980-luvun konehallirakennus.</p> <p>Mikroliitin rajaaman talotontin itäpuolen läpi kulkee vanhaa tielinjaa nautatteleva Isokoskentie. Tien itäpuoli on viljeltyä peltoa. Talotontin eteläosa, Alatalon pihapiiri ja länsiosan pieni peltotilkku vaikuttavat pääosin muokkaamattomilta.</p>	

Lähteet	- KTJ, kiinteistötiedot. - Luukko, Armas. Nurmon historia. 1. Nurmo 1983. - Suomen maatilat V, 1933. - Suuri maatilakirja VI, 1967.
Arvio säilyneisyydestä	Alue on ollut asuttuna 1500-luvulta nykypäiviin. Talotontin alue on pääosin käytössä asuttuna pihapiirinä. Talotontin alueella ei havaittu maan pinnalle erottuvia entisten rakennusten jäännöksiä. Entisten rakennusten jäännökset ja kulttuurikerrokset ovat saattaneet osin tuhoutuneet pihapiirin käytön ja 1900-luvun rakentamisen seurauksena. Talotonttia ympäröivä kulttuurimaisema on säilynyt pääosin ennallaan vuosisatojen saatossa, historiallisen maiseman ja maankäytön elementit sekä kylätontin suhde vanhoihin elinkeinoin ja kulkureitteihin ovat edelleen hyvin tunnistettavissa.
Kohteen laji	Muu kulttuuriperintökohde
Suojelusuositus ja perustelut	/s Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde (historiallinen kylänpaikka): Tulevien korjaus- ja kaivutöiden sekä täydennysrakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota alueella mahdollisesti säilyneisiin maanalaisiin kulttuurikerroksiin tai rakennusten jäänteisiin, ja niiden laajuus ja säilyneisyys tulisi tutkia, mikäli museoviranomainen sitä edellyttää.

Huom. Samaa kohdetta on käsitelty myös rakennetun ympäristön näkökulmasta: kohdenumero 98. Isokoskentie 146, Alatalo.

Soinin kantatilan talotontin (6) sijainti ympäröitynä peruskartalle. Sininen rajaus Mikroliitti 2010, punainen rajaus MH 2015.

Soinin talotontin aluetta ja rakennuksia idästä.

Soinin talotontti kuvattuna lännestä, joen vastapuolelta.

M7 Ryssy	
Kunta, kylä	Seinäjoki, Nurmo
Kohdetyyppi	Asuinpaikat – kylänpaikat, talotontit
Ajoitus	Historiallinen aika, perustettu 1556
Tutkijat	Mikroliitti, Jussila & Sepänmaa 2010 inventointi, Miia Hinnerichsen 2015 tarkastus
Sijainti	Paikka sijaitsee noin 3,5 km Nurmon kirkosta kaakkoon, Nurmojoen itärannalla, Isokoskentien tuntumassa.
<p>Kuvaus ja historia Ryssy on yksi Nurmon kantatiloista. Vanhin säilynyt tieto talosta on vuoden 1556 veroluettelossa. Lähistöltä ei tunneta esihistoriallisia asuinpaikkoja. Alueen asutushistorian perusteella voidaan olettaa, että paikalla ei ole asuttu ennen 1500-lukua.</p> <p>1700-luvun tiluskartan mukaan Ryssyn talotontti sijaitsi suunnilleen nykyisen Soinin tilan kohdalla. Talo oli jakamattomana vuoteen 1792. Halkomisten seurauksena muodostui kylä, jossa kuitenkin vasta 1808 oli 2 taloa ja 1835 3 taloa. Taloja olivat mm.: Yliryssy (kantatalo) ja Alaryssy. Lisäksi Ryssyn mailla oli ainakin yksi 1700-luvulla perustettu sotilastorppa, Paavola sekä enimmillään 8 1800-luvun aikana perustettua torppaa.</p> <p>Nykyisin Mikroliitin rajaamalla talotontilla on 1800-luvulta peräisin oleva, 1980-luvulla peruskorjattu pohjalaistalotyyppinen asuinrakennus ja 1963 rakennettu osin tiilinen osin lautarakenteinen navetta-liiveri-vajarakennus. Pihapiiri rajautuu viljeltyihin peltoihin. Jokirantaan laskee talon takaa loivahko rantaniitty.</p>	
Lähteet	- KTJ, kiinteistötiedot. - Luukko, Armas. Nurmon historia. 1. Nurmo 1983. - Suuri maatilakirja VI, 1967.
Arvio säilyneisyydestä	Alue on ollut asuttuna 1500-luvulta nykypäiviin. Talotontin alue on pääosin käytössä asuttuna pihapiirinä. Talotontin alueella ei havaittu maan pinnalle erottuvia

	entisten rakennusten jäännöksiä, lukuun ottamatta pihan pohjoisreunalla sijainneen 1800-luvun aitan nurkkakiveä. Entisten rakennusten jäännökset ja kulttuurikerrokset ovat saattaneet osin tuhoutuneet pihapiirin käytön ja 1900-luvun rakentamisen seurauksena. Talotonttia ympäröivä kulttuurimaisema on säilynyt pääosin ennallaan vuosisatojen saatossa, historiallisen maiseman ja maankäytön elementit sekä kylätontin suhde vanhoihin elinkeinoihin ja kulkureitteihin ovat edelleen hyvin tunnistettavissa.
Kohteen laji	Muu kulttuuriperintökohde
Suojelusuositus ja perustelut	/s Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde (historiallinen kylänpaikka): Tulevien korjaus- ja kaivutöiden sekä täydennysrakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota alueella mahdollisesti säilyneisiin maanalaisiin kulttuurikerroksiin tai rakennusten jäänteisiin, ja niiden laajuus ja säilyneisyys tulisi tutkia, mikäli museoviranomainen sitä edellyttää.

Huom. Samaa kohdetta on käsitelty myös rakennetun ympäristön näkökulmasta: kohdenumero 103. Isokoskentie 204, Soini.

Ryssyn kantatilan talotontin (7) sijainti ympäröitynä peruskartalle. Sininen rajaus Mikroliitti 2010, punainen rajaus MH 2015.

Ote maanmittari Hans Löfvendahlin 1700-luvulla, ennen isojakoa piirtämästä tiluskartasta. Ryssyn talotontilla on numero 121. Kartta: Maanmittauslaitoksen arkisto.

Ryssyn talotontin aluetta ja rakennuksia kaakosta.

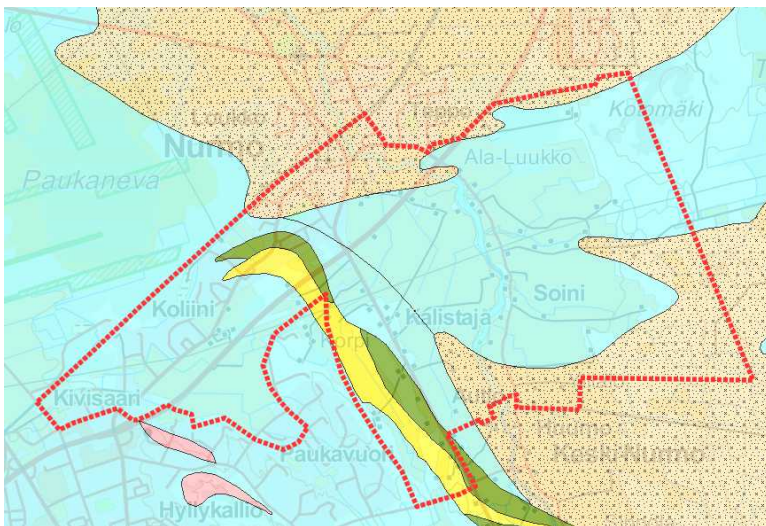

4 Kulttuurimaiseman ominaispiirteet ja aluekokonaisuudet

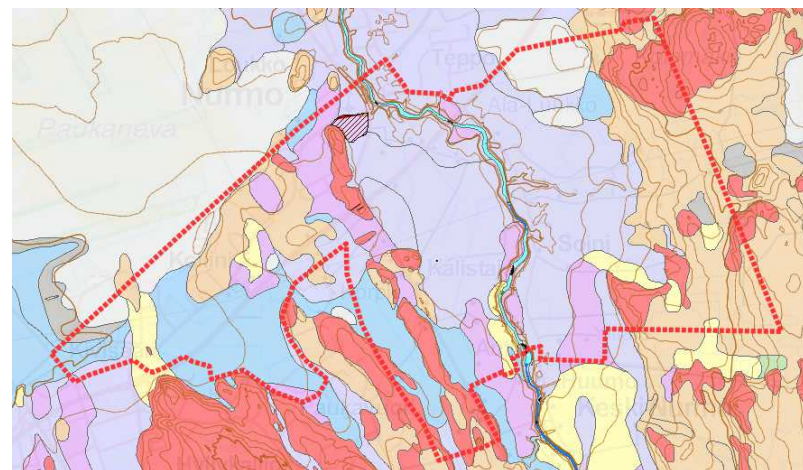
Kallioperä, maaperä, topografia ja maiseman yleispiirteet

Maiseman perusrungon muodostavat kallioperä ja sitä peittävä maaperä. Etelä-Pohjanmaan kallioperä on syntynyt proteotsooisella kaudella, noin 1900 miljoonaa vuotta sitten. Tuolloin Suomen kallioperä sai pitkälti nykyistä muistuttavan muotonsa. Suuri osa nykyisen Etelä- ja Keski-Suomen kallioperästä kuuluu Svekofennisiin liuskealueisiin, vaikka kallioperä sisältää myös gneissia ja migmatiittia. Liuskealueiden kallioperä on muodostunut veteen kerrostuneista sedimenteistä ja vulkaniiteista.

Selvitysalueen kallioperän vallitsevana kivilajina on kiillegneissi ja -liuske (turkoosi). Vähäisemmillä alueilla on granodioriittia, tonaliittia ja kvartsidioriittia (keltainen ja ruskea) sekä mafista metavulkaniittia (vihreä). Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna sekä Geologian tutkimuskeskus. Selvitysalueen rajaus: MH.

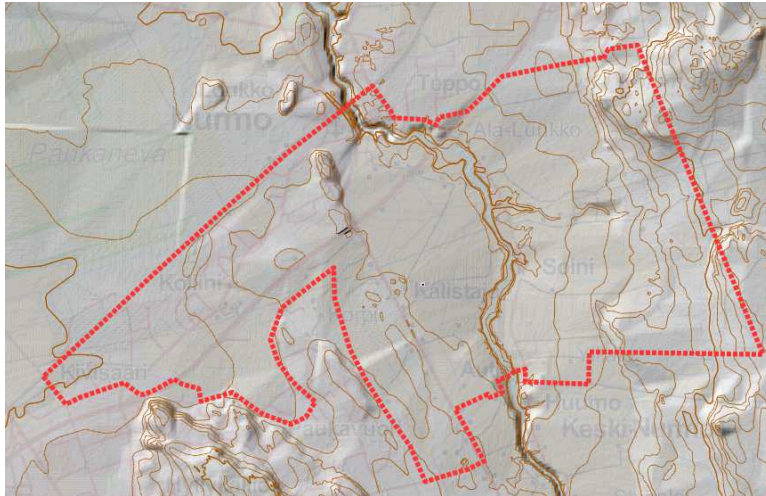
Suomen maaperä on syntynyt pääosin viimeisimmän jääkauden aikana tai sen jälkeen erilaisten geologisten prosessien tuloksena. Maaperä koostuu kallioperän kiviaineksesta peräisin olevista kivennäismaalajeista sekä kasvien ja muiden eliöiden jäänteistä syntyneistä eloperäisistä maalajeista. Maaperällä ja sen käyttöominaisuuksilla on ollut huomattava vaikutus asutuksen ja ihmisen muiden toimintojen sijoittumiseen.

Nurmonjokilaakson maaperästä valtaosa on hiesua ja hienoa hietaa (vaalea lila, lila). Viljeltyä on myös savimaita (sininen) sekä karkeita hietamaita (keltainen). Tihein asutus on keskittynyt kallioisille ja hiekkamoreenialueille (punainen ja ruskea). Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna sekä Geologian tutkimuskeskus. Selvitysalueen rajaus: MH.

Selvitysalueen maaperä on pääosin viljelykselle suotuisaa, hyvin hienolajista maaperää, hiesua, hienoa hietaa ja savea. Vanhin asutus on keskittynyt jokivarteen hiesu- ja hietamaille. Jokilaakson reunat ovat moreenia ja kalliota. Myöhempi 1800-1900-luvun asutus on keskittynyt nauhana tai pieninä ryhminä Keski-Nurmontien varren viljelykelvottomille moreeni- ja kallioalueille sekä tiiviimpinä ryhminä Nurmon keskustan vastaaville maaperäalueille.

Topografialtaan selvitysalue on hyvin tasaista; maastonkorkeus vaihtelee 40-65 metriä merenpinnan yläpuolella. Joki on paikoin painunut syvänteeseen. Nurmon keskustassa on korkeampi kallioinen töyräs, Valkiavuori, muutoin maasto nousee loivasti ainoastaan kohti itäraunan metsäisiä alueita.

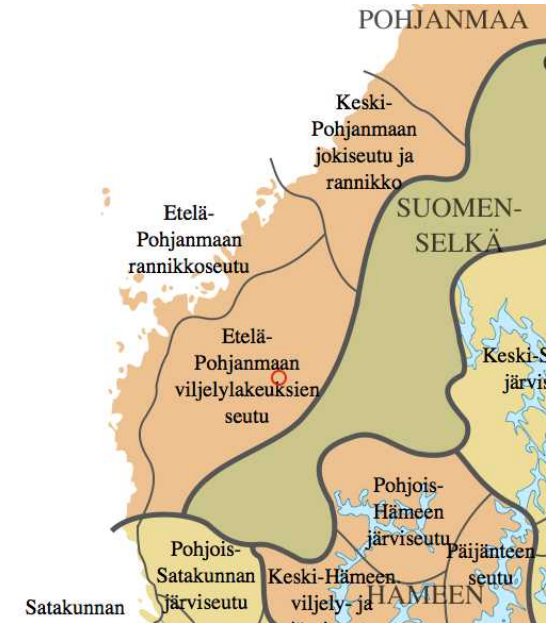

Selvitysalue on topografialtaan hyvin alavaa.
Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Selvitysalueen rajausta: MH.

Suomen ympäristöministeriön maisema-alueityöryhmän 1993 laatiman jaottelun mukaan selvitysalue kuuluu Pohjanmaan maisemamaakuntaan ja alajaottelussa edelleen Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien seutuun. Tyypillisiä maisemallisia piirteitä ovat lakeudet ja tasaiset jokilaaksot, niiden väliin jäävine kumpareineen. Peltoja on raivattu viljelyyn soita raivaamalla ja kydöttämällä.

Selvitysalueen maisemarakennetta hallitsee luode-kaakkosuuntainen Nurmonjokilaakso. Se on maisemaseudulle tyypillinen, selvärajainen jokilaakso, jota ympäröivät

moreeniselänteet. Maisemaa leimaavat joki, laajat jokeen loivasti viettävät pellot sekä jokivarteen ja peltojen reunoille ryhmittynyt asutus. Alueen luoteisosassa on tiivistä taajamarakentamisen aluetta, jonka ilme poikkeaa voimakkaasti maanviljelyalueesta (osa-alueita ja niiden piirteitä käsitellään tarkemmin edempänä).

Maisemamaakunnat ja maisemaseudut.
Kuva: http://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_maisemamaakunnat
Selvitysalueen sijainti ympäröity punaisella (MH).

Liikenneväylien vaikutus maisemaan

Joen ohella varhaisilla tielinjoilla ja rautatiellä on ollut keskeinen osuus tilakeskusten, kirkonkylän, myöhemmän kuntakeskuksen ja asutuksen sekä teollisuuden sijoittumisessa Nurmoon.

Pysyvän asutuksen levitessä jokilaaksoon 1500-luvulla oli Nurmojoki aluksi mitä ilmeisemmin alueen ainoa kulkuväylä, siksi myös asutus keskittyi jokivarteen. 1500-1600-luvulla muotoutuivat ensin taloja yhdistävät kyläpolut, joista muotoutui vähitellen kapeat kärrytiet joen molemmille puolille.

Nurmojoen yli ei johtanut siltaa, vaan joki ylitettiin joko veneellä tai muutamia kahluupaikkoja käyttäen. Tärkein kahluupaikoista oli Penttilän ja Luukon talojen välillä. Tämä Lapuan ja ilmajoen teiden kohtaamispaikka oli pitkään Nurmon vilkkaasti liikennöity ”keskus”. Paikalla sijainnut Penttilän talo toimi aluksi epävirallisena ja myöhemmin pitkään myös virallisena kestikievarina. 1727 nykyisen kirkon paikalle rakennettu saarnatupa muutti Nurmon liikenteen keskipisteen muutaman kilometrin pohjoisemmas joen alajuoksulle, niinpä myös kestikievari siirtyi Penttilästä Yliloukon taloon.

1700-luvulla vesiliikenne väheni tieverkon kehittyessä ja ulottuessa vähitellen pitäjältä toiseen. Nurmojoen länsirannan tie muotoutui vuosisadan lopulla kirkkotieksi, joka ulottui etelästä Ämmälänkylästä kirkolle. Ratsutie Nurmosta Louon, Perkiön, Palosaaren ja Kivisaaren kautta Seinäjoelle, eli Nykyisen Nurmontien linjausta noudatteleva tie, raivattiin 1730-luvulla, mutta päätieksi tie tuli vasta 1760-luvulla Seinäjoen liityttyä Nurmon kappeliseurakuntaan.

Ensimmäinen silta, kirkkosilta, Nurmojoen yli lienee rakennettu 1780-luvulla. Selvitysalueen sillat, Ykskorvaasen silta ja alempana Ryssyn ja Hakolan tilojen välillä ollut silta ovat peräisin 1800-luvun

lopun 1900-luvun alun väliseltä ajalta. Ryssyn ja Hakolan välillä ollut silta näkyy vielä 1993 peruskartalla, mutta se on sittemmin purettu.

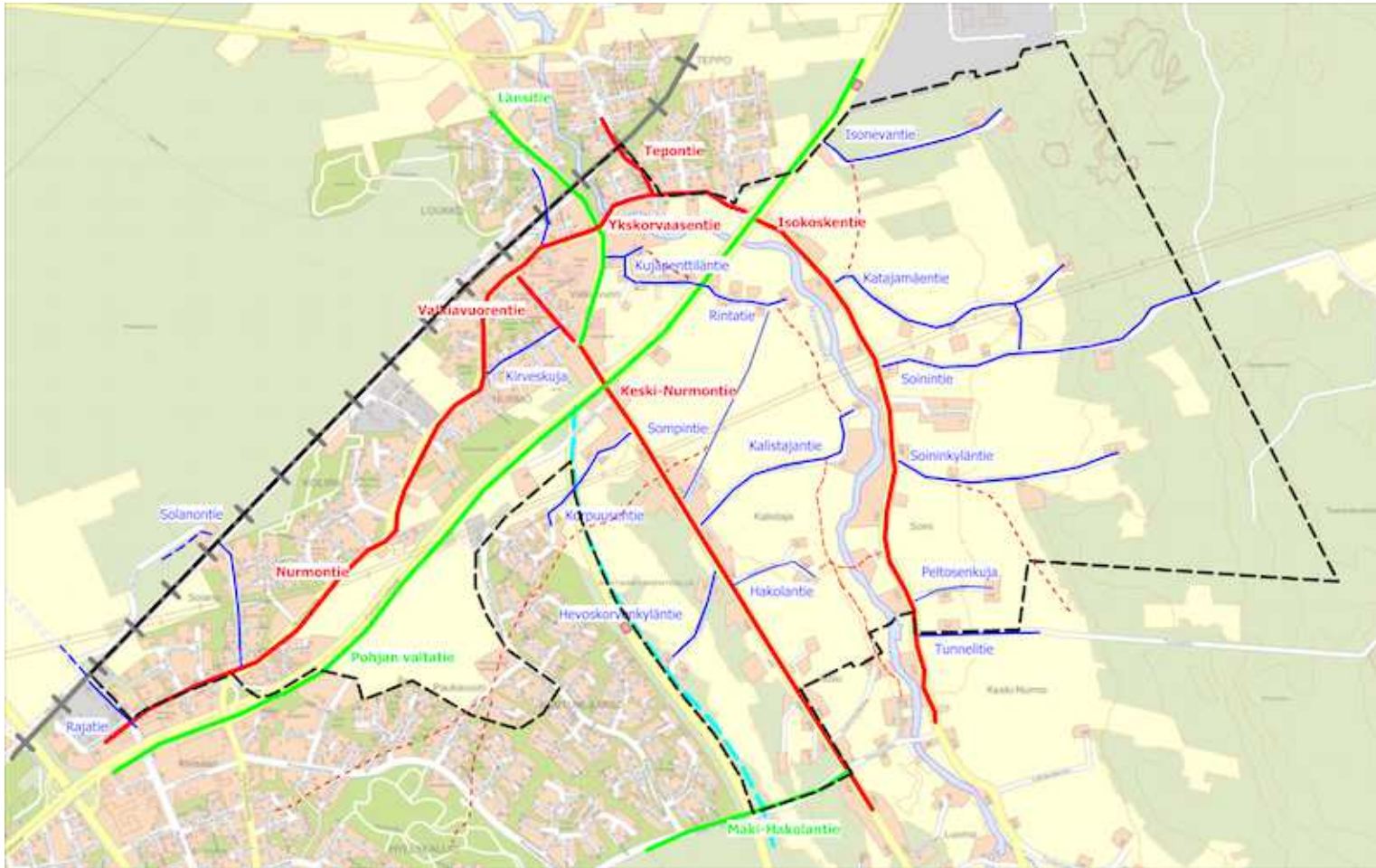
Paikallistiestö laajentui huomattavasti Venäjän vallan ajan ensimmäisinä vuosikymmeninä, jolloin monet Ruotsin vallan aikaiset kylätiet kunnostettiin yleisiksi teiksi. Myös Ilmajoelta Seinäjoelle ja edelleen Nurmon kautta Lapualle johtava tie kohennettiin 1800-luvun alussa pitäjätieksi.

Vanhat tiet eivät aina ole mutkaisia. Alkuosaltaan viivasuoran Keski-Nurmontien (ent. Viitalantie) ensimmäinen osa valmistui 1850. Tietä parannettiin ja sitä jatkettiin etelään Alavuden suuntaan 1800-luvun loppupuolella. Keski-Nurmontien varrelle muodostui jokivarren ohella toinen merkittävä tilakeskusten nauha.

Erittäin suuri rooli Nurmon kehitykselle oli 1885 valmistuneen Seinäjoki-Kokkola -rataosuuden rakentaminen. Rautatie toi tullessaan rakennemuutoksen, kun kauppa ja uudet elinkeinot siirtyivät tai syntyivät radan varrelle ja aseman seudulle. Rautatien ansiosta Nurmon kuntakeskus muodostui nykyiselle paikalleen ja kirkko jäi siitä hieman syrjään. Rautatiellä penkereineen on myös suuri rooli maisemassa.

Suomen valtatieverkko valmistui 1960-luvulla, mistä lähtien myös maantieliikenne ja autoilu kasvoivat voimakkaasti. Sotien jälkeisen ajan keskeisiä tielinjauksia Nurmossa olivat Seinäjoelta Lapualle vievän Pohjan valtatie (vt19) rakentaminen 1960-luvulla sekä keskustan ohitse kirkolle vievän Länsitien rakentaminen 1970-luvulla. Koneelliseen tientekoon liittyvät suuret maapenkeret ja -leikkaukset mahdollistuivat 1960-luvulta alkaen, mutta vähäisistä korkeuseroista johtuen nämä puuttuvat Nurmon seudulta lähes kokonaan.

Autoliikenteen kasvu jatkuu edelleen. Yhtenä autoistumisen seurauksena voidaan pitää kaupan painopisteen siirtymistä taajama-alueiden ulkopuolelle; Seinäjoella ja Nurmossa Kivisaaren alueelle. Kaupan keskittyminen on vienyt palveluja Nurmon keskustasta.

Osayleiskaava-alueen liikenneväylät

- Punainen katkoviiva: kadonneet tai pääosin kadonneet vanhat tielinjat
- Punainen viiva: vanhimmat, 1500-1800-luvuilla muodostuneet, säilyneet maantiet
- Sininen viiva: kapeat pääosin hiekkapintaiset yhä käytössä olevat paikallistiet
- Vihreä viiva: uusimmat, 1960-2000-luvun tielinjat
- Turkoosi katkoviiva: rakenteilla oleva Seinäjoen itäinen ohitustie

Pohjakartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Liikenneväylien linjaukset: MH

Selvitysalueen kulttuuriympäristön aluekokonaisuudet ja niiden tiedot

Selvityksen puitteissa toukokuussa 2015 tehtyjen maastotarkastusten, ortokuvien ja muun lähdeaineiston perusteella osayleiskaava-alueelta on rajattavissa 14 ominaispiirteiltään ympäristöstään erottuvaa osa-aluetta. Osalla näistä aluekokonaisuuksista on myös merkittäviä maisemallisia- tai kulttuurihistoriallisia arvoja. Alueet on rajattu liitekartalle 2.

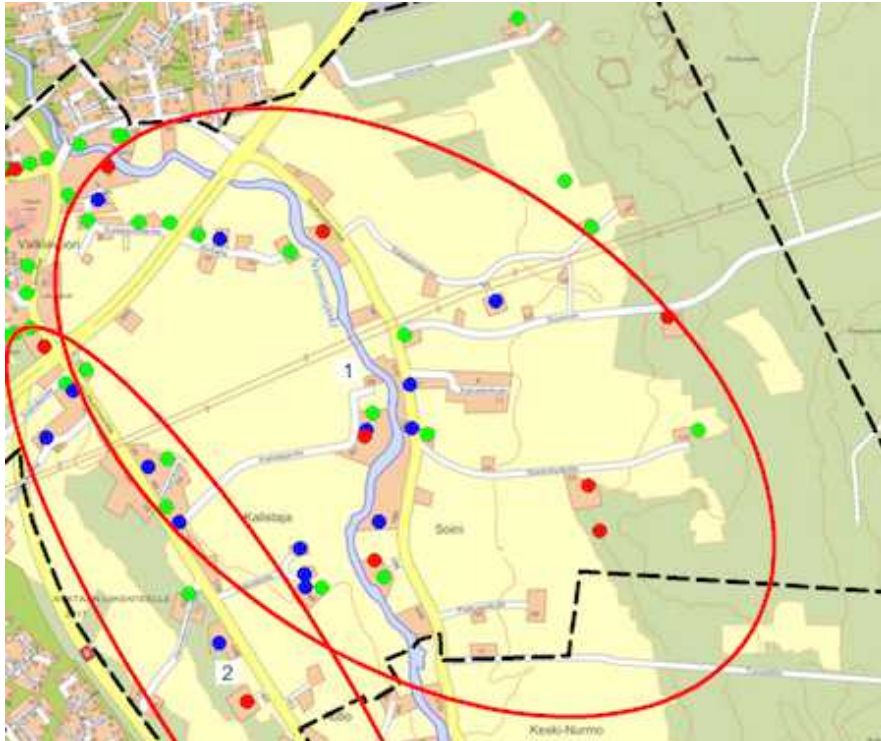
Aluekokonaisuudet on ryhmitelty pääasiallisen käyttötarkoituksensa mukaisesti kolmeen ryhmään, joita ovat maatalouden, taajamatoimintojen ja asumisen alueet. Aluekokonaisuudet on numeroitu ryhmittäin juoksevilla numeroinnilla. Numeron eteen on lisätty tunniste A, jotta kohteet eivät sekaannu samoin numeroituihin rakennetun ympäristön kohteisiin tai historiallisen ajan kohteisiin.

Jokaisesta selvitysalueelta rajatusta aluekokonaisuudesta koottiin kohdetietokortti, johon on kirjattu:

- Aluenumero
- Alueen nimi
- Karttaote
- Kuvaus ja historia
- Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut historiallisen ajan muinaisjäännöskohteet
- Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet
- Kulttuurihistorialliset arvot
- Muutoskestävyys
- Suojelusuositus
- Valokuva

Maatalouden aluekokonaisuudet

A1 Nurmonjokilaakson viljelymaisema

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

1500-luvulta asti jatkuneen pysyvän asutuksen ja maanviljelyksen luoma maisema, jonka keskellä kulkee Nurmojoki. Joen molemmin puolin levittäytyvät laajat viljellyt peltoalueet. Joen itäpuolella on säilynyt vanha

jokiuomaa seuraava, kauniisti polveileva, maastonmuotoja mukaileva tielinja, Isokoskentie. Vastaava tielinja, 1700-1800-luvulla Nurmon kirkkotienäkin tunnettu tielinja, on pääosin kadonnut joen länsipuolelta. Joki virtaa uomassaan ja näkyy maisemassa vain pilkahduksina. Ainoa joen yli vievä silta on alueen pohjoisosan läpi 1960-luvulla rakennetun Pohjan valtatie (vt19) silta. Valtatie on jakanut alueen kahteen osaan, joista valtatie pohjoispuolinen osa on ilmeeltään hieman rikkonaisempi.

Alue rajautuu idässä metsään, pohjoisessa tiiviisti rakennettuihin pientaloalueisiin ja Nurmon entisen kuntakeskukseen ja lännessä Keski-Nurmontien varrelle muodostuneeseen asutusnauhaan. Etelässä alue jatkuu pitkälle osayleiskaava-alueen ulkopuolelle kohti joen yläjuoksua.

1500-luvulla perustetut kantatalot ja 1700-luvun lopulla perustettu pappila sijaitsevat jokirannan tuntumassa. Asutus on tiivistynyt ensin kantatalojen ympärille, myöhemmin torppia ja joitakin yksittäisiä tilakeskuksia on perustettu myös saarekkeille peltoalueiden keskelle sekä alueen itäosaan, metsän reunaan. Alueen pohjoisosassa on sijainnut Ykskorvaasen mylly, joka kuitenkin on purettu 1900-luvun loppupuolella.

Merkittävimpiä asutusryhmiä ovat joen itäpuoliset Isokoskentien varren tilakeskusten ja asuintalojen tiiviimmät ryhmät sekä joen länsipuoliset taloryhmät Hakolantien ja Kalistajantien päissä. Rakentaminen on ollut sidoksissa maatalouteen ja lähes kaikkiin vanhempiin tiloihin kuuluu yhä viljelysmaita.

Alueen rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluvat perinteisille paikoilleen joen ja teiden varteen sijoittuvat maatilakeskukset, joilla on säilynyt vanhempaa alueelle tyypillistä maatalojen rakennuskantaa. Vanhat pohjalaistyyliset puolitoista- tai kaksikerroksiset maatalon päärakennukset tai niiden mallia mukailevat uudemmat asuinrakennukset erottuvat maisemassa kauas. Pihapiireihin kuuluvat olennaisena osana myös hirsiatit ja moniosaiset pihaa rajaavat mutkitttelevat talousrakennukset. Etelä-Pohjanmaan lakeuksille perinteisesti kuuluneita latoja on peltomaisemassa enää harvakseltaan.

Nykyaikaisen maatalouden jälkinä maisemaan on ilmestynyt kookkaita konehalleja, kuivureita ja kotieläintuotannon suuryksiköjä, kuten suurkanaloita. Ne ilmentävät alueen yhä elinvoimaista maataloutta.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut historiallisen ajan muinaisjäännös-kohteet	M1 Ojelmisto M2 Ykskorvaasen mylly M3 Penttilä M4 Luukko M5 Kalistaja M6 Soini M7 Ryssy
Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet	Hakolantie 31 Kalistaja Hakolantie 39 Jaskari Hakolantie 44 Luoma (Hakola, Ala-Hakola) Hakolantie 48 Yli-Hakola Isokoskentie 52 Yliluukko Isokoskentie 126 Knuutila Isokoskentie 146 Alatalo Isokoskentie 149 Keski-Soini Isokoskentie 186 Rinta-Salo (Salo) Isokoskentie 204 Soini (Ryssy) Isokoskentie 206 Takala (Niemistö) Isokoskentie 211 Mäki Kalistajantie 92 Latvakalistaja Kalistajantie 92 Naapuri (Ala-Kalistaja) Kalistajantie 100 Rantakalistaja Katajamäentie 74 Huhta Kujapenttiläntie 1 Puronvarsi Kujapenttiläntie 4 Kirkonpelto Kujapenttiläntie 11 Laskunvarsi Kujapenttiläntie 17 Kujala Ojelmistontie 7 Ojelmisto (pappila) Rintatie 5 Rintavainio Rintatie 17 Jokinen Rintatie 50 Yli-Penttilä (Penttilä) Soininkyläntie 70 Mäkelä (Mäki-Soini) Soininkyläntie 123 Syrjälä Soinintie 2 Rinta-Soini Soinintie 120 Ahonmäki (Soini)
Kulttuurihistorialliset arvot	Merkittävä yhtenäinen aluekokonaisuus, jonka maisema on syntynyt pitkään jatkuneen asutuksen ja

	maanviljelyksen vaikutuksesta. Alueella on kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa, joka yhdessä viljeltyjen peltomaisemien kanssa muodostavat eheän aluekokonaisuuden. Alueen uudempi rakennuskanta on sovitettu mittakaavan ja rakennustapansa puolesta vähintään kohtalaisen hyvin ympäristöönsä.
Muutoskestävyys	Alue kestää vähäistä uudisrakentamista.
Suojelusuositus	<p>Alueen maiseman piirteet, valtatie eteläpuolinen avoin viljelymaisema ja arvokas rakennuskanta tulee pyrkiä säilyttämään.</p> <p>Alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille pihapiireille suositellaan suojelumerkintöjä (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa 5).</p> <p>Alueella sijaitseville kantatalojen talotonteille ja pappilalle suositellaan /s – aluesuojelumerkintöjä (ks. kohdekohtaiset tiedot luvussa 3).</p> <p>Mahdollinen uudisrakentaminen tulee keskittää valtatie pohjoispuoliseen osaan ja muualla sijoittaa alueen perinteisille rakennuspaikoille jokivarteen, Isokoskentie tai olemassa olevien paikallisteiden varsille. Uudisrakennukset tulee huolellisesti sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.</p> <p>Alueen olemassa olevat tielinjat ja niiden maastonmuodot tulee pyrkiä säilyttämään.</p>

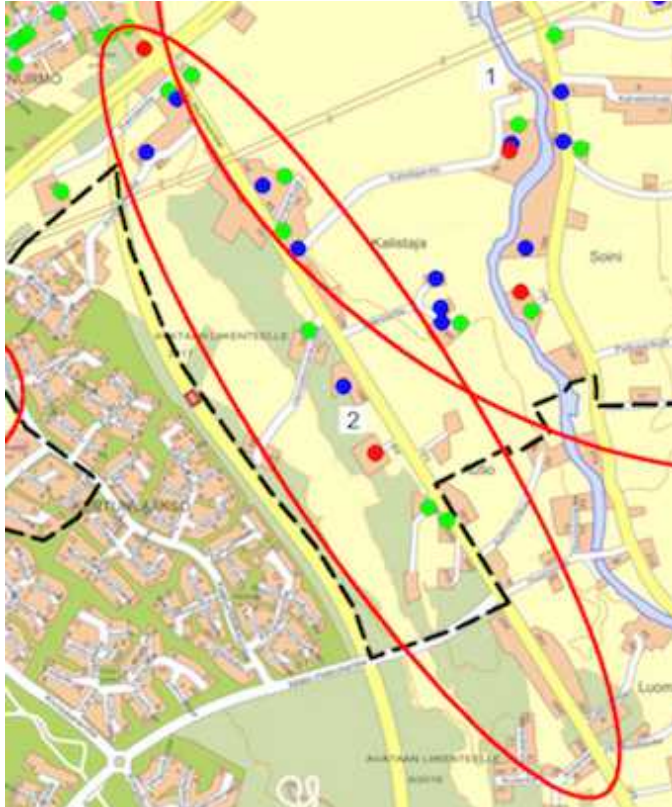
Isokoskentie varren maisemaa kohti pohjoista.

Viljelymaisemaa kuvattuna Soininkyläntieltä kohti länttä.

A2 Keski-Nurmontien varren maatalousalue

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

1850-luvulla rakennetun viivasuoran Keski-Nurmontien varteen alkoi hitaasti muodostua asutusta 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun aikana. Viljelyyn kelpaamaton metsäinen moreeniselänne oli sekä tien että asutuksen sijoittumiselle ihanteellinen. Alueelle rakennettiin paitsi

kantatiloista jaettuja suuria osatiloja (mm. Ylinen ja Lonki) myös runsaasti torppia, josta myöhemmin kasvoi pientiloja. Tien varteen sijoittui myös 1900-luvun alussa perustettu Nurmon ylipään nuorisoseura (nykyisin traktorimuseona), jolla on ollut merkittävä rooli alueen yhteisöllisen elämän keskuksena ja kokoontumispaikkana.

Alue rajautuu idässä Nurmonjokilaakson viljelylakeuksiin, pohjoisessa Nurmon entisen kuntakeskuksen tiiviisti rakennettuihin pientaloalueisiin ja ja lännessä rakenteilla olevaan Seinäjoen itäiseen ohitustiehen. Etelässä alue jatkuu tienvartta pitkälle osayleiskaava-alueen ulkopuolelle.

Rakentaminen on ollut 1950-luvulle asti sidoksissa maatalouteen ja useimpiin tiloihin kuuluu yhä viljelysmaita. Maantien molemmin puolin nauhamaisesti rakennettujen tilakeskusten takana aukeavat viljellyt pellot. Alue on Nurmonjokilaakson viljelylakeutta pienipiirteisempi ja näkymät vähemmän avaria.

Alueen rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluvat tien varren tuntumaan sijoittuvat maatilakeskukset, joilla on säilynyt vanhempaa alueelle tyypillistä maatilojen rakennuskantaa, kuten vanhoja pohjalaistyylisiä puolitoista- tai kaksikerroksisia maatalon päärakennuksia. Pihapiireihin kuuluvat olennaisena osana myös hirsiaitat ja moniosaiset pihaa rajaavat talousrakennukset. Ladot ovat pääosin kadonneet peltomaisemasta. Nykyaikaisen maatalouden jälkinä maisemaan on ilmestynyt kookkaita konehalleja, kuivureita ja kotieläintuotannon suuryksiköjä, kuten suurnavetoita. Ne ilmentävät alueen yhä elinvoimaista maataloutta.

Alueen pohjoisosan läpi rakennettiin 1960-luvulla Pohjan valtatie (vt19) ja Keski-Nurmontien varteen on 1950-2000-luvulla rakennettu myös muutamia omakotitaloja.

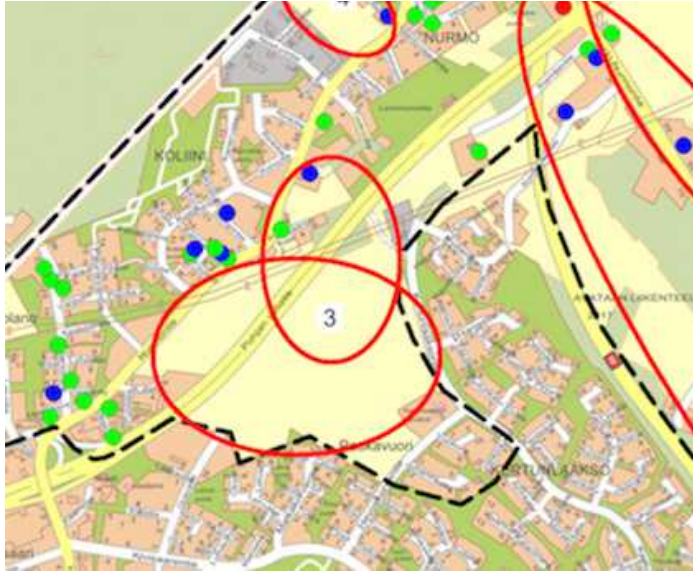
Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet	Hevoskorvenkylätie 10 Latvala Ihämäentie 5 Rämälä (Takala) Kalistajantie 9 Kantaheikkilä Keski-Nurmontie 11 Takala Keski-Nurmontie 12 Lammervo (Siirilä) Keski-Nurmontie 59 (Lonki) Keski-Nurmontie 63 Väljä Keski-Nurmontie 79
---	--

	<p>Keski-Nurmontie 138 Uusi-Hakola Keski-Nurmontie 168-170 Laitila / Ylinen Keski-Nurmontie 194 Mäkihakola Keski-Nurmontie 206 Marttila (Vanha Ylä-Autio) Korpuusentie 24 Pelto-Alanen Länsitie 5 Hietämäki Länsitie 15 Rantämäki</p>
Kulttuurihistorialliset arvot	<p>Hyvin säilynyt aluekokonaisuus, jonka maisema on syntynyt 1800-luvulta jatkuneen asutuksen ja maanviljelyksen vaikutuksesta. Alueella on kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa, joka yhdessä viljeltyjen peltomaisemien kanssa muodostaa aluekokonaisuuden. Alueen uudempi rakennuskanta on sovitettu mittakaavan ja rakennustapansa puolesta vähintään kohtalaisen hyvin ympäristöönsä.</p>
Muutoskestävyys	<p>Alue kestää vähäistä uudisrakentamista.</p>
Suojelusuositus	<p>Alueen maiseman piirteet, avoin viljelymaisema ja Keski-Nurmontien varteen keskittynyt arvokas rakennuskanta tulee pyrkiä säilyttämään.</p> <p>Alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille pihapiireille suositellaan suojelumerkintöjä (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa 5).</p> <p>Mahdollinen uudisrakentaminen tulee sijoittaa Keski-Nurmontien tai olemassa olevien paikallisteiden varsille. Uudisrakennukset tulee huolellisesti sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.</p> <p>Alueen olemassa olevat tielinjat tulee säilyttää.</p>

Keski-Nurmontien viljelymaisemaa kuvattuna Kalistajantieltä kohti etelää.

A3 Nurmontien - Hevoskorven maatalousalue

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

1800-luvulla kunnostetun Nurmontien varteen muodostui asutusta 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun aikana. Alueelle rakennettiin muutamia osataloja (mm. Latvapenttilä) sekä useita torppia, joista myöhemmin kasvoi pientiloja. Tiloille raivattiin pellot laajoilta alueita Nurmontien molemmin puolin. Alue oli tuolloin merkittävästi yllä olevalle karttaotteelle merkittävä rajausta laajempi.

Sotien jälkeen peltoja kaavoitettiin kasvavan kunnan asuntoalueiksi ja viljelty peltoala supistui supistumisestaan. Osa viljelyn lopettaneista pientiloista jäi asuinalueiden sisään. Alue jakaantui kahteen osaan, kun sen läpi 1960-luvulla rakennettiin Pohjan valtatie (vt19).

Alueen rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluvat Nurmontien varren tuntumaan sijoittuvat muutamat säilyneet maatilakeskukset, joilla on säilynyt vanhempaa alueelle tyypillistä maatalojen rakennuskantaa. Ladot ovat yhtä lukuun ottamatta kadonneet peltomaisemasta. Nykyisin alueella on enää kaksi autiotilaa, vaikka pellot valtatie molemmin puolin ovatkin yhä viljeltyinä.

Alue rajautuu idässä ja etelässä uudehkoihin Paukavuoren ja Kertunlaakson tiiviisti rakennettuihin pientaloalueisiin ja lännessä ja pohjoisessa Koliinin-Kivisaaren asuin- ja liikealueisiin.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Nurmontie 55 Palosaari
Nurmontie 61 Kolmio

Kulttuurihistorialliset arvot

Runsaiden muutosten ja rakentamisen vuoksi enää kohtalaisesti hahmottuva aluekokonaisuus, jonka maisema on syntynyt 1800-luvulta jatkuneen asutuksen ja maanviljelyksen vaikutuksesta. Alueella on muutamia kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, joka yhdessä viljeltyjen peltomaisemien kanssa muodostavat aluekokonaisuuden.

Muutoskestävyys

Erittäin herkkä muutoksille.

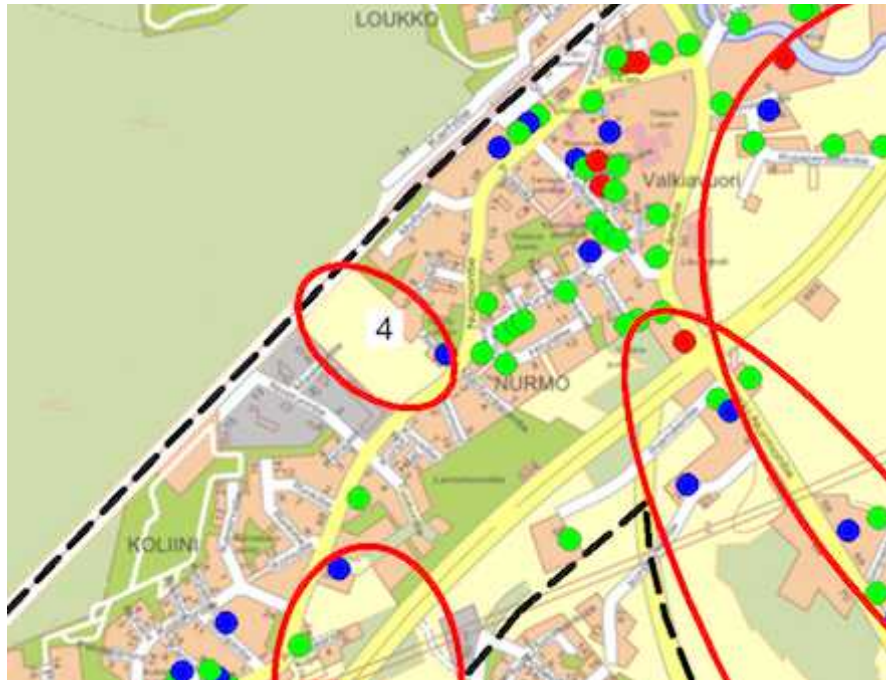
Suojelusuositus

Alueella sijaitsevalle kulttuurihistoriallisesti arvokkaalle pihapiirille suositellaan suojelumerkintää (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa 5).

Viljelymaisemaa Nurmontien varressa kohti lounasta kuvattuna.

A4 Aution (Perkiön) tilakeskus ja rintapellot

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Perimätiedon mukaan alueen maat on raivannut lehmien niityksi 1880-luvulla Seinäjoki-Kokkola rataa rakentamassa ollut topparoiikkaporukka, kun radan rakentamisessa oli katkos rahapulan takia. Siihen saakka maat olivat olleet Katilan tilan metsää.

Perkiön maanviljelystila on lohkottu Katilan tilasta talon tyttärelle 1935. Tilakeskus rakennettiin Nurmontien varteen 1936. Siihen kuului hirsinen asuinrakennus sekä muualta siirretyt hirsiset piharakennukset. Niityt

raivattiin nykyisenkaltaisiksi pelloiksi, ja niiden viljely jatkuu yhä.

Nykyisin Aution tilana tunnettu maatila sijaitsee aivan Nurmon entisen kuntakeskuksen tuntumassa. Asutus on 1950-luvun jälkeen vähitellen hiipinyt sitä yhä lähemmäs. Alue rajautuu luoteessa rautatiehen, koillisessa ja kaakossa asuinalueisiin ja lounaassa Koliinin teollisuusalueeseen.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Autionkuja 1 Perkiö (Autio)

Kulttuurihistorialliset arvot

Ympäristön runsaiden muutosten ja rakentamisen vuoksi pieneksi supistunut maatalous alue, joka on jäänyt taajamarakenteen sisälle. Alueella on muutamia kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, joka yhdessä viljellyn peltomaiseman kanssa muodostavat pienen aluekokonaisuuden.

Muutoskestävyys

Erittäin herkkä muutoksille.

Suojelusuositus

Alueella sijaitsevalle kulttuurihistoriallisesti arvokkaalle pihapiirille suositellaan suojelumerkintää (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa 5).

Aution tilakeskus Nurmontien varressa etelästä kuvattuna.

Taajamatoimintojen aluekokonaisuudet

A5 Nurmon keskusta

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Nykyiselle paikalleen Nurmon keskusta alkoi muodostua 1885 Seinäjoki-Kokkola rautatien valmistumisen jälkeen. Aiemmin kylän sydän oli ollut pohjoisempaan kirkonmäellä, mutta nyt se siirtyi aseman ympäristöön. 1800- ja 1900-luvun alkupuolen rakennuksia keskusta-alueella ei ole jäljellä, lukuun ottamatta muutamia yksittäisiä 1920-luvun asuinrakennuksia. (Asuinrakennuksia ja niiden muodostamia aluekokonaisuuksia käsitellään erikseen myöhemmin tässä luvussa.)

Keskustan nykyinen rakennuskanta on hyvin nuorta; se on rakentunut

vuosien 1957-2010 välillä. Keskustan alueella sijaitsevat seuraavat taajamatoimintoihin liittyvät rakennukset:

- Nurmontien 5, entinen kirjasto, 1957
- Valkiaavuoren alakoulu, 1957, laajennus 1969
- Liikekeskus, 1969
- Yläkoulu, 1973, laajennus 1992
- Seurakuntakeskus, 1974
- Apteekki, entinen Etelä-Pohjanmaan osuuspankki, 1978
- Nurmo-talo, entinen kunnantalo, rakennettu 1982
- Lukio, 1983, laajennus 1995
- Kirjasto, entinen Merita-pankki, 1984
- Terveysasema, 1988
- Liikuntahalli, 1989
- Paloasema, 2003, laajennus 2010
- Keskuspuiston päiväkoti, 2010-luku

Lisäksi alueella on taajama-alueille tyypilliseen tapaan melko runsaasti 1960-70-luvun lamellikerrostaloja ja reuna-alueilla joitain rivitaloja. Kuntakeskustan maisemaan kuuluvat myös laaja kävelyteiden halkoma keskuspuisto, kallioinen Valkiaavuoren alue sekä muutamat julkiset veistokset: Nurmo-talon takana sijaitseva valtakunnallinen painijapatsas sekä seurakuntakeskuksen takana sijaitseva sodissa kuolleiden muistomerkki. Entinen kuntakeskus vaikuttaa vireältä ja sen palvelut melko kattavilta.

Alueen pääliikenneväyliä ovat vanhan maantien linjaa pääosin noudatteleva Nurmontien, Valkiaavuorentie sekä uusi keskustan ohittava Länsitie.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Nurmontie 5 Säästölehto
Toukotie 4 Valkiaavuoren koulu

(Huom. alueella sijaitsee useita inventoituja asuinrakennuksia, mutta niitä on käsitelty omien aluekokonaisuuksien yhteydessä edempänä.)

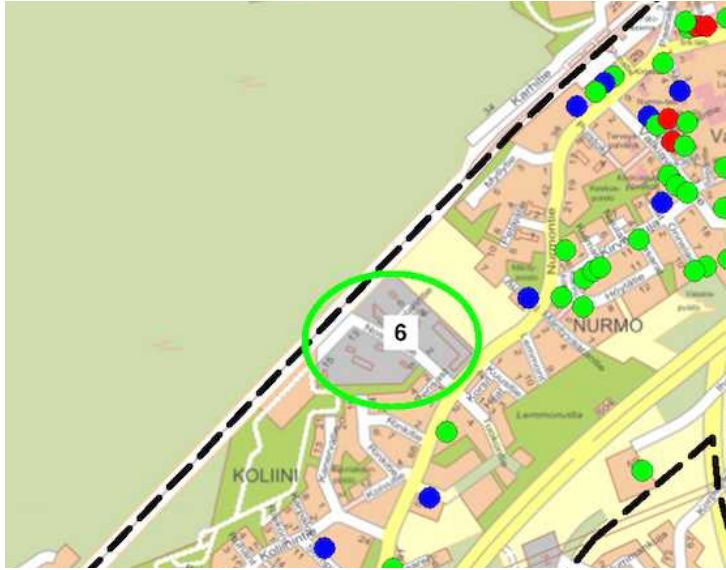
Kulttuurihistorialliset arvot	Rakennuskannaltaan nuori, melko tyypillinen pienen suomalaisen kunnan kuntakeskus, jonka kulttuurihistorialliset arvot ovat vähäiset, mutta maisemallinen merkitys ja ennen kaikkea identiteettimerkitys nurmolaisille selkeä.
Muutoskestävyys	Kestää kohtalaisesti muutoksia.
Suojelusuositus	Alueen taajamaluonteelle tyypilliset maiseman piirteet, kuten puistot, muut julkiset kaupunkitilat, palvelut ja julkiset veistokset tulisi pyrkiä säilyttämään. Mahdollinen uudisrakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan. Nurmontien ja Valkiavuorentien tielinjat tulee säilyttää

Liikekeskus Nurmon entisessä kuntakeskuksessa luoteesta.

A6 Koliinin teollisuusalue

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Koliinin teollisuusalue on muodostunut 1960-1980-luvuilla. Alue on hyvin selvärajainen ja erottuu hallirakentamisella selkeästi ympäröivistä pientaloalueista. Alue rajautuu luoteessa rautatiehen, koillisessa Aution tilan avoimeen peltomaisemaan, kaakossa Nurmontiehen ja lounaassa Koliinin 1960-70-luvun pientaloalueeseen.

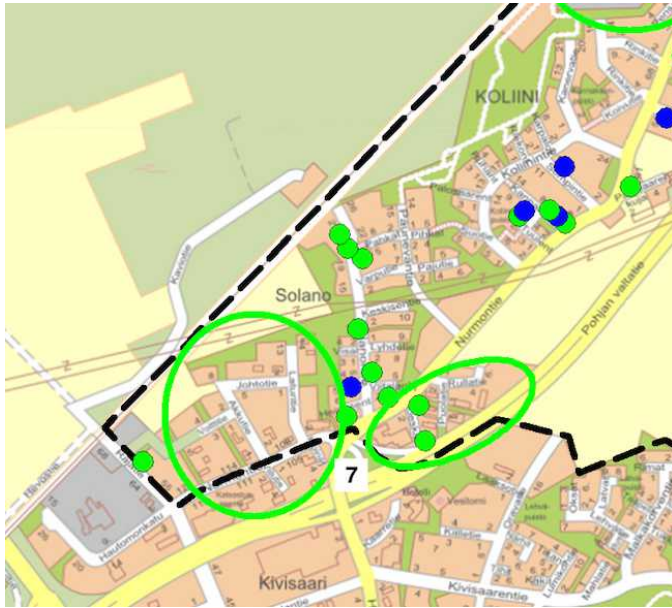
Alueella toimii mm. autopurkaamo, puusepäniä, louhintaliike sekä rakennusliike.

Kulttuurihistorialliset arvot	-
Muutoskestävyys	Kestää muutoksia.
Suojelusuositus	-

Koliinin alueella sijaitseva teollisuusrakennus, jonka ensimmäinen osa on vuodelta 1962.

A7 Kivisaaren liikealue

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Kivisaaren liikealue on muodostunut 1980–2000-luvuilla. Alue muodostuu kahdesta Nurmontien erottamasta osasta. Alue rajautuu luoteessa rautatiehen sekä pieniin peltokaistaleisiin ja koillisessa Pohjan valtatiehen. Etelä ja länsipuolelta alue jatkuu selvästi osayleiskaava-alueen ulkopuolelle kohti Seinäjoen keskustaa.

Alue ei ole yhtä selvärajainen, kuin Koliinin teollisuusalue, vaan ilmeeltään rikkonaisempi ja sen sisään mm. Rajatien ja Lieskatien varrelle on jäänyt eri-ikäisiä pientaloja. Kookkaat liikerakennukset ja teollisuushallit eroavat voimakkaasti pienipiirteisistä pientaloista.

Alueella toimii mm. autokorjaamoja, autoliike sekä sekä maatalouskoneliike.

Kulttuurihistorialliset arvot

-

Muutoskestävyys

Kestää muutoksia.

Suojelusuositus

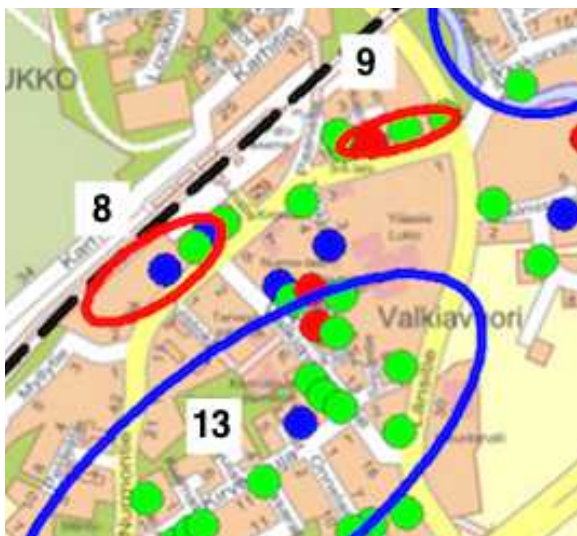
-

Traktoreita myyvä liike Kivisaaren liikealueella.

Pientaloalueiden aluekokonaisuudet

A8 Nurmontien 1950-luvun talorivi

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Nurmon keskustassa, alueen päätien Nurmontien luoteispuolella on rivissä yhdeksän rintamamiestonttia. Tontit on lohottu seurakunnalle kuuluneista Ojelmiston tilan pelloista rintamalta palanneille veteraaneille tai sotaleskille 1950-luvun alussa. Tonteille rakennettiin pian tämän jälkeen tyypilliset jälleenrakennuskauden noppamaiset puolitoistakerroksiset pientalot ja niille pihanpuolelle saunalliset piharakennukset.

Kaikki rivin talot ovat säilyneet, mutta viiden asuinrakennuksen ulkoasu on merkittävästi muuttunut perinteisestä laajennuksen ja peruskorjauksen

ansioista. Erikseen inventoidut neljä rakennusta ovat säilyneet niistä parhaiten. Osalla taloista on säilynyt myös piharakennus.

Maisemallisesti merkittävä talorivi sijaitsee hyvin keskeisellä paikalla. Sen luoteispuolella on rautatie, koillispuolella apteekin talo ja kaakkoispuolella Nurmontien ja sen toisella puolella Nurmo-talo, uusi kerrostalo ja liikekeskus. Lounaispuolella on asuinalue.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Nurmontie 24 Juusela
Nurmontie 26 Vuorensivu
Nurmontie 28 Mikkola
Nurmontie 32 Rauhala

Kulttuurihistorialliset arvot

Yhdeksän 1950-luvulle tyypillisen rintamamiestalon rivi, jotka yhdessä piharakennuksineen ja nurmipintaisine pihoineen muodostavat pienen aluekokonaisuuden. Alueella on muutamia hyvin alkuperäiset piirteensä säilyttäneitä kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia. Keskeisen sijaintinsa vuoksi rakennusrivi on maisemallisesti merkittävä.

Muutoskestävyys

Herkkä muutoksille.

Suojelusuositus

Säännöllinen asuinrakennusten muodostama rakennusrivi ja Nurmontielle näkyvät pihat tulisi pyrkiä säilyttämään.

Alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille pihapiireille suositellaan suojelumerkintöjä (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa 5).

Mahdollinen uudisrakentaminen tulee sovittaa

ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.

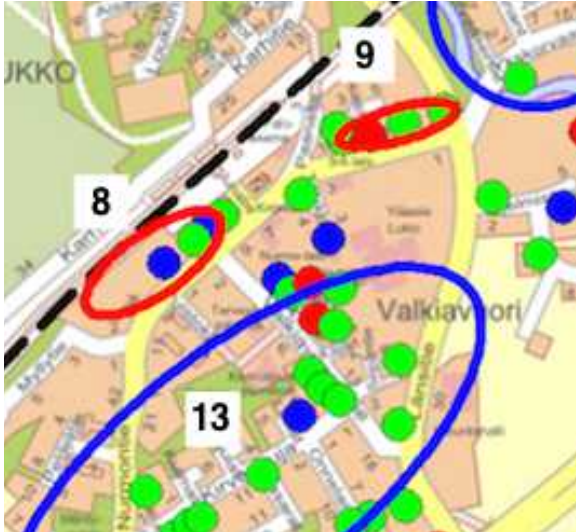

Nurmontien 1950-luvun taloriviä koillisesta.

Nurmontien 1950-luvun talorivi Nurmon asemanseudun 1970 hyväksytyssä rakennuskaavassa. Kaava: Seinäjoen kaupunki, kaavoitus.

A9 Nurmontien alkupään talorivi

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Nurmontien alussa on säilynyt kahdeksan pientalon muodostama rivistö, jolla keskeisen sijaintinsa vuoksi on suurehko maisemallinen merkitys. Taloista lännestäpäin katsoen kolme ensimmäistä on 1920-luvulta. Jälkimmäiset viisi on rakennettu 1950-1990-luvuilla. Kaikkien tontit on lohkottu Loukon kantatilan maista.

Osaa rakennuksista on peruskorjattu ja laajennettu voimakkaasti, ja ne ovat kadottaneet osan alkuperäisistä piirteistään. Erikseen inventoidut viisi rakennusta ovat säilyneet niistä parhaiten. Osalla taloista on säilynyt myös pihanpuolelle sijoitettu 1920-1950-luvun piharakennus.

Talorivin muodostaman alueen pohjoispuolella on rivitaloja, itäpuolella Länsitie, eteläpuolella Nurmontien ja sen toisella puolella koulu- ja

seurakuntakeskus. Länsipuolella on kookas ilmeeltään voimakkaasti rivistön puisista pientaloista poikkeava uudisrakennus.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Nurmontie 12 Ranta
Nurmontie 14 Kultti
Nurmontie 2 Alapiha
Nurmontie 6 Jaakkola
Viisastenkujat 1 Penttilä

Kulttuurihistorialliset arvot

Kahdeksan 1920-1990-luvuilla rakennetun puurunkoisen pientalon rivistö, jotka yhdessä piharakennuksineen ja nurmipintaisine pihoineen muodostavat pienen aluekokonaisuuden. Alueella on muutamia hyvin alkuperäiset piirteensä säilyttäneitä kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, muutamia uudempia rakennuksia sekä peruskorjausten vuoksi voimakkaasti muuttuneita rakennuksia. Keskeisen sijaintinsa vuoksi rakennusrivi on maisemallisesti merkittävä.

Muutoskestävyys

Herkkä muutoksille.

Suojelusuositus

Melko säännöllinen asuinrakennusten muodostama rakennusrivi ja Nurmontielle näkyvät pihat tulisi pyrkiä säilyttämään.

Alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille pihapiireille suositellaan suojelumerkintöjä (ks. pihapiirikohdattaiset tiedot luvussa 5).

Mahdollinen uudisrakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.

Nurmontien tielinja tulee säilyttää.

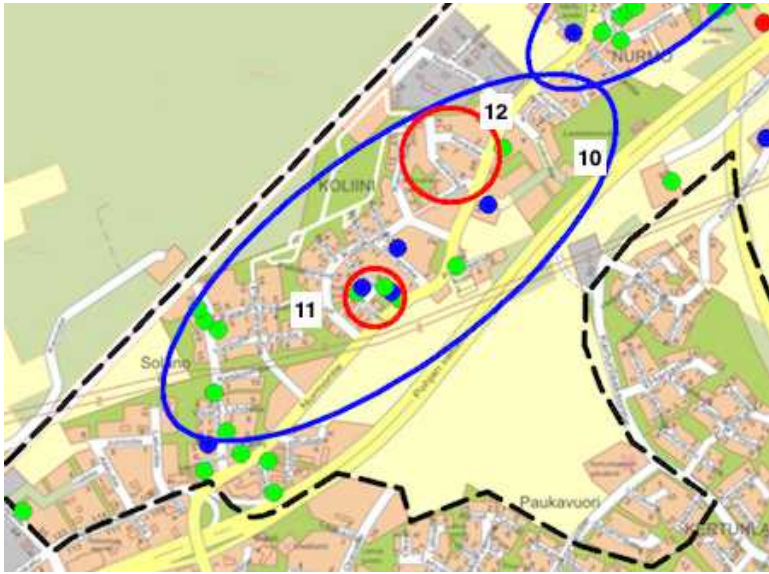

Nurmontien alkupään rakennusriviä lännestä.

Nurmontien alkupään talorivi Nurmon asemaseudun 1970 vahvistetussa rakennuskaavassa. Kaava: Seinäjoen kaupunki, kaavoitus.

A10 Koliinin 1950-80-lukujen pientalot

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Nurmon väkiluku kasvoi voimakkaasti sotien jälkeen, kuten muuallakin Suomessa. Peltoalueita kunnan keskustan tuntumasta palstoitettiin ja kaavoitettiin 1950-luvulta alkaen kasvavan kunnan asuntoalueiksi. Tärkeimmät asemakaavat Koliinin alueelle laadittiin 1960 ja 1984. Niiden mukaisesti on rakennettu pääosa asuinalueiden teistä, tonttien väliin jäivät viheralueet sekä asuinrakennukset.

Yhtenäinen 1950-luvun talojen alue muodostui Tuulentien ja Kannaksentien alueelle, jota käsitellään tarkemmin seuraavassa aluekortissa. Yhtenäinen 1960-luvun alue taas on Rinkitiellä, ja sitä käsitellään tarkemmin kortissa A12. Myös 1980-luvun alueet ovat

osin melko yhtenäisiä. Muutoin Koliinin alue on maisemallisesti melko rikkonainen paikoin kadunvarsittain vaihtelevan eri-ikäisen rakennuskannan vuoksi. Alueen täydentyminen on paikoin jatkunut 2000-luvulle asti. Myös osa viljelyn lopettaneista pientiloista on jäänyt tiivistyneen asuinalueen sisään.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Kytötie 3 Järvelä
Solanontie 11 Ollila
Solanontie 18 Suopelto
Solanontie 21 Sointula
Solanontie 25 Kukkasuo
Solanontie 6 Vesineva
Sompintie 10 Somppi

Kulttuurihistorialliset arvot

Yhteiskunnan muutos maatalousvaltaisesta teollisuus yhteiskunnaksi ja lopulta palveluyhteiskunnaksi näkyy selvästi myös Nurmon suurimmalla Koliinin asuinalueella, joka on 1950-luvulta alkaen rakentunut entisille peltoalueille. Alueella on muutamia yksittäisiä kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia sekä muutamia ehyempiä erikseen käsiteltyjä alueita, muutoin alueella on lähinnä maisemallista arvoa.

Muutoskestävyydet

Kestää kohtalaisesti muutoksia.

Suojelusuositus

Alue tulisi pyrkiä säilyttämään pientalovaltaisena asuinalueena.

Alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille pihapiireille suositellaan suojelumerkintöjä (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa 5).

Uudisrakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.

	Nurmontien tielinja tulee säilyttää.
--	--------------------------------------

Koliinin pientaloalueen maisemaa Sompiintieellä.

A11 Kannaksentien – Tuulentien pientalot

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Koliinin pientaloalueeseen kuuluvalla pienellä alueella Kannaksentien ja Tuulentien varsille rakentui 1950-luvun alussa nopeasti yhtenäinen ajalle tyyppillisten puolitoistakerroksisten pientalojen, piharakennusten ja pihojen muodostama aluekokonaisuus.

Alueen talot ovat säilyneet yhtä lukuun ottamatta. Useimpien asuinrakennusten ulkoasu on merkittävästi muuttunut perinteisestä laajennuksen ja peruskorjauksen ansiosta. Erikseen inventoidut viisi rakennusta ovat säilyneet parhaiten. Osalla taloista on säilynyt myös piharakennus.

Aluekokonaisuus sijaitsee kapeiden vähäisesti liikennöityjen asuinalueen teiden varsilla. Sen ympärillä on pääasiassa 1970-luvun omakotitaloja,

paitsi kaakkoispuolella, missä on Nurmontie ja sen toisella puolella avoin viljelty peltoalue.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Kannaksentie 2 Porvari
Kannaksentie 4 Kinnunen
Kannaksentie 6 Kujala
Tuulentie 7 Ilomäki
Tuulentie 9 Ahonen

Kulttuurihistorialliset arvot

Jälleenrakennuskauden pientaloista, piharakennuksista ja pihoista muodostuva melko yhtenäinen alue. Alueella on muutamia hyvin alkuperäiset piirteensä säilyttäneitä kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia. Suojaisan sijaintinsa ja useiden piirteiltään muuttuneen rakennuksen vuoksi alueella on vain kohtalainen maisemallinen merkitys.

Muutoskestävyys

Herkkä muutoksille.

Suojelusuositus

Yhtenäinen asuinrakennusten muodostama ryhmä ja teille näkyvät pihat tulisi pyrkiä säilyttämään.

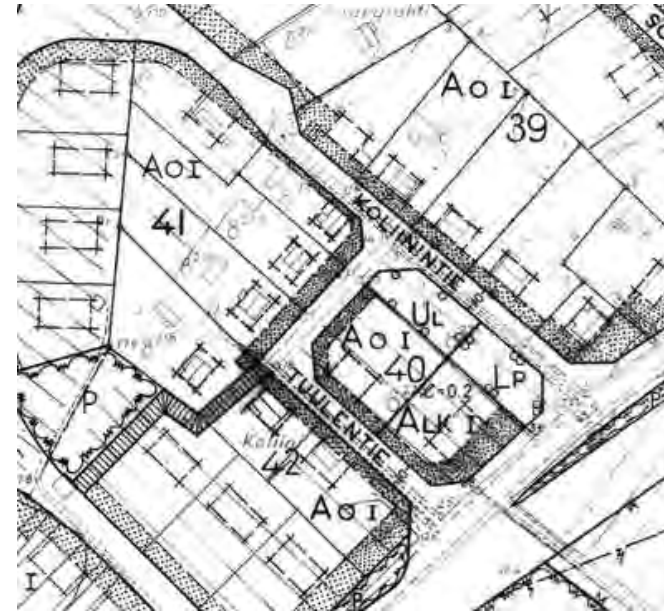
Alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille pihapiireille suositellaan suojelumerkintöjä (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa 5).

Uudisrakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.

Tuulentien ja Kannaksentien tielinjat tulee säilyttää.

Kannaksentien pientaloja kaakosta.

Kannaksentie (ent. Koliintie) ja Tuulentien alue Nurmon asemanseudun 1970 hyväksytyssä rakennuskaavassa. Kaava: Seinäjoen kaupunki, kaavoitus.

A12 Rinkitien 1960-luvun pientalot

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Koliinin pientaloalueeseen kuuluvalle Rinkitien alueelle rakentui 1960-luvun alussa nopeasti yhtenäinen ajalle tyypillisten loivakattoisten yksikerroksisten pientalojen ja pihojen muodostama aluekokonaisuus. Joidenkin asuinrakennusten ulkoasu on merkittävästi muuttunut perinteisestä laajennuksen tai peruskorjauksen ansiosta, mutta erinomaisesti alkuperäiset piirteensä säilyttäneitä rakennuksia on useita.

Aluekokonaisuus sijaitsee kapean vähäisesti liikennöidyn Rinkitien varressa. Alueen ympärillä on pääasiassa 1970-luvun omakotitaloja, paitsi kaakkoispuolella, missä on Nurmontie ja sen toisella puolella avoin peltoalue.

Kulttuurihistorialliset arvot	1960-luvun pientaloista ja pihoista muodostuva ilmeeltään hyvin yhtenäinen alue. Rakennuskannalla ei ikänsä puolesta vielä ole merkittävää kulttuurihistoriallista ja rakennushistoriallista arvoa, mutta maisemalliset arvot ovat alueen yhtenäisyyden vuoksi merkittävät.
Muutoskestävyys	Herkkä muutoksille.
Suojelusuositus	Yhtenäinen asuinrakennusten muodostama alue ja teille näkyvät pihat tulisi pyrkiä säilyttämään. Mahdollinen uudisrakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan. Rinkitien tielinja tulee säilyttää.

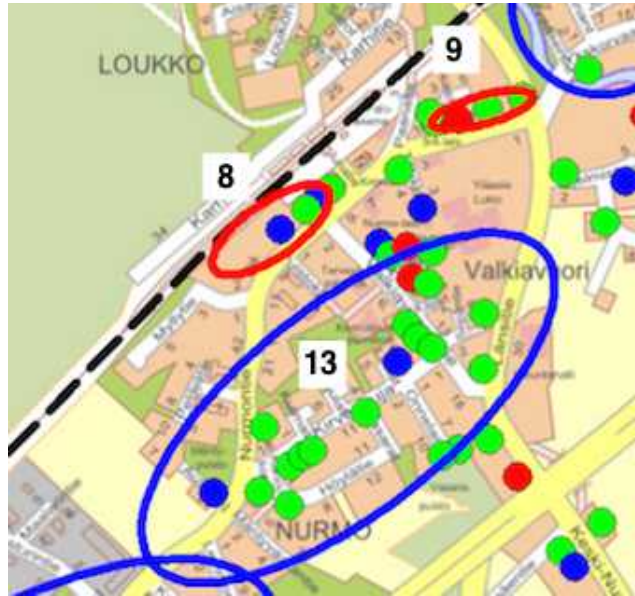

Tyypillisiä 1960-luvun pientaloja Rinkitiellä.

Rinkien (ent. Rengastien) alue Nurmon asemansseudun rakennuskaavassa vuodelta 1970. Kaava: Seinäjoen kaupunki, kaavoitus.

A13 Kirveskujan ympäristön pientalot

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Kirveskujan ja sen poikkikatujen, Sepäntien, Käpytien ja Valkiavuorentien loppupään rakennuskanta on peräisin pääasiassa 1950-1980-luvuilta. Koliinin alueen tapaan se on syntynyt sotien jälkeisen voimakkaan väestönkasvun, kaupungistumisen ja yhteiskunnan rakennemuutoksen seurauksena aiemmin viljeltyä olleille peltoalueille. Alueen kehitykselle merkittävin on ollut 1960 luonnosteltu Nurmona asemanseudun rakennuskaava.

Alueen reunoilla on muutamia 1930- ja 1940-luvun taloja, Kirveskujan eteläpuolella ja sinne tänne siroteltuina 1950-luvun asuinrakennuksia ja

muutoin vaihtelevasti 1960, -70 ja -80-lukujen omakotitaloja. Rakennuksista ei muodostu selkeitä yhtenäisiä alueita, vaan alue on maisemallisesti melko rikkonainen. Se rajautuu pohjoisessa Nurmontiehen, Nurmon keskusta ja Valkiavuoreen, idässä Länsitiehen sekä etelässä metsä- ja peltoalueisiin.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Höylätie 2 Kannikko
 Kirveskuja 15 Kallio
 Kirveskuja 17 Ritala
 Kirveskuja 19 Hukkala
 Kirveskuja 2 / Valkiavuorentie 12 Mäkikallio
 Kirveskuja 9 Uusipelto
 Käpytie 3 Perämäki
 Lekatie 4 Soini
 Nurmontie 25 Korkeamäki
 Nurmontie 49 Metsälä
 Onnelantie 10 Kivimäki
 Onnelantie 9 Koti
 Sepäntie 6 Alanko
 Valkiavuorentie 10 Käenmäki
 Valkiavuorentie 19 Porvari

Kulttuurihistorialliset arvot

Kirveskujan ympäristön asuinalue on rakentunut vähitellen 1930-luvulta alkaen entisille peltoalueille. Alueella on muutamia yksittäisiä kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, muutoin alueella on lähinnä melko vähäistä maisemallista arvoa.

Muutoskestävyys

Kestää kohtalaisesti muutoksia.

Suojelusuositus

Alue tulisi pyrkiä säilyttämään pientalovaltaisena asuinalueena.

Alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille pihapiireille suositellaan suojelumerkintöjä (ks. pihapiirikohtaiset tiedot luvussa

5).

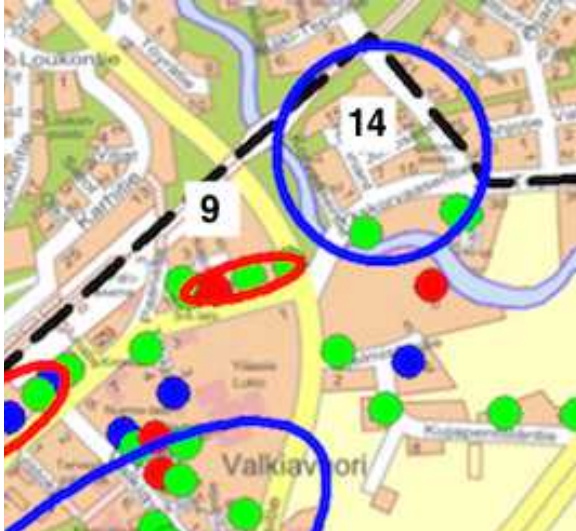
Uudisrakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.

Kirveskujan ja Valkiavuorentien tielinjat tulee säilyttää.

Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo Kirveskujan varressa.

A14 Ykskorvaasentien pientaloalue

Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Suuntaa antava aluerajaus: MH

Kuvaus ja historia

Osayleiskaava-alueen pohjoiskulmassa sijaitseva Ykskorvaasentien ja sen poikkikatujen varsille rakentunut asuinalue on rakennettu pääasiassa 1950-1980-luvuilla, minkä jälkeen aluetta on täydennetty muutamilla 1990- ja 2000-luvun omakotitaloilla. Koliinin alueen tapaan se on syntynyt sotien jälkeisen voimakkaan väestönkasvun, kaupungistumisen ja yhteiskunnan rakennemuutoksen seurauksena aiemmin viljeltyinä olleille peltoalueille. Alueen kehitykselle merkittävin on ollut 1960 luonnosteltu Nurmona asemanseudun rakennuskaava.

Jälleenrakennuskauden omakotitalot sijaitsevat Ykskorvaasentien eteläpuolella, 1960-luvun talot tien vastakkaisella puolella. 1970-80-lukujen omakotitalot on rakennettu poikkikatujen varsille. Rakennuksista ei muodostu selkeitä yhtenäisiä alueita, vaan alue on maisemallisesti

melko rikkonainen. Jälleenrakennuskauden pientalot ovat menettäneet osan alkuperäisistä piirteistään peruskorjauksissa ja laajennuksissa.

Alue rajautuu luoteessa rautatiehen, koillisessa Tepontiehen ja etelässä sekä lännessä Nurmojokeen.

Alueella sijaitsevat erikseen inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Ykskorvaasentie 4 Koskenranta
Ykskorvaasentie 14 Koskiranta
Ykskorvaasentie 16 Tyynelä

Kulttuurihistorialliset arvot

Ykskorvaasentien pientaloalue on rakentunut 1950-1980-luvuilla entisille peltoalueille. Alueella on muutamia yksittäisiä kulttuurihistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti kohtalaisen arvokkaita rakennuksia, muutoin alueella on lähinnä melko vähäistä maisemallista arvoa.

Muutoskestävyys

Kestää kohtalaisesti muutoksia.

Suojelusuositus

Alue tulisi pyrkiä säilyttämään pientalovaltaisena asuinalueena.

Uudisrakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä, sen mittakaavaan ja rakennustapaan.

Ykskorvaasentien tielinja tulee säilyttää.

1950-luvun noppamaisia omakotitaloja Ykskorvaasentien varressa.

5 Rakennettu ympäristö – Pihapiirit ja rakennukset

Selvitysalueen pihapiirien ja rakennusten tyypit

Selvitysalueelta tutkittiin pihapiirit, joilla on ennen vuotta 1960 rakennettua rakennuskantaa. Yhteensä tutkittiin 105 pihapiiriä eli kohdetta sekä 236 niillä sijaitsevaa rakennusta. Inventoidut pihapiirit on merkitty liitekartoille 3-5. Kohteet ovat jaettavissa karkeasti kahteen ryhmään: maaseudulle ja taajama-alueille tyypillisiin pihapiireihin. Pihapiirityypit ja tyypillisimmät rakennukset esitellään seuraavaksi lyhyesti.

Maaseudun pihapiiri ja piharakennukset

Tyypillinen nurmolainen maatilan pihapiiri on rakentunut 1800-1900-luvuilla ja muodostuu asuinrakennuksesta, piharakennuksista ja niitä yhdistävästä pihasta. Piha on nurmipintainen, ajotiet hiekkapintaisia ja asuinrakennuksen ympärillä usein istutuksia. Ilmeeltään perinteisessä pihassa maata ei ole tasattu koneellisesti, vaan pihan pinnat ja kulkureitit ovat muodostuneet aikojen kuluessa. Tyypillisiä puutarhakasveja ovat esimerkiksi virpiangervo, sireeni, omenapuut, marjapensaat sekä erilaiset maatiaislajiset perennat. Usein pihassa tai sen reunoilla kasvaa kookkaita luonnonpuita; koivuja, kuusia, pihlajia tai jalopuita. Toisinaan pihaan johtaa koivukuja.

Koko läntiselle Suomelle tyypillisistä 1600-1800-luvun umpipihoista tai mies- ja karjapihaan jaetuista pihoista selvitysalueella on enää jäljellä vähäisiä viitteitä. Rakennukset sijoitettiin suorakaiteen muotoisen tontin rajoille, jolloin keskelle jäi suojaisa piha. Pihan keskelle saatettiin rakentaa rakennus tai rakennusrivi jakamaan piha miespihaan ja karjapihaan. Keskelle sijoitettu rakennus sisälsi usein hevostallin ja kärryliiverin. Muut karjarakennukset olivat

takapihalla ja ruoka-aitat etupihalla asuinrakennusten läheisyydessä.

Vanhaan pihapiiriin saattoi kuulua parikymmentäkin rakennusta, sillä jokaisella oli oma käyttötarkoituksensa: jauhoaitta (puori), luhti (lutti), kärryvaja, liiteri (liiveri), käymälä, talli, navetta, lampola, sikala, lato, riihi, sauna... Karjarakennukset, luhdit ja aitat tehtiin yleensä hirrestä. Alueelle tyypillinen moniosainen piharakennus on syntynyt, kun hirsirunkoiset talousrakennukset on kytketty toisiinsa katoksin ja rankarakenteisin osin, siten että rakennukset muodostavat mutkittavia pihaa rajaavia ja jakavia rakennusmassoja. Riiket ja saunat rakennettiin palovaaran vuoksi usein hieman etäämmälle pihapiiristä. Nykyisin on usein jäljellä vain asuinrakennus ja sitä vastapäätä sijoitettu riviaitta.

Latvakalistajan päärakennus on tyypillinen 1800-lukulainen pohjalaistalo ja sen pihapiiri hyvä esimerkki nurmi- ja hiekkapintaisesta perinteisen ilmeensä säilyttäneestä pihapiiristä, jossa asuin- ja piharakennusten sijoittelu yhä viittaa umpihamalliin.

1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun maatilan asuinrakennukset

Maatilojen vanhimmat säilyneet asuinrakennukset ovat puolitoista- tai

kaksikerroksisia, korkeita ja kapearunkoisia pohjalaistaloja, jollaisia selvitysalueella on yhä jäljellä 16. Asuinrakennukset rakennettiin hirrestä. 1800-luvulla ne alettiin vuorata laudoituksella ja maalata punamullalla, ikkunakarmien ja peitelautojen saadessa valkoisen värin. Samalla yleistyivät kuistit. Julkisivua jäsentävät usein hirsikehikkoja tukevat följarit. Kookkaat rakennukset sijoittuvat komeasti viljelylakeuden maisemaan.

Pohjalaistaloja nuoremmat maaseudun asuinrakennukset eivät tyyliiltään ole yhtä yhtenäisiä. Ne ovat rungoltaan leveämpiä, joko noppamaisia, lyhyen suorakaiteen tai pitkän suorakaiteen muotoisia, yksi- tai puolitoistakerroksisia ja satulakattoisia. Myös muutamia mansardikattoisia asuinrakennuksia löytyy alueelta.

Rungoltaan lyhyt, noppamainen, puolitoistakerroksinen maaseudun asuinrakennus Keski-Nurmontien ja Kalistajantien kulmauksessa.

Torpat

Selvitysalueen torpat ovat syntyneet 1800-luvun lopulla tai vasta

1900-luvun alussa. Torppareiden asumukset olivat talollisia vaatimattomampia. Useimmissa torpissa lienee aluksi ollut vain yksi tai kaksi asuinhuonetta, mutta tupaa on saatettu myöhemmin varallisuuden karttuessa laajentaa, jolloin ne ovat alkaneet muistuttaa suurempia maalaistaloja. Torpilla oli myös vaatimattomammat ja lukumäärältään vähäisemmät piharakennukset. Myös torppien sijainti poikkesi emätalojen sijainnista. Kantatalot sijaitsivat jokirannassa, niistä jaetut osatalot usein kantatalon läheisyydessä tai rintapeltojensa keskellä. Torpat taas sijaitsivat verrattain etäällä joesta, metsäalueiden reunassa.

Tyypillinen 1800-1900-lukujen taitteen hirsirunkoinen torppa, jota on myöhemmin laajennettu rankorakenteisilla osilla.

Taajaman pihapiirit ja piharakennukset

Taajama-alueella ei juurikaan ole säilynyt 1900-luvun alkupuolen rakennuskantaa yksittäisiä asuinrakennuksia lukuun ottamatta. Taajama-alueella rakentaminen on tiiviimpää ja sijoittui nauhamaisesti pääkulkureittien varrelle. Rakennukset sijaitsivat lähempänä toisiaan, piharakennuksia oli vähemmän ja piha-alueet olivat yleensä pienempiä

kuin maaseudulla. Säilyneet rakennukset eivät juuri piirteiltään eroa maaseudun rakentamisesta.

Nurmontien alkupäässä on muutamia kauniisti alkuperäisen ilmeensä säilyttäneitä 1920-luvun asuin- ja piharakennuksen muodostamia pihapiirejä.

Jälleenrakennuskauden asuin- ja piharakennukset sekä pihat

Pääosa taajama-alueen rakentamisesta on peräisin sotien jälkeiseltä jälleenrakennuskaudelta. 1940- ja 1950-luvuilla rakentaminen oli vilkasta sekä maaseudulla että Nurmon voimakkaasti kasvavassa kuntakeskuksessa. Jälleenrakennuskauden asuinrakennuksista käytetään usein yleisnimitystä rintamamiestalo, vaikka kaikki eivät sellaisia olleetkaan. Rintamamiestaloja rakennettiin rintamalla palvelleiden sotilaiden tai heidän leskiensä perheille. Toisaalta niiden rakennustavassa tai tyyllissä ei ollut eroja muuhun ajan pientalorakentamiseen verrattuna.

Ajan rakentaminen poikkesi selvästi perinteisestä maaseudun rakentamisesta. Rakennustyyli on tyypillistä yksityiskohtien karsiminen, tietynlainen vaatimattomuus. Se oli seurausta paitsi funktionalismin ihanteista, myös sotien jälkeisestä pulakaudesta.

Asuinrakennuksen perusmuodoksi vakiintui lämpötaloudellisesti tehokas noppamainen muoto ja aiempaa jyrkempi satulakatto, joka mahdollisti asuintilojen sijoittamisen myös ullakkokerrokseen, joskin ullakon asuintilat usein rakennettiin vasta myöhemmin. Rakennukset olivat pääsääntöisesti rankorunkoisia, purueristeisiä ja julkisivut puuverhoiltuja, joskin myös roiskerapattuja taloja on muutamia. Toisinaan rakennukset myös varustettiin kellarikerroksella. Ikkunat olivat lähes säännönmukaan pystysuunnassa jaotellut, 2- tai 3-jakoiset.

Isokoskientien varressa sijaitseva tyypillinen 1950-asuinrakennus, kauniisti hoidettuine pihoineen ja piharakennuksineen.

Jälleenrakennuskauden pientalon pihaan kuului lähes poikkeuksetta myös piharakennus, jossa usein oli sauna, liiteri ja ehkä myös autotalli. Piharakennus oli usein sijoitettu asuinrakennusta vastapäätä tai sen

kanssa kulmittain. Pihat olivat selvärajaisia, usein puilla tai pensasaidoilla, rajattuja. Tyypillisiä puutarhakasveja olivat orapihlaja, siperianhernepensas, pihdat, erilaiset ruusut, angervot ja vuorenkilpi. Usein pihassa oli myös hyötypuutarha: omenapuita, marjapensaita ja kasvimaa. Ajotie pihaan sekä muut kulkuväylät ja polut olivat kivituhka tai hiekkapintaisia ja piha muutoin nurmella. Poluilla saatettiin myös käyttää harvaan aseteltuja betonilaattoja tai liuskekiviä askelkivinä.

Erinomaisesti alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt 1950-luvun piharakennus Kytötiellä.

Osayleiskaava-alueen inventoidun rakennuskannan tyypit

Hyvän yleiskuvan selvitysalueen inventoidusta, 1750-1959 rakennetusta rakennuskannasta antaa seuraava taulukko, johon kaikki tutkitut rakennukset on jaoteltu rakennustyyppinsä mukaisesti.

Selvitysalueen rakennustyyppit	Ajoitus	lkm
Asuinrakennukset		
Pohjalaistalo, puolitoista- tai kaksikerroksinen	1750-1935	16
Muu maaseudun asuinrakennus	1890-1959	21
Torppa	1880-1920	6
Jälleenrakennuskauden rintamamiestalo-tyyppinen pientalo	1945-1959	44
Muu taajama-alueen asuinrakennus	1920-1959	15
Asuinrakennuksia yhteensä		102
Piharakennukset		
Aitta, otsa-aitta, riviaitta (puori, puoririvi) (erillinen)	1750-1930	18
Luhti, luhtiaitta (lutti)	1750-1880	3
Muu hirsinen piharakennus (erillinen)	1750-1930	9
Moniosainen perinteinen maaseudun piharakennus (myös hirsirakenteisia osia, kuten aittoja)	1750-1959	31
Navetta (tai navetta-konevaja yhdistelmä)	1930-1959	7
Sauna (erillinen)	1900-1959	14
Maakellari	1800-1959	5
Muu maaseudun piharakennus	1920-1959	17
Taajama-alueen piharakennus	1920-1959	26
Piharakennuksia yhteensä		130
Muut rakennukset		
koulu, nuorisoseuratalo, liikerakennus, kunnanlääkärintalo		4
Muita rakennuksia yhteensä		4
Inventoituja rakennuksia yhteensä		236

Kulttuurihistorialliset arvot, arvoluokat ja suojelusuositukset

Kulttuurihistoriallinen arvo on laaja käsite, joka tarkoittaa, että jollakin kohteella on merkitystä yhteisön aineellisen tai henkisen kulttuuriperinnön ilmentymänä. Toisin sanoen, kohde kertoo jotain yhteisöstä, joka sen ympärillä elää ja asuu ja siksi sen säilyttäminen olisi toivottavaa.

Rakennetun ympäristön kulttuurihistorialliset arvot jaetaan perinteisesti kolmeen alaryhmään, joita ovat rakennushistorialliset arvot, historialliset arvot ja maisemalliset arvot. Jokaiseen ryhmään liittyy lisäksi lukuisa joukko alaryhmiä. Seuraavaksi esitellään selvitysalueella esiintyvät kulttuurihistorialliset arvot.

Rakennushistorialliset arvot

Rakennusperinteisiä arvoja voi olla rakennuksella, jonka alkuperäiset tai niitä vastaavat piirteet, muodot ja rakennusmateriaalit ovat säilyneet, ja joka edustaa tietyille aikakaudelle tai alueelle leimallista kansanomaista (ei arkkitehdin suunnittelemaa) rakentamisen tapaa.

Arkkitehtonisia arvoja voi olla yksityiskohdiltaan koristeellisemmalla, tiettyä arkkitehtonista tyyliä, kuten nikkarityyliä, puuklassismia tai funktionalismia, hyvin ilmentävällä rakennuksella.

Historialliset arvot

Asutushistoriallisia arvoja voi olla pihapiirillä, joka on ollut asuttuna useita satoja vuosia, erityisesti jos sen pitkä historia on aistittavissa rakennuksissa, maastonmuodoissa ja pihan piirteissä.

Henkilöhistoriallisia arvoja voi liittyä rakennukseen tai pihapiiriin, jossa on asunut tai vaikuttanut pitkään hyvin paikkakunnalla tunnettu ja merkittävä henkilö.

Kirkollishistoriallisia arvoja liittyy rakennuksiin ja paikkoihin, jotka liittyvät uskonnon harjoittamiseen. Tällaisia ovat mm. kirkot, hautausmaat, seurakuntatalot tai pappilat.

Sivistyshistoriallisia arvoja liittyy rakennuksiin, joita on käytetty kansanvalistamiseen tai koulutuksen antamiseen. Tyypillisiä sivistyshistorialtaan arvokkaita rakennuksia ovat koulut, kiertokoulun pitopaikat tai nuorisoseurantalot.

Sosiaalishistoriallisia arvoja on rakennusparilla tai rakennusryhmällä, joka kokonaisuutena kertoo havainnollisesti eri rakennuksiin sijoitetuista toiminnoista, elinkeinoista, menneestä elämäntavasta ja asumisen tavasta. Sosiaalishistoriallista arvoa on myös sodanjälkeisillä rintamamiesten tai rintamaleskien sekä siirtoväen asuttamiseen liittyvillä rakennuksilla.

Taloushistoriallisia arvoja liittyy rakennuksiin, joissa on toiminut kauppoja tai yrityksiä, kuten ompelimoja, verhoamoja tms., joilla on ollut taloudellista merkitystä paitsi omistajalleen myös lähiympäristönsä asukkaille.

Maisemalliset arvot

Maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä voi olla osa arvokasta maisemakokonaisuutta, nykyä ympäristöönsä hyvin tai muodostaa oman maisemallisen kokonaisuuden. Se saattaa sijaintinsa vuoksi olla kyläkuvan, näkymien tai maisemakokonaisuuden kannalta merkittävä. Sen säilyttäminen on toivottavaa, jotta kyläkuva tai maisema ei muutu.

Arvokkaan maisemakokonaisuuden voi muodostaa yksittäinen, erityisen hyvin historiasta kertovana säilynyt pihapiiri tai laajempi kokonaisuus, kuten koko jokilaakson rakennettu maisema.

Pihapiirien ja rakennusten maisemallista merkitystä on kuvattu selvityksessä sanallisesti asteikolla: vähäinen, melko vähäinen, kohtalainen, suurehko, suuri, erittäin suuri.

Edellä mainittujen arvojen lisäksi inventoiduista pihapiireistä ja rakennuksista on arvioitu niiden säilyneisyyttä, yhtenäisyyttä, monikerroksisuutta, kertovuutta, tyyppillisyyttä, harvinaisuutta tai ainutlaatuisuutta. Säilyneisyydellä viitataan rakennusmateriaalien ja tyylipiirteiden säilymiseen alkuperäisinä tai niitä vastaavina, ei rakennusten kuntoon. Siten myös huonokuntoinen rakennus voi olla hyvin säilynyt ja kertoa erinomaisella tavalla aikansa rakentamisen tavasta, käytetyistä materiaaleista ja tyylipiirteistä.

Inventoidut pihapiirit (kohteet) jaettiin kulttuurihistoriallisen arvonsa perusteella kolmeen arvoluokkaan: luokkiin 1, 2 ja 3, joista luokka 1 on kulttuurihistoriallisesti arvokkain. Luokista käytetään liitekartoilla 3-5 värikoodeja: 1=punainen, 2=sininen ja 3=vihreä.

Arvottaminen tehtiin työryhmässä, johon kuuluivat selvityksen tekijän lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon rakennustutkija Sirkka-Liisa Sihvonen, Seinäjoen kaupungin yleiskaava-arkkitehti Jyrki Kuusinen, kaavoitusassistentti Merja Suomela ja tarkastusinsinööri Sirpa Ollila Seinäjoen kaupungin rakennusvalvonnasta.

Inventoidut 105 kohdetta jakautuvat arvoluokkiin seuraavasti:

Arvoluokka 1	13 kpl
Arvoluokka 2	26 kpl
Arvoluokka 3	66 kpl

Arvoluokille laadittiin eriasteiset suojelusuositukset, siitä miten

kyseiset kohteet tulisi huomioida alueen osayleiskaavoituksen yhteydessä. Tässä vaiheessa on hyvä painottaa, että ne ovat ainoastaan suosituksia, ja että päätökset kohteiden mahdollisesta suojelusta tehdään vasta kaavan valmistelun ja hyväksymisen yhteydessä.

Arvoluokka 1 - "erinomainen" ●

Rakennushistoriallisilta ja historiallisilta arvoiltaan erityisen merkittävä kohde, jonka on säilynyt erityisen hyvin, jolla on suuri merkitys osana maakunnan tai Nurmon rakennusperinnettä. Kohteeseen liittyy useita arvoperusteita tai erittäin vahva yksi peruste.

Suojelusuositus: sr-1 merkintä, joka tarkoittaa, että pihapiirin vanhoja asuin- tai piharakennuksia ei saa purkaa. Kohtuullisen pieniä ulkoisia muutoksia sallitaan, mutta ne tulee tehdä tarkkaan harkiten ja rakennusten kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä kunnioittaen. Mahdollinen täydennysrakentaminen tulee huolella sovittaa pihapiiriin. Muutostöissä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Arvoluokka 2 - "hyvä" ●

Rakennushistoriallisilta ja historiallisilta arvoiltaan merkittävä kohde, joka on vähintään hyvin säilynyt, edustaa Nurmon rakennuskulttuurin arvokasta osaa ja on tärkeä paikallisesti ja /tai aluekokonaisuuden osana. Kohteen ulkoasua on muutettu, mutta alkuperäinen asu on palautettavissa. Kohde sisältää yleensä useita arvoperusteita.

Suojelusuositus: sr-2 merkintä, joka tarkoittaa, että pihapiirin vanhan asuin- tai piharakennuksen saa purkaa vain erityisen pakottavasta syystä. Mahdollisissa muutoksissa tulee rakennusten historiallinen ilme säilyttää, ja mahdolliset muutokset sovittaa huolella rakennukseen. Kevyet ja pienehköt laajennukset ovat mahdollisia. Rakennukseen mahdollisesti tehdyt julkisivumuutokset tulee tulevaisuudessa korjauksissa pyrkiä palauttamaan. Muutostöissä ja purkuluvissa tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Arvoluokka 3 - "kohtalainen" ●

Maisemallisilta tai historiallisilta arvoiltaan merkittävä kohde, joka on tärkeä paikallisesti ja /tai aluekokonaisuuden osana. Kohde sisältää yleensä yhden tai useampia arvoperusteita, ja on mahdollisesti osa arvokkaampaa kokonaisuutta.

Suojelusuositus: Kohteelle ei ole tarpeen osoittaa suojelumerkintöjä, mutta rakennuksiin mahdollisesti tehdyt julkisivumuutokset tulisi tulevaisuudessa korjauksissa pyrkiä palauttamaan ja rakennus säilyttämään osana aluekokonaisuutta. Mahdollinen täydennysrakentaminen sekä korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee toteuttaa siten, että kohteen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot säilyvät.

Inventoidut pihapiirit arvoluokittain

Osayleiskaava-alueen kulttuurihistorialliselta arvoltaan erittäin merkittävät, 1-luokkaan arvotetut kohteet ovat:

- 91. Isokoskentie 52, Yliluukko
- 103. Isokoskentie 204, Soini
- 105. Isokoskentie 211, Mäki
- 85. Kalistajantie 92, Latvakalistaja (Latva-Kalistaja)
- 77. Keski-Nurmontie 170, Ylinen ja Laitila
- 37. Käpymäentie 2, Toivola (ent. apteekki)
- 36. Käpymäentie 3, Vuoritie
- 48. Länsitie 5, Hietämäki (Jaskari)
- 53. Nurmontie 12, Ranta
- 61. Ojelmistontie 7, Nurmon pappila (Ojelmisto)
- 96. Soinintie 120, Ahonmäki (Soini)
- 100. Soininkyläntie 70, Mäkelä
- 54. Viisastenkujat 1, Penttilä

Osayleiskaava-alueen kulttuurihistorialliselta arvoltaan merkittävät, 2-luokkaan arvotetut kohteet ovat:

- 21. Autionkuja 1, Autio (Perkiö)
- 86. Hakolantie 31, Kalistaja
- 87. Hakolantie 39, Jaskari
- 88. Hakolantie 44, Luoma (Alahakola)
- 97. Isokoskentie 126, Knuuttila
- 98. Isokoskentie 146, Alatalo
- 102. Isokoskentie 186, Rinta-Salo
- 74. Kalistajantie 9, Kantaheikkilä
- 84. Kalistajantie 92, Naapuri (Ala-Kalistaja)
- 92. Katajamäentie 74, Huhta
- 69. Keski-Nurmontie 12, Lammervo (Siirilä)
- 71. Keski-Nurmontie 59, Viljelmä (Lonki)
- 76. Keski-Nurmontie 138, Uusi-Hakola
- 15. Kannaksentie 4, Kinnunen
- 70. Korpuusentie 24, Pelto-Alanen
- 62. Kujapenttiläntie 1, Puronvarsi
- 29. Lekatie 4, Soini
- 3. Kytötie 3, Järvelä
- 32. Nurmontie 26, Vuorensivu
- 30. Nurmontie 32, Rauhala
- 19. Nurmontie 55, Palosaari
- 81. Rintatie 17, Jokinen
- 17. Sompintie 10, Somppi
- 50. Toukotie 4, Kansakoulun alue (ala-aste)
- 13. Tuulentie 9, Ahonen
- 34. Valkiaavuorentie 3, Sorvisto

Osayleiskaava-alueen kulttuurihistorialliselta arvoltaan kohtalaiset, 3-luokkaan arvotetut kohteet ovat:

89. Hakolantie 48, Yli-Hakola
75. Hevoskorvenkylätie 10, Latvala
23. Höylätie 2, Kannikko
67. Ihamäentie 5, Rämälä (Takala)
66. Ihamäentie 59, Välimaa
99. Isokoskentie 149, Keski-Soini
104. Isokoskentie 206, Takala
90. Isonevantie 103, Kohtamäki
83. Kalistajantie 100, Rantakalistaja
14. Kannaksentie 2, Porvari
16. Kannaksentie 6, Kujala
93. Katajamäentie 127, Kojola
94. Katajamäentie 141, Kallio
68. Keski-Nurmontie 11, Takala
72. Keski-Nurmontie 63, Väljä
73. Keski-Nurmontie 79, Ylipää
78. Keski-Nurmontie 194, Mäkihakola
79. Keski-Nurmontie 206, Marttila (Vanha Ylä-Autio)
42. Kirveskuja 2, Mäkikallio
28. Kirveskuja 9, Uusipelto
27. Kirveskuja 15, Kallio
26. Kirveskuja 17, Ritala
25. Kirveskuja 19, Hukkala
63. Kujapenttiläntie 4, Kirkonpelto
64. Kujapenttiläntie 11, Laskunvarsi
65. Kujapenttiläntie 17, Kujala
38. Käpymäentie 4, Apu
39. Käpytie 3, Perämäki
10. Lieskatie 1, Ahokas
11. Lieskatie 9, Mäensivu
47. Länsitie 15, Rantamäki
56. Nurmontie 2, Alapiha
49. Nurmontie 5, Säästölehto
55. Nurmontie 6, Jaakkola
52. Nurmontie 14, Kultti
33. Nurmontie 24, Juusela
24. Nurmontie 25, Korkeamäki
31. Nurmontie 28, Mikkola
22. Nurmontie 29, Metsikkö
20. Nurmontie 49, Metsälä
18. Nurmontie 61, Kolmio
9. Nurmontie 98, Försti
2. Nurmontie 104, Heinonen
60. Ojelmistontie 1, Välipelto
46. Onnelantie 9, Koti
45. Onnelantie 10, Kivimäki
51. Paanatie 2, Nurmoila
1. Rajatie 57, Tiira
80. Rintatie 5, Rintavainio
82. Rintatie 50, Yli-Penttilä
43. Sepäntie 6, Alanko
101. Soininkyläntie 123, Syrjälä
95. Soinintie 2, Rinta-Soini
4. Solanontie 6, Vesineva
5. Solanontie 11, Ollila
6. Solanontie 18, Suopelto
7. Solanontie 21, Sointula
8. Solanontie 25, Kukkasuo
12. Tuulentie 7, Ilomäki
35. Valkiavuorentie 5, Hyyppä
40. Valkiavuorentie 8, Mäki-Hakola
41. Valkiavuorentie 10, Käenmäki
44. Valkiavuorentie 19, Porvari
57. Ykskorvaasentie 4, Koskenranta
58. Ykskorvaasentie 14, Koskiranta
59. Ykskorvaasentie 16, Tyynelä

Selvitysalueen pihapiirien ja rakennusten kohdetiedot

Inventoidut rakennetun ympäristön kohteet on jaettu sijaintinsa perusteella kahteen osaan: ensimmäiseksi käsitellään alueen pohjoisosassa, Pohjan valtatie pohjoispuolella sijaitsevat kohteet ja niiden jälkeen tien eteläpuoliset kohteet. Kohteet on numeroitu juoksevilla numeroinnilla pohjoisosasta, lännestä itään edeten. Inventoidut pihapiirit on merkitty arvoluokkansa värin mukaisella kohdepisteellä liitekartoille 3-5 (1=punainen, 2=sininen ja 3=vihreä).

Kohdetiedot on koottu taulukkoon, johon jokaisesta pihapiiristä on koottu seuraavat tiedot:

- Kohdenumero
- Kohteen osoite
- Kohteen nimi (vanha tai muu käytössä oleva nimi sulkeissa)
- Kiinteistötunnus
- Tunnuskuva
- Karttaote (ei mittakaavassa)
- Kuvaus ja historia
- Kulttuurihistorialliset arvot ja niiden perustelut
- Arvoluokka ja suojelusuositus
- Voimassaoleva asemakaava (AK) ja kaavamääräys

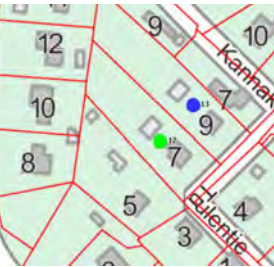
Rakennuksen tai pihapiirin säilyneisyyttä on kuvattu sanallisesti asteikolla: erinomainen, hyvä, kohtalainen. Maisemallista merkitystä taas on kuvattu hieman laajemmalla asteikolla: erittäin suuri, suuri, suurehko, kohtalainen, melko vähäinen ja vähäinen.

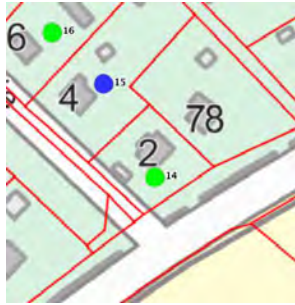

Inventoidut pihapiirit: Pohjan valtatie (vt19) pohjoispuoli lännestä itään pohjoisesta etelään					
	Osoite Nimi Kiinteistötunnus Tunnuskuva	Karttaote	Kuvaus ja historia	Kulttuurihistorialliset arvot ja niiden perustelut	Luokka Suojelu- suositus AK
1.	Rajatie 57 Tiira 743-404-29-10 		Pihapiiri sijaitsee Kivisaaren liikealueen tuntumassa, Rajatien varressa, Seinäjoki-Kokkola junaradan läheisyydessä. Tontti on erotettu 1950-luvulla lähellä sijainneesta Latva-Penttilän tilasta. Nurmipintaisella puutarhatontilla on 1951 rakennettu rankorunkoinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä ilmeisesti saman ikäinen lautarakenteinen piharakennus. Asuinrakennus on 1990-2000-luvulla peruskorjattu voimakkaasti, jolloin kaikki pintamateriaalit on uusittu.	Rakennusperinteiset arvot Yleisilmeeltään ja runkokuudoltaan tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, jonka alkuperäiset pintamateriaalit kadonneet peruskorjauksessa. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Sosiaalhistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti päättyvän Rajatien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle, ympäröiville tonteille ja peltoalueille.	3 -
2.	Nurmontie 104 Heinonen 743-404-7-317 		Pihapiiri sijaitsee Kivisaaren liikealueen tuntumassa, Nurmontien varrella, lähellä Pohjan valtatieltä Hyllykalliolle nousevaa liittymää. Loukon tilaan kuulunut Heinosen torppa on perustettu 1890-luvulla. Tila on todennäköisesti itsenäistynyt 1921, jolloin se on lohkottu erilleen emätilasta. Pihapiirissä on 1890-1910-luvulla rakennetun ja 1950-luvulla laajennetun valkoiseksi maalatun hirsirunkoisen asuinrakennuksen lisäksi osittain hirsirunkoinen navetta-liiterirakennus sekä 1950-luvun pihasauna.	Rakennusperinteiset arvot Rakennukset ovat pieniä muutoksia lukuun ottamatta säilyttäneet erinomaisesti 1900-luvun alkupuolelle tyypilliset rakennusmateriaalit, muodot ja piirteet, kuten asuinrakennuksen saumapeltikate, vintin 6-ruutuiset ikkunat ja haukkaikkunat. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen pientilan piha. Sosiaalhistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennus, sauna, kertoo erinomaisella tavalla 1900-luvun torpan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti entisen päätien, yhä vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa, suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.	3 -
3.	Kytötie 3 Järvelä 743-404-7-157 		Lyhyen päättyvän Kytötien varressa sijaitseva pieni hoidettu puutarhatontti, jolla 1949 valmistunut hirsirunkoinen, ajalle tyypillinen pientalo ja 1950-luvun alun piharakennus. Tila on lohkottu viereisen Heinosen tilan maista talon tyttarelle. Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Koliinin 1950-1980-luvun pientalojen alueeseen.	Rakennusperinteiset arvot Jälleenrakennuskauden asuin- ja piharakennus ovat säilyttäneet erinomaisesti alkuperäisasunsa, tyylipiirteet ja materiaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Sosiaalhistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti päättyvän Kytötien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville tonteille.	2 sr2 AK 1992 AO

<p>4.</p>	<p>Solanontie 6 (Vesineva) 743-51-2086-5</p> 		<p>Solanontien ja Viitalankujan kulmauksessa sijaitseva tontti, jolla 1934 rakennettu hirsirunkoinen, 1960-70-luvuilla peruskorjattu, mineriittipintainen asuinrakennus, pieni vaatimaton puurakenteinen saunarakennus, uudehko tiilinen omakotitalo ja autotalli.</p> <p>Tila on todennäköisesti 1900-luvun alussa Korttesniemen tilasta lohkottu Keski-Korttesniemen torppa, joka myöhemmin on tunnettu Vesineva -nimisenä. Navetta, talli ja lato purettu uuden päärakennuksen ja autotallin tieltä 1990-2000-luvun taitteessa. Vanha asuinrakennus sijaitsee osin katualueella.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Koliinin 1950-1980-luvun pientalojen alueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa 1930-luvun asuintaloksi. Myös muutamia yksityiskohtia on säilynyt, kuten lohkokivinen kivijalka ja saumapeltikate.</p> <p>Maisemalliset arvot Lähelle katulinjaa sijoitetulla asuinrakennuksella on kohtalainen maisemallinen merkitys liikenteellisesti hiljaiselle Solanontielle sekä ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1989 AO-kortt</p>
<p>5.</p>	<p>Solanontie 11 Ollila 743-404-18-143</p> 		<p>Solanontien varressa sijaitseva tontti, jolla 1958 rakennettu rapattu puolitoistakerroksinen pientalo. Talo on peruskorjattu hiljattain. Piharakennus on purettu. Tontti on lohkottu Rintakorttesniemen tilasta.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Koliinin 1950-1980-luvun pientalojen alueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Yleisilmeeltään, runkomuodoltaan ja materiaaleiltaan hyvin säilynyt tyyppillinen jälleenrakennuskauten pientalo. Julkisivut ovat (kuistia lukuun ottamatta) roiskerapattut, mikä selvitysalueella on melko harvinaista. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan osin perinteinen piha.</p> <p>Maisemalliset arvot Kohtalainen maisemallinen merkitys ympäröiville tonteille, pohjoispuoliselle peltoalueelle sekä liikenteellisesti hiljaiselle Solanontielle.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1970 M-alue</p>
<p>6.</p>	<p>Solanontie 18 Suopelto 743-410-6-83</p> 		<p>Solanontien varrella sijaitsevassa pihapiirissä on 1931 rakennettu asuinrakennus, jota on myöhemmin peruskorjattu ja laajennettu sekä 1950-luvun punatiilinavetta. Navetan tiilet on poltettu itse. Hirsinavetta on purettu nykyisen tieltä. Tila on lohkottu Ala-Koskelan tilasta. Alueen asutuksen syntyyn on vaikuttanut rautatien pohjoispuolella 1890-1960-luvuilla toimineen Paukanevan pehkutehtaan toiminta.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Koliinin 1950-1980-luvun pientalojen alueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on muutoksista ja laajennuksesta huolimatta yleisilmeeltään, perusmuodoltaan ja materiaaleiltaan tunnistettavissa 1900-luvun alkupuoliskolla rakennetuksi. Navetta-lato on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen piha, joka yhä osin hahmotettavissa entiseksi pientilaksi.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja navetta, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti päättyvän Solanontien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1983 AO-kortt</p>

<p>7.</p>	<p>Solanontie 21 Sointula 743-410-10-39</p> 		<p>Solanontien varrella sijaitsevassa pihapiirissä on 1938 rakennettu asuinrakennus, jota on myöhemmin peruskorjattu ja laajennettu sekä viimeistään 1950-luvulla rakennettu moniosainen puurunkoinen piharakennus ja uudehko autokatos. Maat ovat alkujaan kuuluneet Hipin tilalle, josta on lohkottu Ala-Hippi, siitä Kiilanen ja lopulta Sointula. Alueen asutuksen syntyyn on vaikuttanut rautatien pohjoispuolella 1890-1960-luvuilla toimineen Paukanevan pehkutehtaan toiminta.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Koliinin 1950-1980-luvun pientalojen alueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteisetarvot arvot Asuinrakennus on yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa 1900-luvun alkupuoliskolla rakennetuksi. Alkuperäiset pintamateriaalit ovat pääosin kadonneet peruskorjauksessa. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin perinteinen piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti päättyvän Solanontien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 2003 AO-kortt</p>
<p>8.</p>	<p>Solanontie 25 Kukkasuo 743-410-10-40</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Solanontien varrella. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen 1956-58 rakennettu asuinrakennus, johon on myöhemmin tehty pulpettikattoinen laajennus sekä 1970-luvun piharakennus. Maat ovat alkujaan kuuluneet Hipin tilalle, josta on lohkottu Ala-Hippi, siitä Kiilanen ja lopulta Kukkasuo. Alueen asutuksen syntyyn on vaikuttanut rautatien pohjoispuolella 1890-1960-luvuilla toimineen Paukanevan pehkutehtaan toiminta.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Koliinin 1950-1980-luvun pientalojen alueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteisetarvot arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka on säilynyt muutoksista ja laajennuksesta huolimatta yleisilmeeltään, runkomuodoltaan ja materiaaleiltaan tunnistettavana. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti päättyvän Solanontien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1983 AO</p>
<p>9.</p>	<p>Nurmontie 98 Försti (Viitala) 743-404-7-535</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella, Kivisaaren liikealueen tuntumassa. Siihen kuuluu 1956 rakennettu puolitoistakerroksinen pientalo ja sitä vastapäätä sijoitettu tiilinen 1950-luvun navetta, jonka 1960-luvun laajennusosa on purettu vuosina 1990-2000-luvuilla. Tila on kuulunut alkujaan Loukon maihin, joista on lohkottu Kivisaaren tila ja siitä puolestaan Viitala.</p>	<p>Rakennusperinteisetarvot arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka on muutoksista huolimatta säilynyt yleisilmeeltään, runkomuodoltaan ja materiaaleiltaan tunnistettavana. Navetta säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja navetta, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti entisen päätien, yhä vilkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1992 AO-kortt</p>

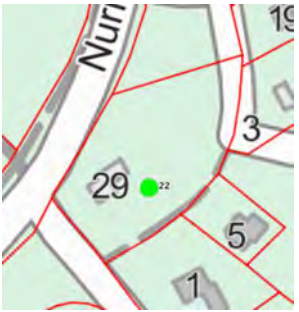

<p>10.</p>	<p>Lieskatie 1 Ahokas 743-404-7-185</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Lieskatien ja Nurmontien kulmassa. Siihen kuuluu 1957 rakennettu puolitoistakerroksinen pientalo, jota on myöhemmin laajennettu sekä uudemmat autotalli ja puusepänerastas. Vanha piharakennus on purettu.</p> <p>Tila on kuulunut alkujaan Loukon maihin, joista on lohkottu Hakalan torppa ja siitä puolestaan haka ja edelleen Ahokas.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka on säilynyt muutoksista ja laajennuksesta huolimatta yleisilmeeltään, runkomuodoltaan tunnistettavana.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti entisen päätien, yhä vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien ja Lieskatien kulmauksessa; suurehko maisemallinen merkitys teille ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1992 AL-kortt</p>
<p>11.</p>	<p>Lieskatie 9 Mäensivu 743-404-8-236</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Lieskatien päässä, Pohjan valtatie tuntumassa. Siihen kuuluu 1953 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus, johon on myöhemmin lisätty matala saunallinen lisäsiipi. Asuinrakennusta vastapäätä on ulkorakennus, jossa on alkujaan ollut mm. sauna ja navetta.</p> <p>Tila on kuulunut alkujaan Penttilän maihin.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on laajennuksesta huolimatta säilyttänyt erinomaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Moniosainen 1950-luvun piharakennus säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee päätyvän Lieskatien päässä puuston suojassa; kohtalainen maisemallinen merkitys Lieskatielle, Pohjan valtatielle (vt19) ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1992 AL</p>
<p>12.</p>	<p>Tuulentie 7 Ilomäki 743-404-8-219</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Tuulentienä. Siihen kuuluu 1956 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja saman ikäinen ulkorakennus. Peruskorjauksessa asuinrakennuksen katemateriaali on vaihdettu ja kuistia muutettu.</p> <p>Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän tilaan.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Kannaksentien – Tuulentien pientalojen hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on kate- ja kuistimuutoksista huolimatta säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskaudelle tyypillisen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit.</p> <p>Piharakennus säilynyt alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee kapean sivukadun, Tuulentien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AO</p>

<p>13.</p>	<p>Tuulentie 9 Ahonen 743-404-8-220</p> 		<p>Tuulentien varressa sijaitsevassa pihapiirissä on 1956 rakennettu, tien suuntaisesti sijoitettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä saunallinen ulkorakennus. Talo on ilmeisesti asumaton. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän tilaan.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Kannaksentien – Tuulentien pientalojen hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus katemuutosta lukuun ottamatta säilyttänyt erinomaisesti jälleenrakennuskaudelle tyypillisen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Piharakennus säilynyt alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee kapean sivukadun, Tuulentien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1985 AO</p>
<p>14.</p>	<p>Kannaksentie 2 Porvari 743-404-8-231</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Kannaksentien ja Nurmontien kulmauksessa. Siihen kuuluu Nurmontien suuntaisesti 1950-luvulla rakennettu puolitoistakerroksinen, kahdesti peruskorjattu asuinrakennus sekä uudehko piharakennus. Vanha piharakennus on purettu. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän tilaan.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Kannaksentien – Tuulentien pientalojen hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on runsaista muutoksista johtuen enää perusrunkomuodoltaan tunnistettavissa jälleenrakennuskauden asuinrakennukseksi.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee Nurmontien ja Kannaksentien kulmauksessa, puuston suojassa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristölle.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AO</p>
<p>15.</p>	<p>Kannaksentie 4 Kinnunen 743-404-8-232</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Kannaksentien varrella. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen rapattu 1954 rakennettu asuinrakennus, todennäköisesti saman ikäinen puurunkoinen, tontin perälle sijoitettu piharakennus ja uudehko autokatos. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän tilaan.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Kannaksentien – Tuulentien pientalojen hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on peruskorjauksesta huolimatta säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja osan rakennusmateriaaleista. Julkisivut ovat kuistia lukuun ottamatta roiskerapatut, mikä selvitysalueella on melko harvinaista. 1900-luvun puolivälin piharakennus säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee Nurmontiestä erkanevan Kannaksentien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1985 AO</p>

<p>16.</p>	<p>Kannaksentie 6 Kujala 743-404-8-1245</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Kannaksentien varressa. Siihen kuuluu 1957 rakennettu puolitoistakerroksinen tien suuntaisesti sijoitettu asuinrakennus ja sitä vastapäätä 1973 rakennettu piharakennus. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän tilaan.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Kannaksentien – Tuulentien pientalojen hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on runsaista muutoksista johtuen enää runkomuodoltaan tunnistettavissa jälleenrakennuskauden asuinrakennukseksi. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee Nurmontiestä erkanevan Kannaksentien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AO</p>
<p>17.</p>	<p>Sompintie 10 Somppi 743-404-8-1246</p> 		<p>1955 rakennetun puolitoistakerroksisen asuinrakennuksen, saman ikäisen saunarakennuksen ja uuden vajan ja grillikatoksen muodostama pihapiiri sijaitsee Sompintien varrella. Sompin tila on lohkottu Penttilästä erotetun Kivisaaren maista 1934. Vanha Sompin päärakennus on sijainnut aivan Sompintien alkupäässä. Tila on myöhemmin jaettu ja pellot myyty omakotitonteiksi.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Koliinin 1950-1980-luvun pientalojen alueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on ikkunoiden vaihtamista lukuun ottamatta säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalihistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun puolivälin asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee Nurmontiestä erkanevan Sompintien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1985 AO</p>
<p>18.</p>	<p>Nurmontie 61 Kolmio 743-404-8-314</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien ja Palosaarenkujan kulmauksessa, viljeltyjen peltojen ympäröimänä. Tontilla on 1947 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja moniosainen piharakennus. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän tilaan, josta sittemmin on erotettu Lemmonviita, siitä Palosaari ja edelleen Kolmio.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Nurmontien-Hevoskorven maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt erinomaisesti 1940-luvun asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Moniosainen perinteinen piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen, joskin hoitamaton pientalon piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun puolivälin pientalon asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee näkyvällä paikalla Nurmontien ja Palosaarenkujan kulmauksessa; suuri maisemallinen merkitys tielle ja ympäröivään avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 MT-alue</p>

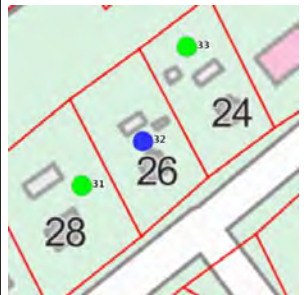

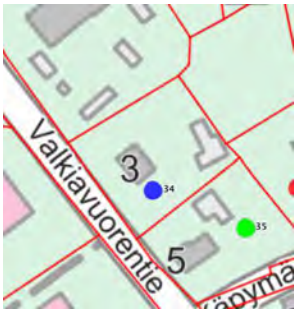

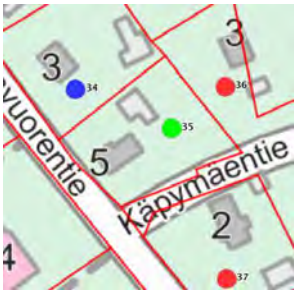

<p>19.</p>	<p>Nurmontie 55 Palosaari (Kiviniemi) 743-404-8-315</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella, saarekkeessa viljeltyjen peltojen ympäröimänä. Kahdessa vaiheessa 1890- ja 1930-luvuilla rakennettu asuinrakennus on sijoitettu tiensuuntaisesti. Sitä vastapäätä on moniosainen piharakennus, jossa on ollut mm. navetta, talli ja sauna. Lisäksi pihapiiriin kuuluu konevaja ja hieman kauempana oleva riihi, jota on korotettu konevajakäyttöä varten. Palosaari on 1897 perustettu Penttilän tilan mäkitupa. Se on itsenäistynyt 1922. Tilasta on käytetty omistajasuvun mukaisesti myös nimeä Kiviniemi.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Nurmontien-Hevoskorven maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Rakennukset ovat pieniä muutoksia lukuun ottamatta säilyttäneet erinomaisesti 1900-luvun alkupuolelle tyypilliset rakennusmateriaalit, muodot ja piirteet. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen, joskin hoitamaton pientilan piha, jonne johtaa lyhyt koivukuja. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennus, vaja, riihi, kertoo erinomaisella tavalla 1900-luvun mäkituvan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee näkyvällä paikalla Nurmontien varressa; suuri maisemallinen merkitys tielle ja ympäröivään avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1985 AM-tilak</p>
<p>20.</p>	<p>Nurmontie 49 Metsälä (Tuokko) 743-404-27-295</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella rivitalojen ja peltojen rajaamalla tontilla. Pihapiirissä on vastakkain 1946 rakennetut asuinrakennus ja navettarakennus. Asuinrakennusta on myöhemmin laajennettu lisäksiivellä ja pihan kolmannelle reunalle on 1969 rakennettu autotalli- ja saunarakennus. Vanha sauna ja kellari on purettu navetan itäpuolelta. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilalle (pappila). Tila on siirtokarjalaisille lohottu pika-asutustila, jonka pellot on raivattu valtion omistaman Pellonrakennus Oy:n toimesta. Tila tunnetaan asuttajiensa sukunimen mukaan Tuokko-nimisenä.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Rakennukset ovat asuinrakennuksen laajennusta lukuun ottamatta säilyttäneet erinomaisesti 1940-luvun lopulle tyypilliset rakennusmateriaalit, muodot ja piirteet. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen pientilan piha, jonne johtaa lyhyt koivukuja. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Tila on perustettu Karjalan siirtolaisten pika-asutustilaksi. Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, navetta, kertoo 1900-luvun puolivälin pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee näkyvällä paikalla Nurmontien varressa; suuri maisemallinen merkitys tielle ja ympäröivään avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AM-tilak</p>
<p>21.</p>	<p>Autionkuja 1 Perkiö (Autio) 743-404-7-82</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien ja Autionkujan kulmauksessa. Nurmontien suuntaisesti rakennettu asuinrakennus on vuodelta 1936 ja sitä on laajennettu runkoa pidentämällä 1990-luvulla. Lisäksi pihaan kuuluu osin siirretyistä hirsistä rakennetut moniosainen navetta-talli-aittarakennus, hirsisauna sekä uudehko konehalli. Maat ovat alkujaan kuuluneet Loukolle, josta on lohottu Katila -niminen tila ja siitä edelleen talon tyttärelle tämä tila.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maatalousalueeseen: Aution (Perkiön) tilakeskus ja rintapellot.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on muutoksista ja laajennuksesta huolimatta tunnistettavissa 1900-luvun alkupuolen maalaisrakennukseksi. Piharakennukset ovat säilyttäneet erinomaisesti 1900-luvun alkupuolelle tyypilliset rakennusmateriaalit, muodot ja piirteet. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalon piha. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennus, sauna, kertoo erinomaisella tavalla 1900-luvun pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee näkyvällä paikalla Nurmontien varressa; suuri maisemallinen merkitys tielle ja lounaispuoliseen avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1985 MT-alue</p>

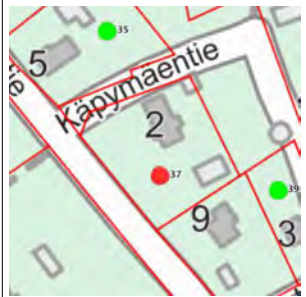

<p>22.</p>	<p>Nurmontie 29 Metsikkö 743-404-27-45</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien ja Mäntyvaarantien kulmauksessa. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen 1950-luvun asuinrakennus, jota on myöhemmin laajennettu lisäsiivellä. Vanha asuinrakennus on purettu Höylätien puolelta. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on laajennusta lukuun ottamatta säilyttänyt erinomaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Maisemalliset arvot Sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa, puuston suojassa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 - AK 2007 AR-kortt</p>
<p>23.</p>	<p>Höylätie 2 Kannikko 743-404-27-251</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Höylätien varrella ja siihen kuuluu 1940-41 rakennettu pienikokoinen, kapearunkoinen asuinrakennus, jota on myöhemmin laajennettu lisäsiivellä. Navetta-lato- ja sauna-varasto-puuliiterirakennukset on purettu. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on laajennusta lukuun ottamatta säilyttänyt erinomaisesti rakennusaikansa runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen piha. Maisemalliset arvot Sijaitsee avoimella tontilla vähäliikenteisen pientaloalueen poikkikadulla; kohtalainen maisemallinen merkitys Höylätielle ja ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 - AK 1980 AO-kortt</p>
<p>24.</p>	<p>Nurmontie 25 Korkeamäki 743-404-22-30</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella. Siihen kuuluu 1952 valmistunut puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä 1980-luvulla rakennettu piharakennus. Autotalliin paikalla on ollut 1950-luvun ulkorakennus, jossa on ollut sauna, puuvaja ja ulkokuussi. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila). Tontti on erotettu Viitalan maista.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on peruskorjauksesta huolimatta säilyttänyt melko hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja ajall tyypilliset rakennusmateriaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti entisen päätien, yhä vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 - AK 2007 AR-kortt</p>

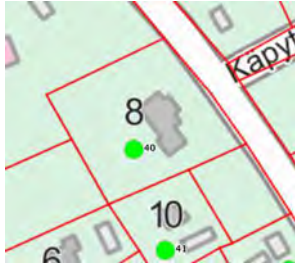

<p>25. Kirveskuja 19 Hukkala 743-404-27-43</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Kirveskujan ja Höylätien kulmauksessa. Pihapiirissä on 1952 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä on 1950-luvun ulkorakennus, jossa on sauna ja puuvaja. Asuinrakennusta peruskorjataan parhaillaan, mm. julkisivuverhous uusitaan. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon ja yleisilmeen. Alkuperäiset pintamateriaalit ovat katoamassa peruskorjauksessa. Piharakennus on säilynyt alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyyppillinen 1950-luvun pientalon piha. Sosiaalihistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee pientaloalueen hiljaisten poikkikatujen kulmauksessa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 - AK 1980 AO</p>
<p>26. Kirveskuja 17 Ritala 743-404-27-42</p>			<p>Kirveskujan varrella sijaitsevassa pihapiirissä on 1958 rakennettu puolitoistakerroksinen, peruskorjattu asuinrakennus sekä 2008 valmistunut ulkorakennus. Vanha samalla paikalla sijainnut piharakennus on purettu uuden tieltä. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila). Kiinteistö on nimetty rakentajan ja pitkäaikaisen omistajan mukaan Ritalaksi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon ja yleisilmeen. Alkuperäiset pintamateriaalit ovat kadonneet peruskorjauksessa. Maisemalliset arvot Sijaitsee pientaloalueen hiljaisen poikkikadun varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys Kirveskujalle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 - AK 1980 AO</p>
<p>27. Kirveskuja 15 Kallio 743-404-22-7</p>			<p>Kirveskujan varrella sijaitsevassa pihapiirissä on 1956 rakennettu puolitoistakerroksinen, peruskorjattu ja pihasivulta 1993 laajennettu asuinrakennus sekä 1957 valmistunut melko kookas piharakennus. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt laajennusta lukuun ottamatta kohtalaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon ja yleisilmeen. Piharakennus on säilynyt alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyyppillinen 1950-luvun pientalon piha. Sosiaalihistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee pientaloalueen hiljaisen poikkikadun varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys Kirveskujalle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 - AK 1980 AO</p>

<p>28.</p>	<p>Kirveskuja 9 Uusipelto 743-404-27-285</p> 		<p>Kirveskujan ja Vasaratien kulmauksessa sijaitsevaan pihapiiriin kuuluu 1952 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus sekä sitä vastapäätä sijoitettu uudempi piharakennus, jossa on sauna, pukuhuone, autotalli ja puuvaja. Piharakennuksen paikalla on ollut kahden lehmän navetta. Asuinrakennus on peruskorjattu 1970-80-luvuilla, jolloin kuistia on laajennettu ja ikkunat ja julkisivulaudoitus uusittu. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon ja yleisilmeen. Alkuperäiset pintamateriaalit ovat pääosin kadonneet peruskorjauksessa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan osin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Maisemalliset arvot Sijaitsee pientaloalueen hiljaisten poikkikatujen kulmauksessa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1980 AO</p>
<p>29.</p>	<p>Lekatie 4 Soini 743-404-22-33</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Kirveskujalta erkanevan kapean Lekatien varrella, tosin pihaan on katuliittymä Kirveskujalta. Tontilla on 1953 rakennettu rankorunkoinen puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä 1964 rakennettu saunallinen ulkorakennus. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on ikkunoiden vaihtamista lukuun ottamatta säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Maisemalliset arvot Sijaitsee pientaloalueen hiljaisen poikkikadun varressa, asuinrakennus on melko etäällä Kirveskujan katulinjasta; kohtalainen maisemallinen merkitys lähikaduille ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1984 AO</p>
<p>30.</p>	<p>Nurmontie 32 Rauhala 743-51-1004-5</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella, entisessä kuntakeskuksessa. Tontilla on 1952 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä 1950-luvun ulkorakennus. Tila on lohkottu Ojelmiston (pappilan) maista rintamamiestontiksi soteleskeksi jääneelle rouvalle ja hänen seitsemälle lapselleen. Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien 1950-luvun talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on joidenkin ikkunoiden ja katemateriaalin vaihtamista lukuun ottamatta säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Soteleskelle rakennettu rintamamiestalo. Maisemalliset arvot Sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien, alueen pääväylän varressa aivan Nurmon entisen kuntakeskuksen ytimessä; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1985 AOL-kortti</p>

<p>31.</p>	<p>Nurmontie 28 Mikkola 743-51-1004-8</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella, entisessä kuntakeskuksessa. Tontilla on 1951 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus, johon on myöhemmin lisätty laajennussiipi ja sitä vastapäätä uudehko piharakennus. Pihasta on purettu 1950-luvun navetta ja saunarakennus. Tila on lohkottu Ojelmiston (pappilan) maista rintamamiestontiksi.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien 1950-luvun talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on laajennusta ja ikkunoiden vaihtamista lukuun ottamatta säilyttänyt kohtalaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit.</p> <p>Sosiaalihistorialliset arvot Rintamamiestalo.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien, alueen pääväylän varressa aivan Nurmon entisen kuntakeskuksen ytimessä; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AOL-kortt</p>
<p>32.</p>	<p>Nurmontie 26 Vuorensivu 743-51-1004-8</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella, entisessä kuntakeskuksessa. Tontilla on 1952 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä 1950-luvun ulkorakennus. Lisäksi pihassa on nuorempi kevytrakenteinen autotalli. Tila on lohkottu Ojelmiston (pappilan) maista rintamamiestontiksi. Tontti oli aluksi suurempi ulottuen Nurmontien toiselle puolelle asti.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien 1950-luvun talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuin- ja piharakennus ovat asuinrakennuksen katemateriaalin vaihtamista lukuun ottamatta säilyttäneet erinomaisesti jälleenrakennuskauden rakennusten runkomuodot, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalihistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Rintamamiestalo.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien, alueen pääväylän varressa aivan Nurmon entisen kuntakeskuksen ytimessä; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1985 AOL-kortt</p>
<p>33.</p>	<p>Nurmontie 24 (Juusela) 743-51-1004-9</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella, entisessä kuntakeskuksessa. Tontilla on 1952 rakennettu puolitoistakerroksinen peruskorjattu asuinrakennus, johon on tehty kuistilaajennus. Sitä vastapäätä on piharakennus, joka on alunperin 1950-luvulta, mutta jota myöhemmin on laajennettu kahteen suuntaan. Lisäksi pihassa on uudehko huvimaja/vierasmökki. Tila on lohkottu Ojelmiston (pappilan) maista rintamamiestontiksi.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien 1950-luvun talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen. Pintamateriaalit on uusittu peruskorjauksissa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalihistorialliset arvot Rintamamiestalo.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien, alueen pääväylän varressa aivan Nurmon entisen kuntakeskuksen ytimessä; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AOL-kortt</p>

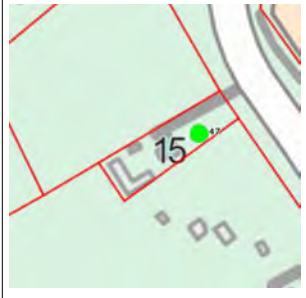

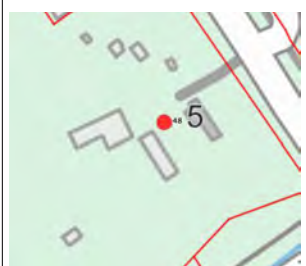
<p>34. Valkiavuorentie 3 Sorvisto 743-404-23-4</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Valkiavuorentien varrella, entisessä kuntakeskuksessa. Rinnetontilla on 1952 rakennettu rapattu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä saunallinen kahdessa vaiheessa 1950-luvulla rakennettu piharakennus. Tontilla aivan kadun reunassa sijainnut vanha hirsinen Sorviston asuinrakennus on purettu nykyisen asuinrakennuksen valmistuttua. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on ikkunoiden ja katemateriaalin vaihtamista lukuun ottamatta säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Julkisivuissa on roiskerappaus, mikä selvitysalueella on melko harvinainen. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyyppillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee Valkiavuorentien varressa, entisessä kuntakeskuksessa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristölle.</p>	<p>2 sr2 AK 1983 AO</p>
<p>35. Valkiavuorentie 5 Hyyppä 743-404-27-310</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Valkiavuorentien ja Käpymäentien kulmauksessa, entisessä kuntakeskuksessa, terveysasemaa vastapäätä. Rinnetontilla on puolitoistakerroksinen, 1928 rakennettu, myöhemmin lisäksiivellä laajennettu hirsirunkoinen asuinrakennus sekä saman ikäinen, osin hirsirunkoinen piharakennus, jossa on pihasauna ja varastotilaa. Navetta ja lato on purettu. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on perusmuodoltaan ja piirteiltään tunnistettavissa 1920-luvun lopun asuinrakennukseksi (mm. ikkunoiden koko ja muoto sekä päätyihin taittavat räystäät ns. kissanpenkit). Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan ja pinnoiltaan osin perinteinen piha.</p> <p>Henkilöhistorialliset arvot Talossa on asunut pitkään kaikkien paikallisten tuntema kättilö Martta Hyyppä perheineen.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee Valkiavuorentien varressa, entisessä kuntakeskuksessa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristölle.</p>	<p>3 - AK 1983 AO</p>
<p>36. Käpymäentie 3 Vuoritie 743-404-94-2</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Käpymäentien varressa Valkiavuoren koulun takapihalla. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen 1947 valmistunut entinen kansakoulun keittolarakennus, joka myöhemmin on toiminut neuvolana ja sittemmin muutettu asuinkäyttöön sekä pieni punaiseksi maalattu todennäköisesti saman ikäinen piharakennus. Maakellari on purettu. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuin- ja piharakennus ovat säilyttäneet erinomaisesti rakennusajalle tyyppilliset runkomuodot, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Asuinrakennuksen piirteitä mm. 6-ruutuiset risti-ikkunat sekä 3 ruutuiset ikkunat sisäänkäynnin molemmin puolin.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Entinen kansakoulun keittolarakennus, joka on myöhemmin toiminut neuvolana.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen ja suojainen sijainti; melko vähäinen maisemallinen merkitys lähiympäristölle.</p>	<p>1 sr1 AK 1983 VP</p>

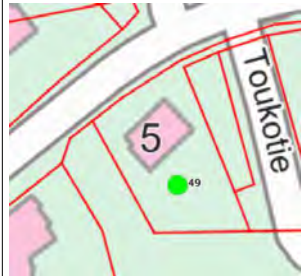

<p>37. Käpymäentie 2 Toivola (ent. apteekki) 743-404-94-1</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Valkiavuorentien ja Käpymäentien kulmauksessa, entisessä kuntakeskuksessa, päiväkotia vastapäätä. Rinnetontilla on kookkaan mansardikattoisen päärakennuksen lisäksi viimeistään 1950-luvulla rakennettu piharakennus sekä uudempi autotalli. Asuinrakennus on siirretty paikalleen 1920-luvun alussa Terijoelta ja se on yli 50-vuoden ajan toiminut Nurmon apteekkina ja apteekkarin asuntona. Talo on peruskorjattu kauniisti vanhaa vaalien. Sisätiloissa säilynyt mm. 6 pönttöuunia. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Arkkitehtoniset arvot ja rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on kookas, huvilatyylinen, Terijoelta 1920-luvulla siirretty hirsirakennus, jossa on säilynyt runsaasti 1800-luvun lopun ja 1920-luvun tyylipiirteitä ja rakennusmateriaaleja, mm. upeat lasikuistit. Tyyliiltään ainutlaatuinen Nurmossa. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Taloushistorialliset arvot Nurmon apteekki on toiminut asuinrakennuksessa yli 50-vuotta. Maisemalliset arvot Sijaitsee entisessä kuntakeskuksessa, Valkiavuorentien varressa, osin kookkaiden mäntyjen suojassa; suurehko maisemallinen merkitys Valkiavuorentielle, Käpymäentielle ja lähiympäristölle.</p>	<p>1 sr1</p> <p>AK 1980 AL</p>
<p>38. Käpymäentie 4 Apu 743-404-54-0</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Käpymäentien varrella, lähellä Valkiavuoren koulua. Tontilla on Vuorikoti -niminen kehitysvammaisten asuntola, joka on alkujaan 1959 rakennettu kunnanlääkärin asuin- ja vastaanottotiloiksi. Vuorikoti on toiminut tiloissa 1991 alkaen. Lisäksi tontilla on uudehkot puurunkoinen piharakennusrakennus ja huvimaja. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Rakennus on säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskaudelle tyyppilliset rakennusmateriaalit sekä alkuperäisen runkomuodon ja yleisilmeen. Julkisivuissa on roiskerappaus, mikä selvitysalueella on melko harvinainen. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyyppilinen 1950-luvun piha. Sosiaalishistorialliset arvot Entinen Nurmon kunnanlääkärin asunto ja vastaanotto. Maisemalliset arvot Syrjäinen ja suojainen sijainti vähäliikenteisellä sivukadulla; melko vähäinen maisemallinen merkitys Käpymäentie ja lähiympäristölle.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1980 YO-kortt</p>
<p>39. Käpytie 3 Perämäki 743-404-27-29</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Käpytien varrella. Kuusiaidan rajaamalla tontilla on 1934 rakennettu, hirsirunkoinen, 1984 lisäksiivellä täydennetty pieni asuinrakennus, 1930-luvun loppupuolella rakennettu sauna-varastorakennus ja 1989 rakennettu autotalli. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on laajennusta lukuun ottamatta säilyttänyt kohtalaisesti rakennusaikansa runkomuodon, yleisilmeen ja osan rakennusmateriaaleista. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen piha. Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee vähäliikenteisellä sivukadulla; melko vähäinen maisemallinen merkitys Käpytielle ja ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1980 AO</p>

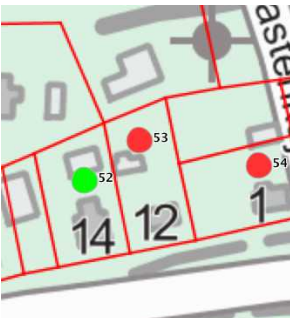

<p>40.</p>	<p>Valkiavuorentie 8 Mäki-Hakola 743-404-22-37</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Valkiavuorentien varressa. Tontilla on puolitoistakerroksinen, 1959 rakennettu pystyrimalaudoitettu omakotitalo, jonka eteläpäädyssä on matalampi rapattu autotalliosa. Aiemman inventoinnin mukaan tontilta, metsäiseltä kalliolta asuinrakennuksen takaa on rakennusvaiheessa löydetty irtolöytöinä muinaisesineitä. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on ikkunoiden ja katemateriaalin vaihtamista lukuun ottamatta säilyttänyt hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Maisemalliset arvot Sijaitsee Valkiavuorentien varressa, hieman puuston suojassa, kahtalainen maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristölle.</p>	<p>3 - AK 1984 AO</p>
<p>41.</p>	<p>Valkiavuorentie 10 Käenmäki 743-404-27-30</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Valkiavuorentien tuntumassa, pihan ja tien välissä on metsittyä tyhjä tontti. Tontilla on 1939 rakennettu, hirsirunkoinen, myöhemmin laajennettu asuinrakennus sekä saman ikäinen puurunkoinen piharakennus. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti rakennusaikansa runkomuodon, yleisilmeen ja osan rakennusmateriaaleista. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen, joskin hieman hoitamaton piha. Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee etäällä katulinjasta, puuston suojassa; vähäinen maisemallinen merkitys Valkiavuorentielle ja ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 - AK 1984 AO</p>
<p>42.</p>	<p>Kirveskuja 2/ Valkiavuorentie 12 Mäkikallio 743-404-27-32</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Valkiavuorentien ja Kirveskujan kulmauksessa. Ajojtie pihaan on Valkiavuorentieltä. Kuusiaidan suojaamalla tontilla on 1950-luvulla rakennettu puolitoistakerroksinen, 1970-luvun lopussa peruskorjattu asuinrakennus ja 1950-luvun piharakennus, jota on myöhemmin jatkettu koillispuolelta taimikellarin käsittävällä osalla. Asuinrakennuksessa on toiminut aiemmin kampaamo. Vuodesta 1979 talossa on toiminut Nurmon-Seinäjoen metsänhoitoyhdistys.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon ja yleisilmeen. Pintamateriaalit on osin uusittu peruskorjauksissa. Piharakennuksen vanha osa on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan osin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee pientaloalueella katujen kulmauksessa; suurehko maisemallinen merkitys Valkiavuorentielle ja Kirveskujalle sekä ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 - AK 1984 AO</p>

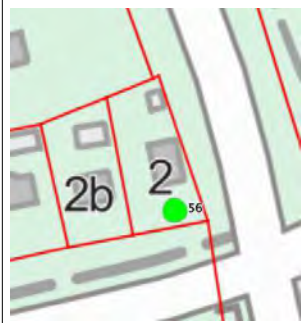

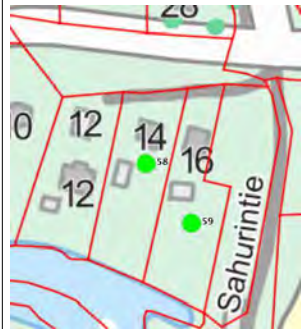

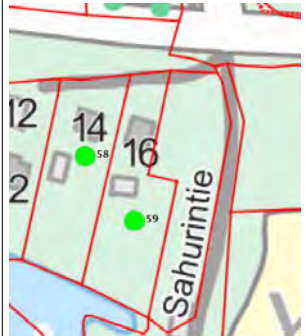

<p>43. Sepäntie 6 Alanko 743-404-27-240</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Sepäntien varrella. Siihen kuuluu 1952 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus sekä todennäköisesti saman ikäinen suurehko moniosainen piharakennus. Lisäksi pihassa on uudehko kevytrakenteinen autokatos ja puuvaja. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt pääosin hyvin jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen runkomuodon, yleisilmeen ja pintamateriaalit. Piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha, jonne johtaa lyhyt puukuja. Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Sijaitsee päättyvän Sepäntien päässä, Länsitien tuntumassa; vähäinen maisemallinen merkitys teille ja ympäröiville omakotitonteille.</p>	<p>3 - AK 1980 AO</p>
<p>44. Valkiavuorentie 19 Porvari 743-404-27-168</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Valkiavuorentien ja Länsitien kulmauksessa. Siihen kuuluu todennäköisesti 1880-1910 rakennettu hirsirunkoinen pohjalaistalo, jota myöhemmin on laajennettu pihasisivulta sekä jatkettu kaakkoispäädystä 1960-luvun alussa omakotitalo-osalla. Lisäksi pihassa on edellistä vastapäätä sijoitettu 1900-luvun alkupuolen osin tiilinen, osin puurakenteinen piharakennus (navetta) ja sen takana 1970-80-luvun peltihalli. Pohjakartalla vielä näkyvä kapea pitkärunkoinen piharakennus tontin luoteisrajalla on purettu jo kauan sitten. Hirsirakennuksessa on toiminut 1900-luvulla pitkään Aution sekatarvakauppa. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kauppana toiminutta hirsirakennusta ja alkujaan navetaksi rakennettua piharakennusta on muokattu ja laajennettu voimakkaasti, mutta niiden perushahmo sekä joitakin rakennusmateriaaleja on säilynyt tunnistettavina. Taloushistorialliset arvot Pihapiirissä on toiminut pitkään Aution kauppa. Maisemalliset arvot Sijaitsee avoimella ja liikenteellisesti vilkkaalla paikalla, suurehko maisemallinen merkitys Valkiavuorentielle, Länsitielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 - AK 1970 AL</p>
<p>45. Onnelantie 10 Kivimäki 743-404-27-283</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Onnelantien päässä. Tontilla on 1938 rakennettu hirsirunkoinen puolitoistakerroksinen, hiljattain peruskorjattu asuinrakennus. Saman ikäinen piharakennus on purettu 1990-luvulla. Tontin itäreunalla on kiviaita. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti rakennusaikansa runkomuodon ja yleisilmeen. Pääosa pintamateriaaleista on kadonnut peruskorjauksessa. Maisemalliset arvot Sijaitsee vähäliikenteisen Onnelantien päässä; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 - AK 1970 AO</p>

<p>46.</p>	<p>Onnelantie 9 Koti 743-404-27-37</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Onnelantien päässä, metsän laidassa. Se kuuluu ilmeisesti liito-orava-alueeseen. Tontilla on 1931 rakennettu hirsirunkoinen, puolitoistakerroksinen, hiljattain peruskorjattu asuinrakennus sekä 1920-luvun lopussa rakennettu entinen navetta-varastorakennus, 1950-luvun sauna ja uudehko autotalli. Vanhempi piharakennus on huonokuntoisena tarkoitus purkaa. Tontin länsireunalla on kiviaita. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti rakennusaikansa runkomuodon ja yleisilmeen. Pääosa pintamateriaaleista on kadonnut peruskorjauksessa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan osin perinteinen piha.</p> <p>Sosiaalihistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus ja kaksi piharakennusta, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee vähäliikenteisen Onnelantien päässä; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1980 AO</p>
<p>47.</p>	<p>Länsitie 15 Rantamäki 743-404-8-87</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Länsitien varrella. Siihen kuuluu kahden huoneen hirsirunkoinen asuinrakennus, pieni saunarakennus ja hirsirakenteinen puori, johon on yhdistetty lautarakenteinen heinälato ja hirsirunkoinen navetta. Rakennukset ovat 1800-luvun lopulta tai aivan 1900-luvun alusta. Ne on tarkoitus purkaa tielinjan alta. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän tilaan. Penttilästä on jaettu Alapenttilä ja siitä edelleen Hietämäki. Rantamäki on ollut Hietämäen torppa, joka on itsenäistynyt 1922.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Rakennukset ovat säilyttäneet erinomaisesti rakennusaikansa runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen, joskin hoitamaton, torpan/ pientilan piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus ja kaksi piharakennusta, kertoo 1900-luvun torpparin/pientilällisen asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee runsaan puuston suojassa vilkasliikenteisen Länsitien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville tonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 2009 LT-alue</p>
<p>48.</p>	<p>Länsitie 5 Hietämäki (Jaskari) 743-404-8-1594</p> 		<p>Tila sijaitsee Länsitien ja Pohjan valtatie risteyksen tuntumassa. Siihen kuuluu mansardikattoinen kookas päärakennus, kaksi pienempää asuinrakennusta, osin hirsirunkoinen talli-navetta, kaivuhuone, maakellari, päärakennusta vastapäätä oleva 1950-luvun talusrakennus, vaja ja hieman kauempana sijaitseva aitta tai sauna. Rakennukset ovat pääasiassa 1900-luvun alusta. Todennäköisesti toisaalta siirretyn aitan tai saunan päätyhirteen on vuoltu vuosiluku 1752 (?). Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan. Hietämäki on 1906 alussa erotettu Alapenttilästä. Päärakennus saanut vaikutteita rakentajan Juho Latikan Amerikan siirtolaisvuosilta.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Rakennukset ovat säilyttäneet erinomaisesti rakennusaikansa runkomuodon, yleisilmeen ja rakennusmateriaalit. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen, maatalon piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, kolme asuinrakennusta ja viisi piharakennusta, kertoo 1900-luvun maatilän asumisen ja elämisen tavasta. Kertoo myös amerikansiirtolaisen paluumuuttajan mukanaan tuomasta varallisuudesta ja vaikutteista Nurmossa.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee runsaan puuston suojassa vilkasliikenteisen Länsitien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja ympäröiville tonteille. Rakennusryhmä pihoineen muodostaa hienosti säilyneen ja kertovan maisemakokonaisuuden.</p>	<p>1 sr1</p> <p>AK 2009 EV-2-alue S-3</p>

<p>49.</p>	<p>Nurmontie 5 Säästölehto 743-404-33-0</p> 		<p>1956 rakennettu rapattupintainen, kaksikerroksinen asuin- ja liikerakennus sijaitsee Nurmontien varrella, entisessä kunnan keskustaaajamassa, kirjastoa vastapäätä. Rakennuksessa on toiminut mm. pankki, kirjasto sekä viimeisimpänä esikoulu.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Nurmon keskustan aluekokonaisuuteen.</p>	<p>Rakennusperinteisetarvot arvot Hyvin alkuperäiset piirteensä, muotonsa ja rakennusmateriaalinsa säilyttänyt kookas 1950-luvun asuin ja liikerakennus.</p> <p>Taloushistorialliset arvot Liiketilat kertovat keskusta-alueen palveluista sekä niiden muutoksesta 1900-luvun loppupuolella.</p> <p>Maisemalliset arvot Kookkaalla rakennuksella on suuri maisemallinen merkitys sijaitessaan vilkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1980 AL</p>
<p>50.</p>	<p>Toukatie 4 Valkiavuoren koulu 743-404-21-2</p> 		<p>Kunnan koulukeskus sijaitsee Valkiavuorella. Koulukeskukseen kuuluu nykyinen Valkiavuoren alakoulu, jonka vanhin vaaleankeltainen osa on rakennettu 1955 sekä alakoulun laajennusosat, yläaste- ja lukio.</p> <p>Samalla paikalla sijainnut, 1890-luvulla rakennettu puinen Nurmon ensimmäinen kansakoulu piharakennuksineen on purettu.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun Nurmon keskustan aluekokonaisuuteen.</p>	<p>Rakennusperinteisetarvot arvot Laajennussiivistä huolimatta kohtalaisesti alkuperäiset piirteensä säilyttänyt 1950-luvun koulurakennus.</p> <p>Sivistyshistorialliset arvot Koululla on pitkä historia Nurmon lasten koulutuksen turvaajana; Nurmon kansakoulu, peruskoulun ala-aste, Valkiavuoren alakoulu.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvälle paikalle Valkiavuoren rinteelle rakennetulla kookkaalla koulurakennuksella on erittäin suuri maisemallinen merkitys Nurmon entisen kunnan keskustaaajamassa, Nurmontiellä sekä lähiympäristössä.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1980 YO</p>
<p>51.</p>	<p>Paanatie 2 Nurmoila 743-404-7-147</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Paanatien varrella kunnan keskustaaajamassa. Pihapiirin entinen pankintalo on rankorakenteinen ja 1953 rakennettu. Se toimii nykyisin asuntona. Laajennusosa on 1970-luvulta. Taloa vastapäätä, pihanpuolella on piharakennus 1950-luvulta ja etupihalla kaksi pientä 1960-70-luvun autotallirakennusta. Piharakennuksen vasemmassa päässä on sauna, keskellä autotalli ja oikealla puuvaja. Autotallin paikalla on alunperin ollut varasto. Maat ovat alkujaan kuuluneet Loukon kantatilaan.</p>	<p>Rakennusperinteisetarvot arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo ja piharakennus, jotka ovat asuinrakennuksen laajennusta lukuun ottamatta yleisilmeeltään, runkomuodoltaan ja materiaaleiltaan tunnistettavissa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Kohde on rakennettu Osuuspankille; talossa on toiminut Osuuspankin Nurmon konttori.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee kevyenliikenteenväylänä pohjoiseen jatkuvan vähäisesti liikennöidyn Paanatien varressa pensasaitojen katveessa, vähäinen maisemallinen merkitys Paanatielle ja lähitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AO</p>

<p>52.</p>	<p>Nurmontie 14 Kultti 743-404-7-48</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen, tien suuntaisesti 1926 rakennettu asuinrakennus sekä sitä vastapäätä sijaitseva 1985 rakennettu piharakennus. Asuinrakennuksen hirsirunko kerrotaan rakennetun Loukon tilan 1880-luvun lopun riihenhirsistä. Maa on lohkottu Loukon kantatilan maista 1920-luvun lopulla.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien alkupään talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Laajennettu ja peruskorjattu asuinrakennus on säilyttänyt kohtalaisesti rakennusaikansa runkomuodon ja yleisilmeen. Alkuperäiset pintamateriaalit ovat kadonneet peruskorjauksessa. Kasvillisuudeltaan ja jäsentelyltään osin perinteinen piha.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1985 AO</p>
<p>53.</p>	<p>Nurmontie 12 Ranta 743-404-7-49</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen, hirsirunkoinen, tien suuntaisesti 1928 rakennettu asuinrakennus sekä sitä vastapäätä sijaitseva saman ikäinen piharakennus, jossa on sauna, puuvaja ja entinen sikala. Talossa on 1900-luvulla toiminut pitkään kutomo, jossa on tehty mm. villapaitoja. Peruskorjaus on tehty 1980-90-luvuilla vanhaa vaalien. Tila on lohkottu Loukon kantatilan maista 1920-luvun lopulla.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien alkupään talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Erinomaisesti rakennusaikansa muodot, tyylipiirteet ja materiaalit säilyttäneet asuin- ja piharakennus. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Asuinrakennuksessa on toiminut kutomo.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>1 sr1</p> <p>AK 1985 AO</p>
<p>54.</p>	<p>Viisastenkujalla 1 Penttilä 743-404-7-50 743-404-7-172</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Viisastenkujan ja Nurmontien kulmauksessa. Pihassa on 1924 rakennettu puolitoistakerroksinen hirsirunkoinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä 1928 rakennettu saunallinen piharakennus.</p> <p>Tila on lohkottu Loukon tilan maista 1920-luvun lopulla. Piharakennus on toisen kiinteistön alueella.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien alkupään talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Erinomaisesti rakennusaikansa muodot, tyylipiirteet ja materiaalit säilyttäneet asuin- ja piharakennus. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin perinteinen piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>1 sr1</p> <p>AK 1985 AO</p>

<p>55.</p>	<p>Nurmontie 6 Jaakkola 743-404-7-145</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien varrella. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen 1952 tien suuntaisesti rakennettu, myöhemmin lisäosalla laajennettu asuinrakennus ja sitä vastapäätä sijoitettu saunallinen piharakennus. Molemmat rakennukset on peruskorjattu ja julkisivuihin asennettu peltivuoraus. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Loukon kantatilan maihin. Tila on ollut rintamamiestila.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien alkupään talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo ja piharakennus, jotka ovat muutoksista ja laajennuksesta huolimatta yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Rintamamiestalo.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Nurmontien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1981 AO</p>
<p>56.</p>	<p>Nurmontie 2 Alapiha 743-404-7-492</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Nurmontien ja Länsitien kulmauksessa. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen karaattilevyypintainen 1954 rakennettu asuinrakennus ja uudehko pihavaja. Samalla paikalla sijainnut vanha piharakennus on purettu. Länsipuolinen tontin osa, jossa oli mm. suuri kasvimaata, on erotettu omaksi tontikseen 1990-luvulla ja siihen rakennettu uusi omakotitalo. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Loukon kantatilan maihin.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun hyvin säilyneeseen aluekokonaisuuteen: Nurmontien alkupään talorivi.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka ovat muutoksista huolimatta yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöityjen Nurmontien ja Länsitien kulmauksessa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1981 AO</p>
<p>57.</p>	<p>Ykskorvaasentie 4 Koskenranta 743-404-7-258</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Ykskorvaasentien varrella, Nurmojoen rannassa. Siihen kuuluu 1948-49 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus, jota on 1976 laajennettu lisäksi vielä sekä 1940-50-luvun taitteen moniosainen piharakennus ja pieni sauna.</p> <p>Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Loukon kantatilan maihin, joista Koskenranta on lohottu erilleen 1952.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypilliset jälleenrakennuskauden pientalo, piharakennus ja sauna, jotka asuinrakennuksen laajennusta lukuun ottamatta säilyneet hyvin yleisilmeeltään, runkomuodoltaan ja materiaaleiltaan. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennus, sauna, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti melko vilkkaasti liikennöidyn Ykskorvaasentien ja Nurmojoen yli vievän sillan kupeessa; suurehko maisemallinen merkitys tielle, sillalle, jokimaisemaan ja lähitonteille.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1983 AO</p>

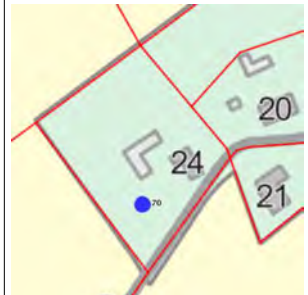

<p>58.</p>	<p>Ykskorvaasentie 14 Koskiranta 743-404-9-54</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Ykskorvaasentien varrella, Nurmojoen rantaan rajoittuvalla tontilla. Tontilla on 1950 rakennettu puolitoistakerroksinen hiljattain peruskorjattu asuinrakennus. Ulkorakennus, jossa oli sauna, puuvaja ja varasto on purettu. Tilalle on tarkoitettu rakentaa uusi autotalli- ja saunarakennus. Vierekkäisten tonttien, Koskirannan ja Tyynelän asuinrakennukset on rakennettu sisaruksille samaan aikaan, samoilla piirustuksilla, toinen peilikuvana. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Luukon kantatilaan, josta on myöhemmin erotettu Paavola ja Paavolasta Koskiranta 1950.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka on muutoksista huolimatta yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti melko vilkkaasti liikennöidyn Ykskorvaasentien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja lähitonteille.</p>	<p>3 - AK 1983 AO</p>
<p>59.</p>	<p>Ykskorvaasentie 16 Tyynelä 743-404-9-53</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Ykskorvaasentien varrella, Nurmojoen rantaan rajoittuvalla tontilla. Tontilla on 1950 rakennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus, jota on 1976 laajennettu lisäosalla. Vanha piharakennus on samalla muokattu varastoksi ja autokatokseksi. Vierekkäisten tonttien, Tyynelän ja Koskirannan asuinrakennukset on rakennettu sisaruksille samaan aikaan, samoilla piirustuksilla, toinen peilikuvana. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Luukon kantatilaan, josta on myöhemmin erotettu Paavola ja Paavolasta Tyynelä 1950.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka on muutoksista ja laajennuksesta huolimatta yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti melko vilkkaasti liikennöidyn Ykskorvaasentien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja lähitonteille.</p>	<p>3 - AK 1983 AO</p>
<p>60.</p>	<p>Ojelmistontie 1 Välipelto 743-404-27-249</p> 		<p>Ojelmistontien ja Länsitien kulmauksessa sijaitseva pihapiiri, johon kuuluu 1947 rakennettu hirsirunkoinen, puolitoistakerroksinen asuinrakennus sekä uudehkot grillikatso ja pihavaja. Tontilta on palanut pitkä ulkorakennus, jossa oli navetta, puori ja lato. Talossa toimii päihdetyötä tekevän Nurmon Sininauha ry:n päivätoimintakeskus. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila).</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka ovat muutoksista huolimatta yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Länsitien varressa, lisäksi tontin kahdelta puolelta kulkee kevyenliikenteenväylät; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja avoimelle lähiympäristölle.</p>	<p>3 - AK 1982 AO</p>

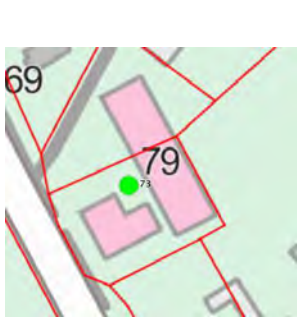

<p>61. Ojelmistontie 7 Ojelmisto (ent. Nurmon pappila) 743-404-21-77</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Ojelmistontien päässä, Nurmojoen rantatörmällä. Kohde on 1765 perustetun Nurmon saarnahuonekunnan kappalaisen virkatalo. Alkuperäisistä rakennuksista on jäljellä 1767 rakennettu luhtiaita ja myöhemmin rakennetuista 1824 tehty kivikellari ja vanhan päärakennuksen viereen 1894 valmistunut uusi pappila sekä 1950-luvun piharakennus. Hieman etäämmällä on 1960-luvulla rakennettu ns. pikkupappilan asuinrakennus ja autotalli. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän, myöhemmin Loukon kantatiloille.</p> <p>Huom. Kohdetta käsitelty myös historiallisen ajan arkeologian näkökulmasta: Kohde M2 Ojelmisto. Huom2. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Arkkitehtoniset ja rakennusperinteiset arvot Kookas, koristeellinen, tyypillinen 1800-luvun lopun pappilarakennus. Hyvin alkuperäiset asunsa säilyttäneet aitta, kellari ja piharakennus. Kasvillisuudeltaan ja pinnoiltaan perinteinen piha.</p> <p>Kirkollishistorialliset arvot Nurmon kappalaisen virkatalo, sittemmin pappila.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, aitta, kellari ja piharakennus, kertoo 1800-1900-lukujen pappiloiden asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee puuston suojassa, päättävän Ojelmistontien päässä; kohtalainen maisemallinen merkitys Ojelmistontielle, jokimaisemaan sekä lähitonteille.</p>	<p>1 sr1</p> <p>AK 1982 Y AK vireillä</p>
<p>62. Kujapenttiläntie 1 Puronvarsi 743-404-27-278</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Kujapenttiläntien ja Ojelmistontien kulmauksessa. Tontilla on Kujapenttiläntien suuntaisesti 1950-luvun alussa rakennettu rankorunkoinen, puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä moniosainen ulkorakennus, jonka pätyyn on lisätty uudehko grillikatos. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila). Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypilliset jälleenrakennuskauden pientalo ja piharakennus, jotka asuinrakennuksen peruskorjauksesta huolimatta säilyneet pääosin hyvin yleisilmeeltään, runkokuudoltaan ja materiaaleiltaan. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vähän liikennöityjen Kujapenttiläntien ja Ojelmistonteiden kulmauksessa; kohtalainen maisemallinen merkitys teille, lähitonteille ja pohjoispuoliselle peltoalueelle.</p>	<p>2 sr2</p> <p>AK 1982 AO</p>
<p>63. Kujapenttiläntie 4 Kirkonpelto 743-404-32-11</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Kujapenttiläntien varrella viljeltyjen peltojen rajaamalla tontilla. Pihapiirissä on 1945 rakennettu pienikokoinen, hirsirunkoinen asuinrakennus ja 1947 rakennettu navetta-vajarakennus. Tilalla on pidetty karjaa vuoteen 1985 asti. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ojelmiston tilaan (pappila), josta ne on erotettu ennen jatkosotaa pika-asutuslailla. Tila muodostettiin karjalaiselle Suden perheelle.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuinrakennus on menettänyt osan alkuperäisistä rakennusmateriaaleistaan (katto, ikkunat) 1980-luvun peruskorjauksessa. Piharakennus on säilyttänyt pääosin hyvin 1940-luvulle tyypilliset rakennusmateriaalit, muodot ja piirteet. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen, joskin asumattomuudesta johtuen umpeen kasvanut, pientilan piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Tila on perustettu Karjalan siirtolaisten pika-asutustilaksi. Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, navetta, kertoo 1900-luvun puolivälin pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Sijaitsee näkyvällä paikalla, peltojen ympäröimänä; suuri maisemallinen merkitys Kujapenttiläntielle, Länsitiele, lähitonteille ja ympäröivään avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>3 -</p> <p>AK 1970 M-alue AK vireillä</p>

<p>64.</p>	<p>Kujapenttiläntie 11 Laskunvarsi 743-404-27-287</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Kujapenttiläntien varrella. Siihen kuuluu 1957 rakennettu puolitoistakerroksinen, 1980-luvulla voimakkaasti peruskorjattu asuinrakennus ja sitä vastapäätä vuoden 1964 piharakennus. Asuinrakennus on rakennettu samalla paikalla sijainneen vanhemman tulipalossa tuhoutuneen asuinrakennuksen paikalle. Tontti on alunperin rintamamiestontti. Se on lohkottu seurakunnan maista Ohjelmistosta.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka muutoksista ja laajennuksesta huolimatta yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalihistorialliset arvot Rintamamiestalo.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vähän liikennöidyn Kujapenttiläntien varressa; kohtalainen maisemallinen merkitys teille, lähitonteille, peltoalueille ja peltojen yli Pohjan valtatielle.</p>	<p>3 - AK 1970 M-alue AK vireillä</p>
<p>65.</p>	<p>Kujapenttiläntie 17 Kujala 743-404-8-930</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Kujapenttiläntien varrella. Siihen kuuluu 1946 tien suuntaisesti rakennettu, hirsirunkoinen, puolitoistakerroksinen asuinrakennus sekä taloa vanhempi hirsirunkoinen vilja-aittarakennus. Tila on ollut maatila, jonka vanha päärakennus on todennäköisesti sijainnut nykyisen paikalla. Lisäksi pihassa on ollut navetta-talli-sikalarakennus, joka on purettu 1980-luvulla.</p> <p>Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on myöhemmin muodostettu Kujapenttilä. Kujala on lohkottu Kujapenttilästä.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Tyypillinen jälleenrakennuskauden pientalo, joka muutoksista huolimatta yleisilmeeltään ja runkomuodoltaan tunnistettavissa. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan osin tyypillinen 1950-luvun pientalon piha.</p> <p>Sosiaalihistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, piharakennus, kertoo 1900-luvun asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vähän liikennöidyn Kujapenttiläntien ja erittäin vilkasliikenteisen Pohjan valtatieen kulmauksessa; suurehko maisemallinen merkitys teille, lähitonteille ja peltoalueille.</p>	<p>3 - AK 1970 M-alue AK vireillä</p>

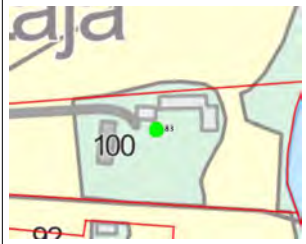
Inventoidut pihapiirit: Pohjan valtatie (vt19) eteläpuoli lännestä itään pohjoisesta etelään				
Osoite Nimi Kiinteistötunnus Tunnuskuva	Karttaote	Kuvaus ja historia	Kulttuurihistorialliset arvot ja niiden perustelut	Luokka Suojelu- suositus
66. Ihamäentie 59 Välímää 743-404-8-185 		Pihapiiri sijaitsee muusta asutuksesta erillään, Ihamäentien (pyörätie) varressa. Tila on 1950-luvulla perustettu uudistila. Pihapiiriin kuuluu 1958 rakennettu puolitoistakerroksinen, voimakkaasti peruskorjattu asuinrakennus sekä kaksi huonokuntoista pientilan piharakennusta. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Alapenttilä (myöhemmin Penttilä) ja edelleen Hakala ja siitä Välímää 1952.	Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt jälleenrakennuskauden pientalo ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennukset. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo jälleenrakennuskauden uudistilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Syrjäinen ja puuston suojaama sijainti Ihamäentie varressa, Pohjan valtatie tuntumassa; vähäinen maisemallinen merkitys teille ja ympäröiville peltoalueille.	3 -
67. Ihamäentie 5 Rämälä (Hakala, Takala) 743-404-8-1793 		Pihapiiri sijaitsee Ihamäentien ja Keski-Nurmontien kulmauksessa. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Alapenttilä (myöhemmin Penttilä) ja edelleen Hakala. Tila on jaettu Penttilän tyttärelle maanviljelystilaksi ja siitä on käytetty nimeä Takala (sukunimi). Pihapiirissä on ilmeisesti 1900-luvun alussa rakennettu tai paikalle siirretty hirsirunkoinen, pohjalaistalo, joka on hiljattain voimakkaasti peruskorjattu ja sitä vastapäätä 1950-luvun puurunkoinen navettarakennus latoineen ja saunoineen. Ulkorakennuksen paikalla on aikaisemmin ollut hirsirunkoinen navetta-talli.	Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt pohjalaistalo ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennus. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, piharakennus, kertoo 1900-luvun pientilan, ent. Takalan tilan, toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien ja Ihamäentien kulmauksessa, Pohjan valtatie tuntumassa; suurehko maisemallinen merkitys teille, länsipuoliseen peltomaisemaan ja lähitonteille. Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.	3 -
68. Keski-Nurmontien 11 Takala 743-404-8-611 		Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontien varrella. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen 1953 valmistunut asuinrakennus ja sitä vastapäätä 1952 rakennettu navetta ja lato, johon on pian valmistumisen jälkeen lisätty puori. Pieni pihasauna on rakennettu 1940-luvulla ja siirretty nykyiselle paikalleen 1950-luvun lopulla. Samalla tontilla on myös 1970-luvun omakotitalo sekä kaksi autotallia. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Alapenttilä (myöhemmin Penttilä) ja edelleen Hakala ja siitä Takala 1952.	Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin säilynyt jälleenrakennuskauden pientalo ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennukset. Osin kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen pientilan piha. Sosiaalhistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo jälleenrakennuskauden uudistilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Melko näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien varressa, Pohjan valtatie tuntumassa; kohtalainen maisemallinen merkitys teille, itäpuoliseen avoimeen peltomaisemaan ja lähitonteille. Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.	3 -

<p>69.</p>	<p>Keski-Nurmontie 12 Lammervo (Siirilä) 743-404-8-549</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontien varrella, mistä pihaan johtaa lyhyt koivukuja. Pihaan johtavan tien varrella on hirsinen mahdollisesti 1800-luvun lopun aitta, uudempi kellari ja vanha asuinrakennus. Asuinrakennus kerrotaan rakennetun 1943, mutta se vaikuttaa kuistien ja ruutuikkunoiden perusteella tätä vanhemmalta. Talo on toiminut Siirilän postipaikkana. Lisäksi pihassa on 2000-luvun alussa rakennetut omakotitalo ja autotalli, joiden paikalta on purettu vanhat piharakennukset. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Alapenttilä (myöhemmin Penttilä) ja edelleen Siirilä. Tila on jaettu Penttilän tyttärelle maanviljelystilaksi.</p>	<p>Rakennushistorialliset arvot Hyvin hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus, kellari ja aitta.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, aitta ja kellari, kertoo 1900-luvun pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Lisäksi talo on toiminut postipaikkana.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien varrella; suurehko maisemallinen merkitys tielle, eteläpuoliseen peltomaisemaan ja lähitonteille.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>70.</p>	<p>Korpuusentie 24 Pelto-Alanen (Alanen) 743-404-8-876</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontiestä erkanevan kapean Korpuusentien varrella. Puuston suojaamassa pihapiirissä on kapea, pitkä, hirsirunkoinen, osin multipenkkiperustainen, todennäköisesti 1800-luvun lopulla rakennettu asuinrakennus sekä melko huonokuntoinen talli-lato-vajarakennus. Vähän kauempana sijaitsee lautarakenteinen saunarakennus. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Alapenttilä (myöhemmin Penttilä) ja edelleen Alanen (Myöhemmin Pelto-Alanen). Tila on ilmeisesti ollut alkujaan Penttilän torppa.</p>	<p>Rakennushistorialliset arvot Hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus, moniosainen piharakennus ja sauna. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalon pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennus, sauna, kertoo erinomaisella tavalla 1800-1900-luvun torpan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen ja puuston suojaama sijainti vähäliikenteisen Korpuusentien varrella; melko vähäinen maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään peltomaisemaan ja lähitonteille.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>71.</p>	<p>Keski-Nurmontie 59 Viljelmä (Lonki) 743-404-8-1568</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee metsäsaarekkeessa Keski-Nurmontien varrella. Siihen kuuluu pitkä yhdeksän ikkunainen tiensuuntaisesti ilmeisesti 1800-luvun lopulla rakennettu pohjalaistalo ja sitä vastapäätä sijaitseva aittaliiverirakennus sekä pihan pohjoisivulla oleva viljapuori-tallirakennus. Tallirakennuksen takana on ollut talli, riihi ja kivenavetta sekä sauna. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Alapenttilä (myöhemmin Penttilä) ja edelleen Lonki.</p>	<p>Rakennushistorialliset arvot Hyvin hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo, kaksi piharakennusta ja sauna. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalon pihapiiri, jossa on nähtävissä viitteitä umpipihamallista.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo erinomaisella tavalla 1800-1900-luvun maatalon toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien varrella; suuri maisemallinen merkitys tielle ja lähitonteille.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>

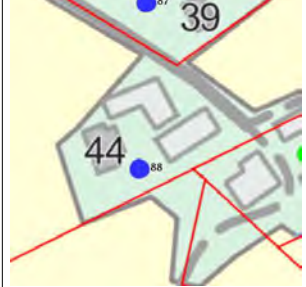
<p>72. Keski-Nurmontie 63 Väljä 743-404-8-921</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontieltä erkanevan kapean pihatien päässä puuston suojassa. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä sijoitettu hirsirunkoinen aitta, jota on jatkettu lautarakenteisella osalla. Pihan luoteisreunalla on saunarakennus. Asuinrakennuksen vanhin osa on todennäköisesti rakennettu 1800-1900-lukujen taitteessa. Sitä on 1940-luvulla laajennettu runkoa leventämällä ja korottamalla. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Alapenttilä (myöhemmin Penttilä) ja edelleen Väljä. Tila on ilmeisesti ollut alkujaan Penttilän torppa.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt asuinrakennus ja erinomaisesti alkuperäiset piirteet, muodot ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennus ja sauna. Jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen torpan piha. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennus, sauna, kertoo erinomaisella tavalla 1800-1900-luvun torpan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Syrjäinen ja puuston suojaama sijainti pihatien päässä; vähäinen maisemallinen merkitys pohjois- ja itäpuoliseen peltomaisemaan sekä lähitonteille.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>3 -</p>
<p>73. Keski-Nurmontie 79 Ylipää 743-404-8-414</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee aivan Keski-Nurmontien varressa. Siihen kuuluu kookas hirsirunkoinen 1906 rakennettu entinen Nurmon Ylipään nuorisoseuran talo, jota on laajennettu ja peruskorjattu 1930-luvulla. Talo on 1970-luvun lopussa muutettu maatalouskoneiden rengasliikkeeksi ja 2004 traktorimuseoksi. Kuisti on purettu tien puolelta ja tilalle avattu kookkaat oviaukot, mutta siinä on säilynyt vanhoja ikkunoita, julkisivua jäsentävät följarit sekä osittain sisätilojen pintoja. Talon takana on 1978 valmistunut varastohalli. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Yläpenttilä, siitä Kujapenttilä ja edelleen Ylipää.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti alkuperäiset piirteet, muodot ja rakennusmateriaalit säilyttänyt entinen nuorisoseurantalo. Sosiaali- ja sivistyshistorialliset arvot Kohde on entinen Nurmon ylipään nuorisoseuran talo, joka on 1900-luvulla toiminut pitkään kokoontumispaikkana. Nykyisin se toimii yksityisenä traktorimuseona. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti aivan vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien reunassa; suuri maisemallinen merkitys tielle ja lähitonteille.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>3 -</p>
<p>74. Kalistajantie 9 Kantaheikkilä 743-404-159-1</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontien ja Kalistajantien kulmauksessa. Siihen kuuluu ryhdikäs puolitoistakerroksinen asuinrakennus ja sitä vastapäätä sijoitettu L-muotoinen moniosainen ulkorakennus. Asuinrakennus on todennäköisesti rakennettu 1880-luvulla ja peruskorjattu 1950-luvulla. Pihapiiriin on lisäksi kuulunut toinen asuinrakennus, kaksi eri-ikäistä navettaa, puimala ja sauna. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Yläpenttilä, siitä Kujapenttilä ja edelleen Heikkilä. Tila on saattanut alkujaan olla Kujapenttilän torppa.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuin- ja piharakennuksen alkuperäiset piirteet, muodot ja rakennusmateriaalit ovat säilyneet erinomaisesti. Jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen pientilan piha. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, kertoo 1800-1900-luvun torpan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Melko näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien ja kalistajantien kulmauksessa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähitonteille.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>

<p>75.</p>	<p>Hevoskorvenkylätie 10 Latvala 743-404-55-6</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontieltä erkanevan Hevoskorvenkylätien varressa. Laajan pihapiirikokonaisuuteen kuuluu 1949 rakennettu ja kahdesti laajennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus, 1800-luvun lopulta peräisin olevat hirsirunkoinen puoririvi, 1949 rakennettu navetta, 1857 rakennettu riihi sekä lukuisia uudempia maatalousrakennuksia.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt jälleenrakennuskauden asuinrakennus ja melko hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennukset. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalon piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, puori, riihi, kertoo 1800-1900-luvun maatalon toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Tila on yhä toimiva Valion luomumaitotila.</p> <p>Maisemalliset arvot Jokseenkin syrjäinen sijainti Hevoskorvenkylätien varressa; inventoiduilla rakennuksilla on vähäinen maisemallinen merkitys tielle sekä lähitontille.</p>	<p>3 -</p>
<p>76.</p>	<p>Keski-Nurmontie 138 Uusi-Hakola 743-404-8-2052</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontiestä erkanevan pihatien päässä. Siihen kuuluu 1928 rakennettu, kahdesti peruskorjattu pohjalaistalo, sitä vastapäätä sijaitseva muualta siirretty kolmiosainen puoririvi, maakellari, 1970-luvun piharakennus, 1960-luvun navetta ja 1990-luvun konehalli.</p> <p>Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on jaettu Ylihakola ja siitä edelleen Uusi-Hakola 1926.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo ja kellari sekä erinomaisesti säilynyt puoririvi. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan pääosin perinteinen maatalon pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, puori, kellari, kertoo 1800-1900-luvun maatalon toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Melko näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien tuntumassa; kohtalainen maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön sekä itäpuoliseen avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>77.</p>	<p>Keski-Nurmontie 168 ja 170 Laitila ja Ylinen 743-404-11-126 743-404-55-8</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontiestä erkanevan pihatien päässä. Laaja pihapiirikokonaisuus muodostuu kahdesta tilasta Laitilasta ja Ylisestä (pohjoisempi). Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on jaettu Latvakalistaja ja siitä edelleen nämä tilat.</p> <p>Pihapiiriin kuuluu 1877 rakennettu pohjalaistalo, viisi 1800-luvun aitta- ja puorirakennusta ja 1932 rakennettu tiilinaavetta. Lisäksi pihassa on maakellari, 1970-luvun toinen asuinrakennus, toinen navetta, kaksi konehallia sekä hieman etäämmällä 2008 valmistunut sikala. Pellolla sijainneet vanhat kuivaaja ja riihi on purettu.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet 1800-luvun lopun pohjalaistalo ja viisi piharakennusta sekä kohtalaisesti säilynyt 1930-luvun navetta. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan erittäin hyvin säilynyt perinteinen maatalon pihapiiri, jossa yhä on nähtävissä piirteitä umpihamallista.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva kahdesta tilasta muodostuva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1800-1900-luvun maatalon toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Tila on yhä toimiva viljely- ja sikatila.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien tuntumassa; suuri maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön sekä itäpuoliseen avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>1 sr1</p>

<p>78.</p>	<p>Keski-Nurmontie 194 Mäkihakola 743-404-11-143</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontiestä erkanevan pihatien päässä. Maat ovat alkuaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on jaettu Latvakalistaja, siitä Ylihakola ja siitä edelleen 1926 Mäkihakola. Vanha päärakennus on purettu nykyisen, 1975 rakennetun paikalta. Lisäksi pihaan kuuluu alueella harvinainen luonnonkivinavetta, puori, jota on jatkettu uudemmilla lautarakenteisilla osilla, maakellari sekä puinen 1950-luvun saunarakennus (ei pohjakartalla).</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Piharakennusten 1920-50-luvun piirteet, muodot ja rakennusmateriaalit ovat säilyneet melko hyvin. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalon piha. Erityistä arvoa on alueella harvinaisella luonnonkivinavetalla.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, navetta, sauna, puori, kellari, kertoo 1800-1900-luvun maatalon toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Melko näkyvä sijainti vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien tuntumassa; suurehko maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön sekä ympäröivään avoimeen peltomaisemaan.</p>	<p>3 -</p>
<p>79.</p>	<p>Keski-Nurmontie 206 Marttila (Vanha Ylä-Autio) 743-404-12-134</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee aivan Keski-Nurmontien varrella korkean kuusiaidan takana. Siihen kuuluu 1890-luvun lopussa rakennettu, 1980-luvulla voimakkaasti peruskorjattu ja eteläpäädyistä jatkettu pohjalaistalo, 1980-luvun autotalli sekä kaksi Karvialta siirrettyä hirsistä piharakennusta. Tilan vanhat ulkorakennukset ovat palaneet 1940-50-luvulla. Asuinrakennuksessa on pidetty 1960-luvulla kauppaa, jolloin sen ikkuna-aukot on suurennettu näyteikkunoiksi. Tila on vanhaa Ylä-Aution tilaa, josta nykyinen Marttila-niminen kiinteistö on erotettu 1955.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Keski-Nurmontien maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan osin perinteinen pihapiiri.</p> <p>Taloushistorialliset arvot Talossa on toiminut 1960-luvulla Aution sekatavarakauppa.</p> <p>Maisemalliset arvot Puuston suojaama sijainti aivan vilkkaasti liikennöidyn Keski-Nurmontien reunassa; melko vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristöön sekä länsipuoliseen peltomaisemaan.</p>	<p>3 -</p>
<p>80.</p>	<p>Rintatie 5 Rintavainio 743-404-8-1514</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee erittäin vilkkaasti liikennöidyn Pohjan valtatie ja kapean siltä risteävän Rintatien kulmauksessa. Maat ovat alkuaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Ylipenttilä ja siitä edelleen Kujapenttilä, ja siitä Rintavainio. Tontilla on ryhdikäs ilmeisesti 1900-luvun alussa rakennettu hirsirunkoinen asuinrakennus ja saman ikäinen, moniosainen, L-muotoinen, osin hirsinen ulkorakennus aittoineen ja liivereineen. Rakennukset on tarkoitus purkaa Pohjan valtatie leventämisen yhteydessä.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Asuin- ja piharakennuksen alkuperäiset piirteet, muodot ja rakennusmateriaalit ovat säilyneet erinomaisesti.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus ja piharakennus, kertoo 1900-luvun alun pientilan asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Rintatien ja Pohjan valtatie kulmauksessa; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimeen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p>

<p>81.</p>	<p>Rintatie 17 Jokinen 743-404-8-1327</p> 		<p>Jokisen tila sijaitsee Pohjan valtatiestä erkanevan kapean Rintatien varrella puuston suojassa. Maat ovat alkujaan kuuluneet Penttilän kantatilaan, josta on jaettu Ylipenttilä ja siitä edelleen 1900-luvun alussa Jokinen. Pihaan johtaa koivukuja. Pihassa on Rintatien suuntaisesti hirsinen pitkärunkoinen päärakennus, sitä vastapäätä hirsiset talli-liiveri-puulato ja pihan länsilaidalla aitta. Toinen aitta, navetta, riihi ja maakellari on purettu. Päärakennus on siirretty Yli-Penttilästä 1900-luvun alussa, missä se on sijainnut joen suuntaisesti. Alkuperäiseksi rakennusvuodeksi on mainittu 1886. Päärakennuksessa on säilynyt kauniit 6-ruutuiset ikkunat ja sisätilojen huonejako. Tilaa on viljelty 1980-luvulle asti.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus, aitta ja moniosainen piharakennus. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalan pihapiiri, jossa yhä on nähtävissä viitteitä umpipihamallista.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1800-1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Rintatien varressa, Pohjan valtatieen tuntumassa; suuri maisemallinen merkitys teille, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>82.</p>	<p>Rintatie 50 Yli-Penttilä 743-404-8-2057</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Pohjan valtatieltä erkanevan Rintatien päässä. Pihaan johtaa koivukuja. Tilaan kuuluu 1958 rakennettu, voimakkaasti peruskorjattu kahden asunnon päärakennus, 1800-luvun otsa-aitta, kookas navetta ja konehallirakennus, jonka vanhin osa on vuodelta 1951 sekä uudehko kuivuri. Tila sijaitsee Penttilän 1560 perustetun kantatilan talontontilla. Yli-Penttilä on erotettu kantatilasta 1752. Tilalla on ollut useita päärakennuksia, joista ainakin kaksi edellistä on sijainnut samalla paikalla.</p> <p>Huom. Kohdetta on käsitelty myös historiallisen ajan arkeologian näkökulmasta: Kohde M3 Penttilä. Huom2. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt jälleenrakennuskauden asuinrakennus ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet aitta ja navetta. Osin kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalan piha.</p> <p>Asutushistorialliset arvot Penttilän 1500-luvulla perustetun kantatilan talontontilla sijaitseva tila. Paikalla on vähintään 450-vuoden katkeamaton asutushistoria.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, aitta, navetta, kertoo 1800-1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Rintatien päässä, Pohjan valtatieen tuntumassa; suuri maisemallinen merkitys teille, ympäröivään avoimen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p>
<p>83.</p>	<p>Kalistajantie 100 Rantakalistaja 743-404-11-147</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Kalistajantieltä erkanevan pihatien päässä. Pihaan johtaa koivukujan ja siihen kuuluu 1924 rakennettu mansardikattoinen asuinrakennus, jota on laajennettu lisäksi 1970-luvulla, 1851 rakennettu, Latvakalistajasta siirretty luhtiaitta sekä 1960-70-luvulla rakennettu saunallinen piharakennus. Navetta-talli-konesuojarakennus on purettu. Asuinrakennuksen hirret kerrotaan tuodun Nivalasta. Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on jaettu Latvakalistaja ja siitä edelleen 1900-luvun alussa Rintakalistaja, joka nykyiseltä nimeltään on Rantakalistaja.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin säilynyt asuinrakennus ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet luhti, jolla on erityistä arvoa alueella harvinaistuneena rakennustyyppinä. Kasvillisuudeltaan ja pinnoiltaan osin perinteinen pihapiiri.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, luhti, kertoo 1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Kalistajantien tuntumassa; suurehko maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>3 -</p>

<p>84. Kalistajantie 92 Naapuri (Ala-Kalistaja) 743-404-11-140</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontieltä erkanevan kapean Kalistajantien varressa. Siihen kuuluu 1800-1900-lukujen vaihteessa rakennettu puolitoistakerroksinen pohjalaistalo, jota on 1950-luvulla muokattu eteläsvulta uudella kuistilla ja korottamalla katon keskiosaa. Lisäksi pihassa on hirsinen puorirakennus, jonka rakennushistoriallinen arvo on kärsinyt etusivulle sahattujen aukkojen myötä. Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on jaettu Latvakalistaja ja siitä edelleen Ala-Kalistaja, joka nykyiseltä nimeltään on Naapuri.</p> <p>Huom. Kohdetta on käsitelty myös historiallisen ajan arkeologian näkökulmasta: Kohde M5 Kalistaja.</p> <p>Huom2. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo ja puorirakennus. Kasvillisuudeltaan ja pinnoiltaan osin perinteinen pihapiiri.</p> <p>Asutushistorialliset arvot Kalistajan 1500-luvulla perustetun kantatilan talotontilla sijaitseva tila. Paikalla on vähintään 450-vuoden katkeamaton asutushistoria.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, aitta, kertoo 1800-1900-luvun maatalon toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Kalistajantien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristöön.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>85. Kalistajantie 92 Latvakalistaja 743-404-11-111</p>			<p>Pihapiiri sijaitsee Keski-Nurmontieltä erkanevan kapean Kalistajantien varressa. Tila sijaitsee Kalistajan 1546 perustetun kantatilan talotontilla. Latvakalistaja on erotettu kantatilasta 1608. Latvakalistajan asuinrakennus on multipenkille perustettu hieman ylöspäin levenevä kaksikerroksinen hirsirunkoinen pohjalaistalo. Talon vanhin osa on todennäköisesti 1700-luvulta, korotus on tehty 1880-luvulla. Talossa on säilynyt mm. 6-ruutuiset risti-ikkunat ja räystäiden koristelutoitukset. Päärakennusta vastapäätä on aittarakennus ja pihan joenpuoleisella sivulla entinen talli- ja liiverirakennus.</p> <p>Huom. Kohdetta on käsitelty myös historiallisen ajan arkeologian näkökulmasta: Kohde M5 Kalistaja.</p> <p>Huom2. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Pohjalaistalon ja riviaitan perinteinen ulkoasu ja rakennusmateriaalit ovat säilyneet erinomaisesti. Talli-liiverin on tehty muutoksia aikojen varrella. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan erittäin hyvin säilynyt perinteinen maatalon pihapiiri, jossa yhä on nähtävissä viitteitä umpipihamallista.</p> <p>Asutushistorialliset arvot Kalistajan 1500-luvulla perustetun kantatilan talotontilla sijaitseva tila. Paikalla on vähintään 450-vuoden katkeamaton asutushistoria.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä kertoo erinomaisella tavalla 1800-1900-luvun maatalon asumisen ja elämisen tavasta. Tilan viljely jatkuu.</p> <p>Maisemalliset arvot Erittäin näkyvä sijainti Kalistajantien varressa; Erittäin suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristöön.</p>	<p>1 sr1</p>

<p>86.</p>	<p>Hakolantie 31 Kalistaja 743-404-11-124</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Hakolantieltä erkanevan pihatien päässä viljeltyjen peltojen ympäröimänä. Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on jaettu Latvakalistaja ja siitä edelleen tämä tila, myöskin Kalistaja nimeltään.</p> <p>Pihaan johtaa koivukujanne. Pihapiirissä sijaitsee 1880-1910-luvulla rakennettu kookas puolitoistakerroksinen pohjalaistalo ja sitä vastapäätä aitat ja navetan käsittävä ulkorakennus. Muut piharakennukset on purettu.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin alkuperäisen ilmeensä, muodot ja piirteet säilynyt pohjalaistalo ja hyvin säilynyt moniosainen piharakennus.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, kertoo 1800-1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Erittäin näkyvä sijainti Hakolantien tuntumassa; erittäin suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>87.</p>	<p>Hakolantie 39 Jaskari 743-404-11-137</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Hakolantien varrella. Siihen kuuluu puolitoistakerroksinen lyhytrunkoinen 1800-luvun lopulla rakennettu pohjalaistalo, aitta ja navettarakennus. Huonokuntoinen paja sijaitsee pellon laidalla aitan koillispuolella. Muut pihapiirin rakennukset, pihatupa, kahden hevosen talli ja savusauna, on purettu.</p> <p>Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta Jaskari on erotettu 1900-luvun alussa. Tila on erotettu Juho Juhonpoika Jaskarille, joka oli "Hakolan seppä", peltari, eli kelloihin erikoistunut vaskiseppä.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin alkuperäisen ilmeensä, muodot ja piirteet säilyttäneet pienkokoinen pohjalaistalo ja hyvin säilyneet aitta ja moniosainen piharakennus.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1800-1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Peltari Juho Juhonpoika Jaskarin perustama tila, jossa myös harjoitettu sepän ammattia.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Hakolantien varressa; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>88.</p>	<p>Hakolantie 44 Luoma (Alahakola) 743-404-11-166</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Hakolantien varrella. Siihen kuuluu 1916 valmistunut puolitoistakerroksinen lyhytrunkoinen pohjalaistalo, johon on tehty peruskorjaus ja uusi kuisti 1970-80-luvulla sekä hirsinen liiveri-talli, johon on yhdistetty katetun läpikäytävän avulla luhtiaitta. Hirsiset ulkorakennukset on siirretty tien toiselta puolelta. Lisäksi pihassa on 1954 rakennettu punatiilinen navetta. Hieman kauempana sijainneet riihi ja savusauna on purettu.</p> <p>Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on erotettu Hakola ja edelleen Alahakola.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin alkuperäisen ilmeensä, muodot ja piirteet säilyttäneet pienkokoinen pohjalaistalo ja hyvin säilyneet luhti, liiveri-talli sekä navetta. Erityistä arvoa on alueella harvinaistuneella 1700-1800-luvun luhdilla. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan hyvin säilynyt perinteinen maatalan pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Hakolantien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>

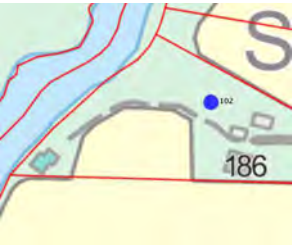

<p>89.</p>	<p>Hakolantie 48 Yli-Hakola 743-404-11-160</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Hakolantien päässä. Siihen kuuluu ilmeisesti 1800-luvun lopussa rakennettu pohjalaistalo, jonka pohjoissivulle on tehty kuistilaajennus on 1974 ja joka on voimakkaasti peruskorjattu 2006. Lisäksi pihassa on 1930-50-luvun kaksi liiveri-vajarakennusta ja navetta-konevajakennus sekä uudehko konehalli. Maat ovat alkujaan kuuluneet Kalistajan kantatilaan, josta on erotettu Hakola ja edelleen Ylihakola.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti rakennusaikansa piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo sekä kolme hyvin säilynyttä piharakennusta. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalan pihapiiri, jossa yhä on nähtävissä viitteitä umpipihamallista.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Hakolantien päässä; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>3 -</p>
<p>90.</p>	<p>Isonevantie 103 Kohtämäki 743-404-22-97</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isonevantiestä erkanevan pihatien päässä. Siihen kuuluu 1957 rakennettu puolitoistakerroksinen ajalle tyyppillinen pientalo, jota on 1984 laajennettu matalalla siipiosalla ja kuisteilla. Lisäksi pihassa on pitkä useassa vaiheessa rakennettu navetta-sikala-kanalarakennus, maakellari, hirsinen muualta siirretty pajarakennus, savusauna, lato ja viljakuivuri. Tila on lohkottu alkujaan Ojelmistolle kuuluneista maista 1926. Eläintenpito on lopetettu 1990-luvulla.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt jälleenrakennuskauden pientalo ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennukset. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen pientilan piha.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti pihatien päässä; vähäinen maisemallinen merkitys lähiympäristölle.</p>	<p>3 -</p>
<p>91.</p>	<p>Isokoskentie 52 Yliluukko 743-404-9-110</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentien varressa, joen ja tien välissä. Siihen kuuluu 1800-luvulla rakennettu pohjalaistalo, tallirakennus ja viljapuori-liiverirakennus. Lisäksi siellä on 1990-luvun konehalli ja pohjoispuolelle 2006 valmistunut uusi omakotitalo. Isokoskentien toisella puolella on vielä jäljellä osa vanhasta riihestä. Tila sijaitsee Luukon 1560 perustetun kantatilan talotontilla. Kantatila on jaettu kahtia 1790. Halotun kanta-Luukon ylemmän osan nimeksi tuli Yliluukko. Asuinrakennuksen toisessa päädyssä on aloitettu Nurmon kansakoulu 1884-1885.</p> <p>Huom. Kohdetta on käsitelty myös historiallisen ajan arkeologian näkökulmasta: Kohde M4 Luukko. Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Erittäin hyvin rakennusaikansa piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo, kaksi piharakennusta sekä riihi. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan hyvin säilynyt perinteinen maatalan pihapiiri, jossa yhä on nähtävissä viitteitä umpipihamallista.</p> <p>Asutushistorialliset arvot Luukon 1500-luvulla perustetun kantatilan talotontilla sijaitseva tila. Paikalla on vähintään 450-vuoden katkeamaton asutushistoria.</p> <p>Sivistyshistorialliset arvot Nurmon ensimmäinen koulu on toiminut ensimmäisen vuoden talossa.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1800-1900-luvun maatalan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Isokoskentien tuntumassa, joenrantatöyräällä; erittäin suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristölle.</p>	<p>1 sr1</p>

<p>92.</p>	<p>Katajamäentie 74 Huhta 743-404-9-59</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Katajamäentiestä erkanevan pihatein päässä, Nurmojokeen laskevan Käenluoman varressa. Pihan kuuluu 1948 rakennettu hieman pohjalaistaloa muistuttava puolitoistakerroksinen asuinrakennus, johon on tehty 1970-luvulla peruskorjaus ja laajennus sekä pihasauna. Lisäksi pihassa on punatiilinen navetta, joka on läpikuljettavalla katososalla yhdistetty puori-liiverirakennukseen sekä uudempi konehalli. Tila on lohkottu 1947 Yliluukon maista. Eläintenpito on lopetettu 1990-luvun alussa ja pellot ovat nykyisin vuokrattuina.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin säilynyt jälleenrakennuskauden asuintalo ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennukset. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalan pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo jälleenrakennuskauden uudistilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Katajamäentien tuntumassa; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>93.</p>	<p>Katajamäentie 127 Kojola 743-404-9-74</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Katajamäentien varressa. Siihen kuuluu 1951 rakennettu ja 1970-luvulla lisäsiivellä laajennettu puolitoistakerroksinen asuinrakennus sekä useista hirs- ja rankorakenteisista osista muodostuva piharakennus. Hirsiset osat kerrotaan siirretyn koillispuolella sijainneelta Pajulan tilalta. Maat ovat alkuaan kuuluneet Luukon kantatilaan, josta 1900-luvun alussa on lohkottu Pajula, ja siitä puolestaan Kojola 1947.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt jälleenrakennuskauden pientalo ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennus. osin kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen pientilan piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, piharakennus, kertoo jälleenrakennuskauden uudistilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Katajamäentien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p>
<p>94.</p>	<p>Katajamäentie 141 Kallio 743-404-9-100</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Katajamäentien päästä erkanevan kapean mutkaisen metsätien päässä. Siihen kuuluu mahdollisesti 1900-luvun alussa rakennettu ja 1950-luvulla laajennettu asuinrakennus, hirsinen autotalliksi muutettu piharakennus, puurakenteinen sauna sekä uudemmat kesämökki ja pihasauna. Navetta on purettu. Maat ovat alkuaan kuuluneet Luukon kantatilaan, josta 1900-luvun alussa on lohkottu Pajula, ja siitä puolestaan 1947 Lehtinen, nykyiseltä nimeltään Kallio. Vanhimmat rakennukset vaikuttavat kuitenkin paljon 1940-50-lukua vanhemmilta. Tila on todennäköisesti ollut Luukon torppa 1900-luvun alusta.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus ja sauna sekä kohtalaisesti säilynyt hirsinen piharakennus. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan hyvin säilynyt perinteinen torpan piha.</p> <p>Sosiaalishistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennus, sauna, kertoo 1900-luvun torpan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen ja puuston suojaama sijainti metsätien päässä; hyvin vähäinen maisemallinen merkitys lähiympäristölle.</p>	<p>3 -</p>

<p>95.</p>	<p>Soinintie 2 Rinta-Soini 743-404-10-117</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Soinintien ja Isokoskentien kulmauksessa. Siihen kuuluu 1958 rakennettu, voimakkaasti 1980-luvulla peruskorjattu asuinrakennus sekä 1958 rakennettu navetta, jota myöhemmin on jatkettu konehalliosalla. Tila on ollut maito- ja viljelystila. Eläintenpito on lopetettu 2010. Maat ovat alkujaan kuuluneet Soinin kantatilalle, josta Rinta-Soini on erotettu 1955.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti säilynyt jälleenrakennuskauden asuintalo ja hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet piharakennus. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatalon piha. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, navetta, kertoo jälleenrakennuskauden uudistilän toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Tilan viljelytoiminta jatkuu. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti teiden kulmauksessa; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimen peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>3 -</p>
<p>96.</p>	<p>Soinintie 120 Ahonmäki (Soini) 743-404-10-115</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Soinintien varressa etäällä muusta asutuksesta. Maat ovat alkujaan kuuluneet Soinin kantatilalle. Talo on kertoman mukaan sijainnut 1800-luvulla Isokoskentien varressa ja siirretty nykyiselle paikalleen 1800-lopussa. Kotiseutumme Nurmo ja Lapua -kirjan mukaan puolitoistakerroksinen pohjalaistalo on rakennettu 1800-luvun lopussa. Osa rakennuksesta on myöhemmin muutettu traktoritali-korjaustilaksi ja lämpökeskukseksi. Lisäksi tilalla on kookas 1891 rakennettu lohkokivinavetta, joka on myöhemmin muutettu konehalliksi, komea viisiosainen aittarakennus vuodelta 1897, pieni puuvaja, uudehko suuri viljankuivaamo ja kellarisauna. Lypsykarjaa on pidetty 1972 asti. Tallirakennus sekä muutamia muita piharakennuksia on purettu.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin rakennusaikansa piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo ja riviaitta sekä kohtalaisesti säilynyt konehalliksi muutettu harmaakivinavetta. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan melko hyvin säilynyt perinteinen maatalon pihapiiri. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo erinomaisella tavalla 1800-1900-luvun maatalon toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta. Tilan viljelytoiminta jatkuu. Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti puuston suojassa, Soinintien varressa; vähäinen maisemallinen merkitys tielle ja lähiympäristölle.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>1 sr1</p>
<p>97.</p>	<p>Isokoskentie 126 Knuutti 743-404-10-156</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentien varressa. Siihen kuuluu 1956 rakennettu puolitoistakerroksinen rankorunkoinen ajalle tyypillinen pientalo ja saman ikäinen piharakennus, jossa on mm. autotalli. Tilan vanha päärakennus oli vuodelta 1906. Pohjoispuolelle on 1980-luvulla rakennettu uusi asuinrakennus. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Soinin kantatilalle. Knuutti-tilan tila lienee perustettu 1900-luvun alussa. Se on nykyisin Atrian broileritila. Kanalarakennukset sijaitsevat tien vastakkaisella puolella.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet jälleenrakennuskauden pientalo ja piharakennus. Osin kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen pientalon piha. Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, piharakennus, kertoo 1950-luvun asumisen ja elämisen tavasta. Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Isokoskentien varressa; suurehko maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristölle.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>2 sr2</p>

<p>98.</p>	<p>Isokoskentie 146 Alatalo 743-404-10-153</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentien varressa. Siihen kuuluu 1939 rakennettu puolitoistakerroksinen hirsirunkoinen, 1970-luvulla lisäsiivellä laajennettu asuinrakennus, punatiilinen puuosilla jatkettu navettarakennus ja hirsinen aitta, johon on lisätty lautarakenteinen lato. Pohjoispuolelle on 1970-luvulla rakennettu toinen asuinrakennus ja 1986 konehalli. Lisäksi tilaan kuuluu pohjoisempaan Isokoskentien notkelmassa sijaitseva vanha riihi. Tilan vanha päärakennus on tuhoutunut 1930-luvun lopussa tulipalossa, samoin kuin 3 muutakin lähitalojen asuinrakennusta. Tila sijaitsee Soinin 1563 perustetun kantatilan talotontilla. Huom. Kohdetta on käsitelty myös historiallisen ajan arkeologian näkökulmasta: Kohde M6 Soini. Huom2. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus sekä hyvin säilyneet aitta-liiveri ja moniosainen navettarakennus. Kasvillisuudeltaan, pinnoiltaan ja jäsentelyltään osin perinteinen maatilan pihapiiri.</p> <p>Asutushistorialliset arvot Soinin 1500-luvulla perustetun kantatilan talotontilla sijaitseva tila. Paikalla on vähintään 450-vuoden katkeamaton asutushistoria.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1900-luvun maatilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Isokoskentien varressa, joenrantatöyräällä; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristölle.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>99.</p>	<p>Isokoskentie 149 Keski-Soini 743-404-10-231</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentien varressa. Siihen kuuluu 1939 rakennettu puolitoistakerroksinen hirsirunkoinen, 1970-luvulla peruskorjattu ja mineriiteillä verhottu asuinrakennus, punatiilinen lautarakenteisilla osilla jatkettu navettarakennus sekä Soininkyläntien varressa sijaitseva vanha riihi. Pihan itäreunalle on 2010-luvulla rakennettu toinen asuinrakennus ja autokatos. Tilan vanha päärakennus on tuhoutunut 1930-luvun lopussa tulipalossa, samoin kuin 3 muutakin lähitalojen asuinrakennusta. Alueen maat ovat kuuluneet Soinin kantatilaan.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus sekä melko hyvin säilyneet moniosainen navettarakennus ja riihi. Pinnoiltaan ja jäsentelyltään osin perinteinen maatilan pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1900-luvun maatilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Isokoskentien varressa; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimeen peltomaisemaan ja lähiympäristölle.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>3 -</p>
<p>100.</p>	<p>Soininkyläntie 70 Mäkelä 743-404-24-2</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Soininkyläntiestä erkanevan lyhyen pihatien päässä, kallioisella mäellä. Siihen kuuluu 1899-1903 rakennettu, 1987 peruskorjattu pohjalaistalo, sementtitiilinaavetta vuodelta 1938, Soininkyläntien varressa sijaitseva riihi ja lautarakenteinen konehalli. Eteläpuolelle on rakennettu 1984 toinen asuinrakennus. Alueen maat ovat kuuluneet Soinin kantatilaan, josta Mäkelä on erotettu. Tilasta käytetään myös nimitystä Mäki-Soini tilan 1980-luvulta asti omistaneen suvun nimen mukaisesti. Tilalla on pidetty karjaa 1980-luvun puoliväliin asti, pellot ovat vuokralla.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin rakennusaikansa piirteet ja ajalle tyypilliset rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo, riihi ja navetta. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan perinteinen maatilan pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1900-luvun maatilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti pienellä kallioisella mäellä; suuri maisemallinen merkitys Isokoskentielle, Soininkyläntie, ympäröivään avoimeen peltomaisemaan.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>1 sr1</p>

<p>101.</p>	<p>Soininkyläntie 123 Syrjälä 743-404-10-37</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Soininkyläntien päässä, kallioisella mäellä. Siihen kuuluu 1880-luvulla rakennettu pieni hirsirunkoinen asuinrakennus, navetta, sauna ja vajarakennus. Rakennukset ovat käyttämättömiä ja melko huonokuntoisia. Lisäksi pihapiirissä on 1973 rakennettu uudempi asuinrakennus. Alueen maat ovat kuuluneet Soinin kantatilaan. Tila on 1880-luvulla perustettu Soinista jaetun osatalon, Tommolan Syrjälä -niminen torppa. Tilalla on pidetty karjaa 1980-luvulle asti.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet vanha asuinrakennus, kaksi piharakennusta sekä sauna. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan hyvin säilynyt perinteinen torpan pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, sauna, kertoo 1800-1900-luvun torpan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Syrjäinen sijainti Soininkyläntien päässä, etäällä muusta asutuksesta; vähäinen maisemallinen merkitys tielle, peltomaisemaan ja lähiympäristöön.</p>	<p>3 -</p>
<p>102.</p>	<p>Isokoskentie 186 Rinta-Salo (Salo) 743-404-13-125</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentiestä erkanevan pihatien päässä. Siihen kuuluu 1920-luvun lopussa tai viimeistään 1950-luvulla rakennettu puolitoistakerroksinen peruskorjattu pientalo sekä 1960-70-luvun rantasauna ja kaksi uudehkoa piharakennusta. Vanhat piharakennukset on purettu. Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ryssyn kantatilaan. Salo, nykyiseltä nimeltään Rinta-Salo on jaettu Ryssystä jaetusta Rintatalosta 1925.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus. Pinnoiltaan ja jäsentelyltään perinteinen pihapiiri.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Isokoskentien tuntumassa, joenrantatöyräällä; suurehko maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimeen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristölle.</p>	<p>2 sr2</p>
<p>103.</p>	<p>Isokoskentie 204 Soini (Ryssy) 743-404-13-92</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentiestä erkanevan pihatien päässä. Siihen kuuluu 1896 rakennettu komea puolitoistakerroksinen, 1980-luvulla voimakkaasti peruskorjattu pohjalaistalo sekä 1963 rakennettu osin punatiilinen navettarakennus. Tilalla on pidetty karjaa 1970-luvun puoliväliin asti. Vanhat piharakennukset on purettu. Tila sijaitsee Ryssyn 1556 perustetun kantatilan talotontilla.</p> <p>Huom. Kohdetta on käsitelty myös historiallisen ajan arkeologian näkökulmasta: Kohde M7 Ryssy. Huom2. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Melko hyvin rakennusaikansa piirteet ja ajalle tyypilliset rakennusmateriaalit säilyttäneet pohjalaistalo ja hyvin säilynyt moniosainen navetta. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan osin perinteinen maatilan pihapiiri.</p> <p>Asutushistorialliset arvot Ryssyn 1500-luvulla perustetun kantatilan talotontilla sijaitseva tila. Paikalla on vähintään 450-vuoden katkeamaton asutushistoria.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, navetta, kertoo 1900-luvun maatilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Isokoskentien tuntumassa, joenrantatöyräällä; suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimeen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristölle.</p>	<p>1 sr1</p>

<p>104.</p>	<p>Isokoskentie 206 Takala (Niemistö) 743-404-13-113</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentiestä erkanevan pihatien päässä. Siihen kuuluu 1940 rakennettu, erittäin voimakkaasti peruskorjattu puolitoistakerroksinen asuinrakennus, 1800-luvun puoririvi ja tallirakennus. Vanha päärakennus ja navetta ovat tuhoutuneet tulipalossa. 1940-luvun sementtitiilinavetta on purettu 2000-luvun alussa nykyisen eläinlääkäriklinikan tieltä. Alueen maat ovat kuuluneet Ryssyn kantatilaan, josta Niemistön tila on erotettu.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Kohtalaisesti alkuperäiset piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet asuinrakennus sekä melko hyvin säilyneet aitta ja moniosainen piharakennus/talli. Pinnoiltaan ja jäsentelyltään osin perinteinen maatilan pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennusryhmä, asuinrakennus, piharakennukset, kertoo 1800-1900-luvun maatilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti Isokoskentien tuntumassa, joenrantatöyrällä; erittäin suuri maisemallinen merkitys tielle, ympäröivään avoimeen peltomaisemaan, jokimaisemaan ja lähiympäristölle.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>3 -</p>
<p>105.</p>	<p>Isokoskentie 211 Mäki 743-404-13-103</p> 		<p>Pihapiiri sijaitsee Isokoskentiestä erkanevan pitkän peltotien päässä. Siihen kuuluu 1904 rakennettu pienikokoinen pohjalaistalo ja mahdollisesti saman ikäinen tiilirunkoinen valkoiseksi rapattu erittäin huonokuntoinen navettarakennus. Pihassa on myös 1900-luvun loppupuolen sauna, ulkokuone ja leikkimökki.</p> <p>Alueen maat ovat alkujaan kuuluneet Ryssyn kantatilaan, josta Mäki on jaettu 1906. Asuinrakennus kerrotaan siirretyn paikalleen jokirannasta. Tilalla on pidetty karjaa vuoteen 1964 asti.</p>	<p>Rakennusperinteiset arvot Erittäin hyvin rakennusaikansa piirteet ja rakennusmateriaalit säilyttäneet pienikokoinen pohjalaistalo sekä kohtalaisesti säilynyt navettarakennus. Kasvillisuudeltaan, jäsentelyltään ja pinnoiltaan hyvin säilynyt perinteinen torpan/pientilan pihapiiri.</p> <p>Sosiaali- ja taloushistorialliset arvot Yhteenkuuluva rakennuspari, asuinrakennus, navetta, kertoo 1900-luvun torpan/pientilan toiminnasta ja asumisen ja elämisen tavasta.</p> <p>Maisemalliset arvot Näkyvä sijainti peltoaukean ja metsän rajalla, suuri maisemallinen merkitys ympäröivään avoimeen peltomaisemaan ja Isokoskentielle.</p> <p>Huom. Kohde kuuluu selvityksessä rajattuun maisemallisesti merkittävään Nurmonjokilaakson maatalousalueeseen.</p>	<p>1 sr1</p>

6 Yhteenveto

Työssä on pyritty tunnistamaan selvitysalueen säilyneet historiallisen ajan muinaisjäännökset sekä arvokkaimmat kulttuurimaiseman piirteet, aluekokonaisuudet ja rakennetut pihapiirit, jotta ne voidaan huomioida alueen osayleiskaavaa laadittaessa.

Historiallisen ajan muinaisjäännöksiä alueella on 7; pappila, myllynpaikka ja viisi 1500-luvulla syntyneiden kantatilojen talotonttia. Näistä Ykskorvaasen myllynpaikka on kadonnut myöhemmän maankäytön seurauksena, mutta yhä asuttuina olevilla pappilanpaikalla ja kantatalojen talotonteilla saattaa olla maanpinnan alla säilyneitä jäänteitä vanhoista rakennuksista tai satoja vuosia samalla paikalla jatkuneen asutuksen luomista kulttuurikerroksista. Yhä käytössä olevina kohteina, niitä ei ole määritelty muinaisjäännöksiksi, vaan muiksi kulttuuriympäristökohteiksi, joiden suojelemiseksi on katsottu riittävän /s-alue suojelemerkintä. Alueen arkeologiaa ja historiallisen ajan muinaisjäännöksiä on käsitelty tarkemmin edellä luvussa 3.

Selvitysalueen kulttuurimaisema muodostuu kahdesta hyvin eriluontoisesta alueesta, Pohjan valtatie pohjoispuolisesta taajama-alueesta ja valtatie eteläpuolisesta maatalousalueesta.

Maatalousvaltainen selvitysalueen eteläosa Nurmonjokilaaksoon levittäytyvine peltoineen ja tilakeskuksineen ilmentää parhaiten alueen historiaa. Nurmon pysyvä asutus on syntynyt 1500-luvulla jokivarteen viljavimmille maille perustettujen kantatalojen ympärille. Viljely ja uudisraivaus ovat jatkuneet 1950-luvulle asti. Vaikka maanviljely on kokenut rakennemuutoksen, se jatkuu alueella yhä elinvoimaisena. Avoin viljelymaisema on erityisen

herkkä muutoksille.

Pohjoisosan taajama-alue on muodostunut rautatien ja maanteiden yhtymäkohtaan. Sille luonteenomaisia piirteitä ovat melko tiivis rakentaminen sekä selkeästi erottuvat asumiselle, palveluille, teollisuudelle ja liiketoiminnalle varatut alueet. Niiden välissä on yhä muutamia säilyneitä peltotilkkujakin. Nykyisin Seinäjokeen kuuluvan Nurmon keskusta hahmottuu yhä palveluineen, entisine kunnantaloineen ja puistoalueineen omaksi kokonaisuudekseen, ja sen säilyminen on tärkeää etenkin alueen asukkaiden identiteetin kannalta. Kaava-alueen kulttuuriympäristön aluekokonaisuuksia on käsitelty yksityiskohtaisesti edellä luvussa 4.

Vanhimmat alueella säilyneet rakennukset ovat kantataloista jaettujen osatalojen pihapiireistä yhä löytyvät 1700-luvun lopulla rakennetut hirsiset aitat, luhdit ja riihet. Asuinrakennuksista kulttuurihistoriallisesti arvokkaimpia ovat 1800-luvun loppupuolella rakennetut puolitoista- ja kaksikerroksiset perinteiset pohjalaistalot, jotka ovat muodostuneet kiintopisteiksi avoimessa peltomaisemassa. Mutta yksittäisiä rakennuksia tärkeämpiä ovat kuitenkin useista rakennuksista muodostuvat säilyneet pihapiirikokonaisuudet, jotka kertovat elävästi paitsi rakennusaikansa rakentamisen tavasta myös entisajan asumisen tavasta ja elinkeinojen harjoittamisesta. Arvokkaimmille pihapiireille ja rakennuksille on suositeltu suojelemerkintöjä. Rakennuksia, pihapiirejä ja niiden arvoja on esitelty edellä luvussa 5.

Nurmon kulttuuriympäristö on satojen vuosien aikana syntynyt kerroksinen kokonaisuus, joka kertoo maatalouden muutoksesta, rakennustapojen kehityksestä ja kaupungistumisesta. Avoin viljelymaisema ja perinteinen talonpoikainen rakennuskulttuuri määrittävät edelleen vahvasti ympäristön ominaisuutta.

Nurmonjokilaakson viljelylakeutta selvitysalueen eteläreunasta kohti pohjoista kuvattuna. Viistokuva: Seinäjoen kaupunki.

Lähteet ja kirjallisuus

Inventoinnit ja selvitykset

VALTAKUNNALLISET

Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alue työryhmän mietintö II. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, mietintö 66/1992.

Maisemanhoito. Maisema-alue työryhmän mietintö I. Ympäristöministeriö, Ympäristönsuojeluosasto, Mietintö 66/1992. Helsinki: Ympäristöministeriö, 1993.

Suomen perinnebiotoopit. Perinnemaisemaprojektin valtakunnallinen loppuraportti. Suomen ympäristö 527. Suomen ympäristökeskus 2001.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, valtioneuvosto 2009. www.rky.fi

MAAKUNNALLISET

Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat. Länsi-Suomen ympäristökeskus, 2003.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema- ja kulttuurialueet 2001. Yleisselvitys, arvoluokitukset ja kartat. Motiivi Oy 2001.

Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013. Raportteja 83/2013. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://www.doria.fi/handle/10024/94167>

Maakunnallinen maisemaselvitys – Varsinais-Suomi. Maija Rautamäki, Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, 1990.

Teräväinen, Helena; Lakiaa ja komiaa. Kohti kulttuuriympäristön uusia arvoja Etelä-Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma, Länsi-Suomen ympäristökeskus. Vaasa 2003.

PAIKALLISET

Entisen Nurmon kunnan alueen muinaisjäännösinventointi 2010. Mikroliitti. Seinäjoen kaupunki 2010.

Keski-Nurmon, Veneskosken ja Kouran maisemaselvitys. Osayleiskaavan taustaselvitys, maisema ja luonnoympäristö. Sito Oy, Seinäjoen kaupunki 2011.

Lahti Tellervo. Seinäjoen rakennuskulttuuria. Asutus, kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta. Seinäjoen historiallinen yhdistys ry 2002.

Nurmonjokilaakson maisemanhoitosuunnitelma. Sito oy. Seinäjoen kaupunki 2013.

Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004, Jaakko Pöyry Infra 2005.

Pupponen Risto. Rakennusinventointi Nurmon kunnassa 1992- 1994.

Kirjallisuus

Dahlbacka, Carol; Aalto, Anu; Kotiseutumme Lapua-Nurmo 1999-2000. 2000.

Härö, Elias ja Kaila, Panu; Pohjalainen talo : rakentajan opas. Etelä-

Pohjanmaan maakuntaliitto et all., Seinäjoki 1976.

Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa. Suomen ympäristö 14/2013.

Lehtinen, Leena; Karttojen kertomaa – Vanhojen kattojen kautta maiseman historiaan. Ympäristöministeriö, alueidenkäytön osasto 2005.

Lehtinen, Leena; Maaseutumaiseman kerroksisuus ja vetovoima. Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus 1997.

Luukko, Armas. Nurmon historia. 1, Historiallisen asutuksen alusta kunnallishallinnon perustamiseen. Nurmon kunta, Nurmo 1983.

Läntinen Aarre. Nurmon Historia II, Vaasa 1994

Historiallisen ajan kiinteät muinaisjännökset tunnistaminen ja suojelu. Niukkanen, Marianna. Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3. Museovirasto 2009.

Nurmo. Historiallinen vuosikirja 2011. Nurmo-seura ry 2011.

Nurmo. Kotiseutukirja III. Nurmo-seura ry 2012.

Nurmo. Kotiseutukirja IV. Nurmo-seura ry 2013.

Nurmon kirja. Toim. Kivisaari, Vuokko. Tampereen yliopisto, Tampere 1974.

Suomen teiden historia I. Pakanuuden ajalta Suomen itsenäistymiseen. Tie- ja rakennushallitus, Suomen tieyhdistys 1974.

Suuri maatilakirja VI. Vaasan lääni. Suomenkieliset kunnat. Kuopio 1967.

Suomen maatilat V. Oulun ja Vaasan läänit. Porvoo 1933.

Kartta- ja ilmakeu-aineistot

MAAKUNTAKAAVA, YLEISKAAVAT, ASEMAKAAVAT

Asemakaavat. Seinäjoen kaupunki, kaavoitus.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava. Etelä-Pohjanmaan liitto 2006.

Nurmon keskustan osayleiskaava 2015. Motiivi Oy, 2003.

KARTAT JA ILMAKUVAT

Ortoilmakuvat; Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna, Karttaikkuna. <http://www.paikkatietoikkuna.fi/>

Viistoilmakuvat; Seinäjoen kaupunki. Peruskartta. Maanmittauslaitos. <http://www.paikkatietoikkuna.fi/>

VANHAT KARTAT

Isojakokartat, maakirjakartat, pitäjänkartat, tiluskartat. Maanmittauslaitoksen arkisto.

Vanhat peruskartat. Maanmittauslaitos. <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Muut lähteet

Arkeologinen kulttuuriperintö ja kaavoitus. Julkaisematon opas.

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
2015.

Kiinteistötietojärjestelmä, Maanmittauslaitos. <http://www.ktj.fi/>

Maaseudun Historiallisten asuinpaikkojen inventointi. Ohje 2015.
Suhonen, Veli-Pekka. Museovirasto, julkaisematon ohjeluonnos
5.5.2015.

Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistus ja laajennus 2030.
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. FCG Suunnittelu ja tekniikka
Oy. 23.4.2015.

Suulliset lähteet

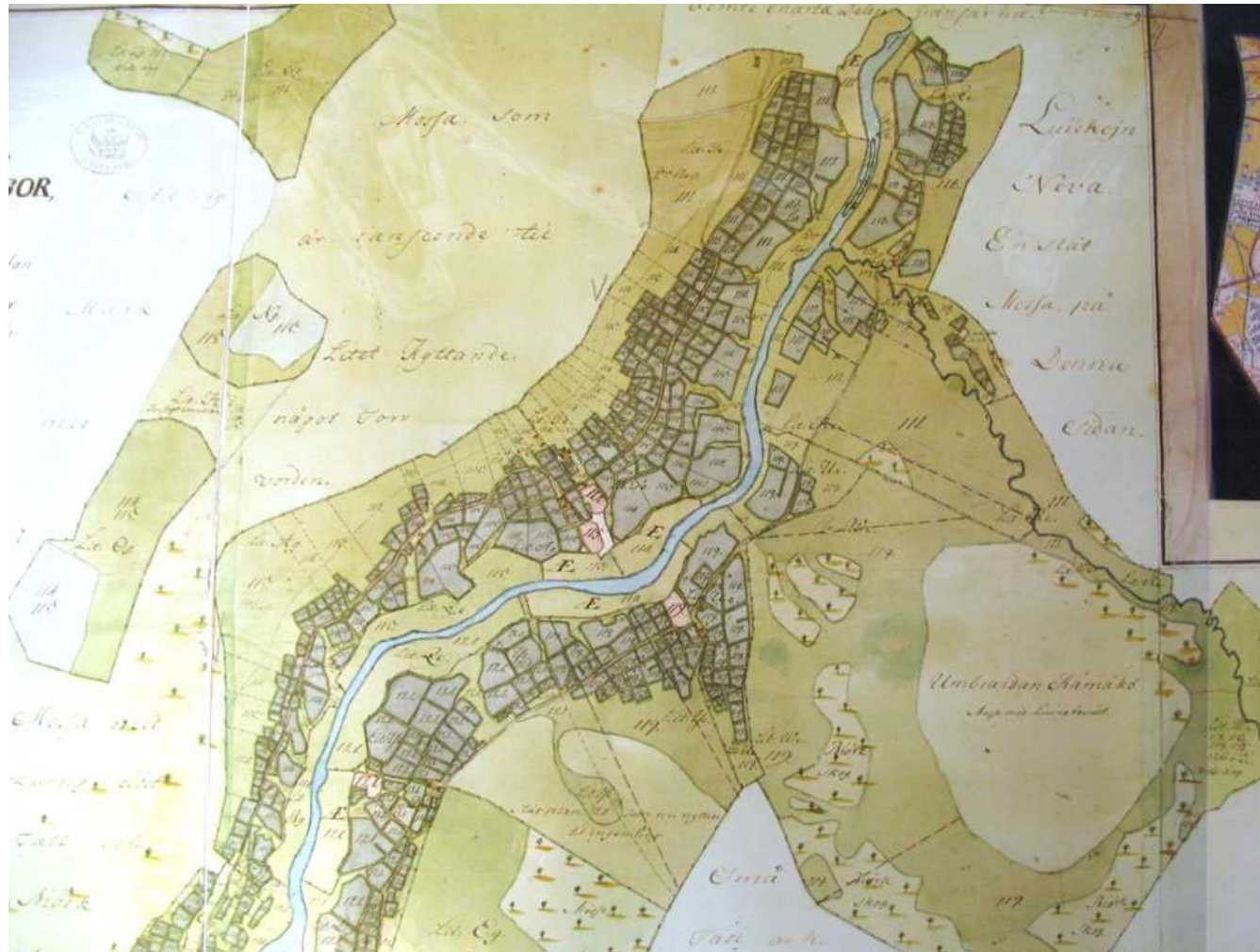
Maastokäyntien yhteydessä haastatellut kiinteistöjen omistajat ja
asukkaat.

Liite 1. Nurmo vanhoilla kartoilla

Ote maanmittari Hans Löfvendahlin 1754 piirtämästä pitäjänkartasta selvitysalueen kohdalta. Karttaan on punaisella merkitty Nurmon kirkolta etelään ensin alueen ulkopuolelle jäävät Loukon ja Tepon talot ja sitten selvitysalueella sijaitsevat Ykskorvaasen mylly, seuraavina joen vastakkaisin puolin Penttilä ja Luukko, sitten Kalistajat ja Soini ja viimeisenä Ryssy. Ryssyn eteläpuolella olevat myllyt ja talot jäävät selvitysalueen ulkopuolelle. Kartta: Lapuan pitäjänkartta 1754, Maanmittauslaitoksen arkisto.

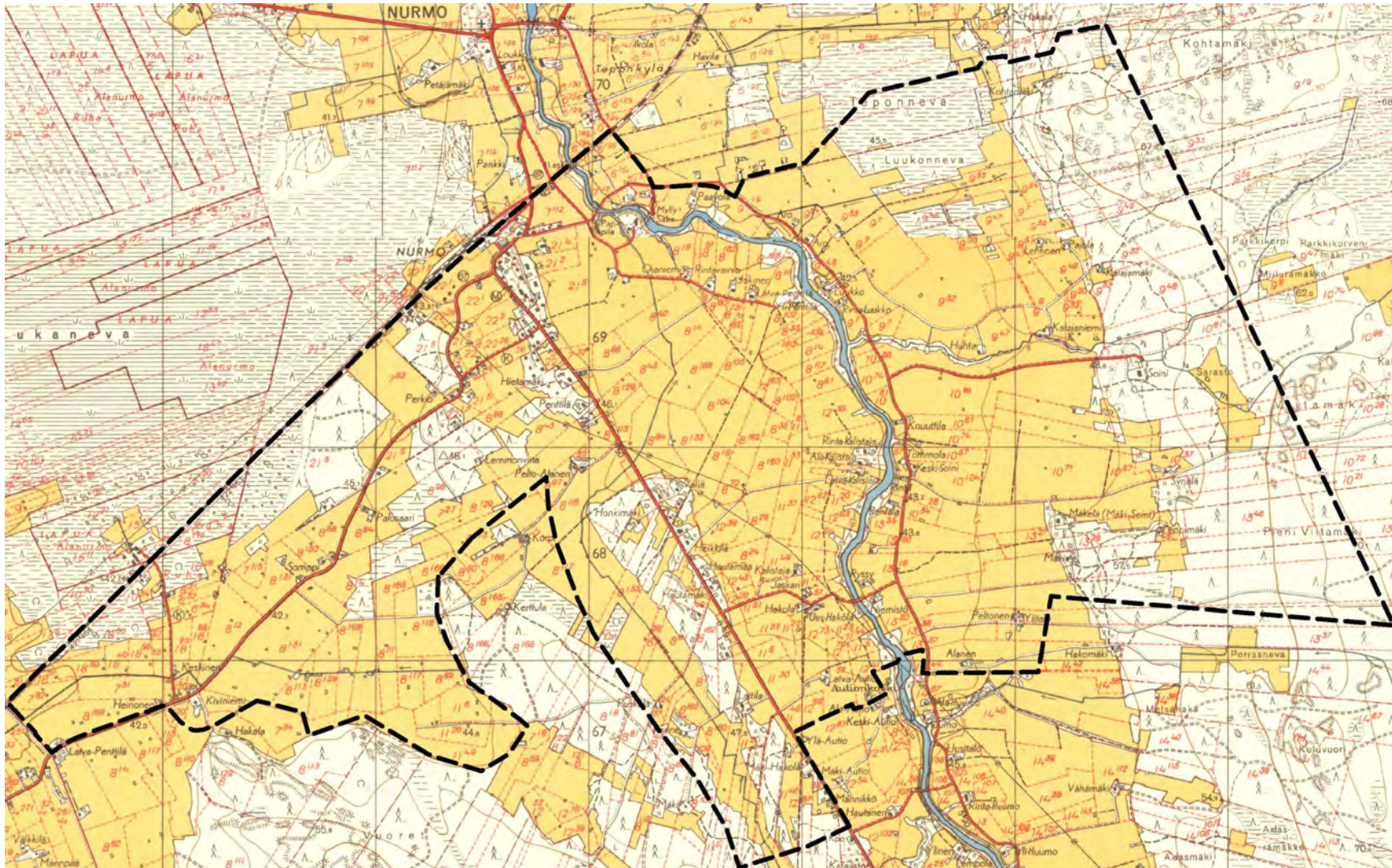
Ote maanmittari Hans Löfvendahlin ennen isojakoa, 1700-luvun loppupuolella piirtämästä Ylä-Nurmon kylän tiluskartasta. Kartalla joen länsipuolella näkyvät vaaleanpunaiset Kalistajan kylän talotontit ja niitä vastapäätä joen itäpuolella Soini ja sen eteläpuolella Ryssy.
Kartta: Tiluskartta, 1700-luvun loppupuoli, Maanmittauslaitoksen arkisto, kopio Nurmon museolla.

Ote 1840-luvun pitäjäkartasta selvitysalueen kohdalta. Pohjoisosassa Nurmojoen varressa näkyy kappalaisen virkatalo (Kapellansbol) Ojelmisto, samalla kohdalla joen vastakkaisella puolella Ykskorvaasen mylly ja sen vieressä suunnilleen nykyisen Tepontien linjausta noudattelevan tien laidassa selvitysalueen ulkopuolella sijainnut sotilastorppa (soldat torp). Hieman alempana jokivarressa ovat vastakkaisilla puolilla jokea Luukon ja Penttilän kantatilat ja seuraavina Soini ja sitä vastapäätä Kalistaja ja Autio (Kalistajasta lohkottu osatalo) sekä viimeisenä Ryssyn kantatalo. Eteläinen sotilastorppa on sekin OYK-alueen ulkopuolella.

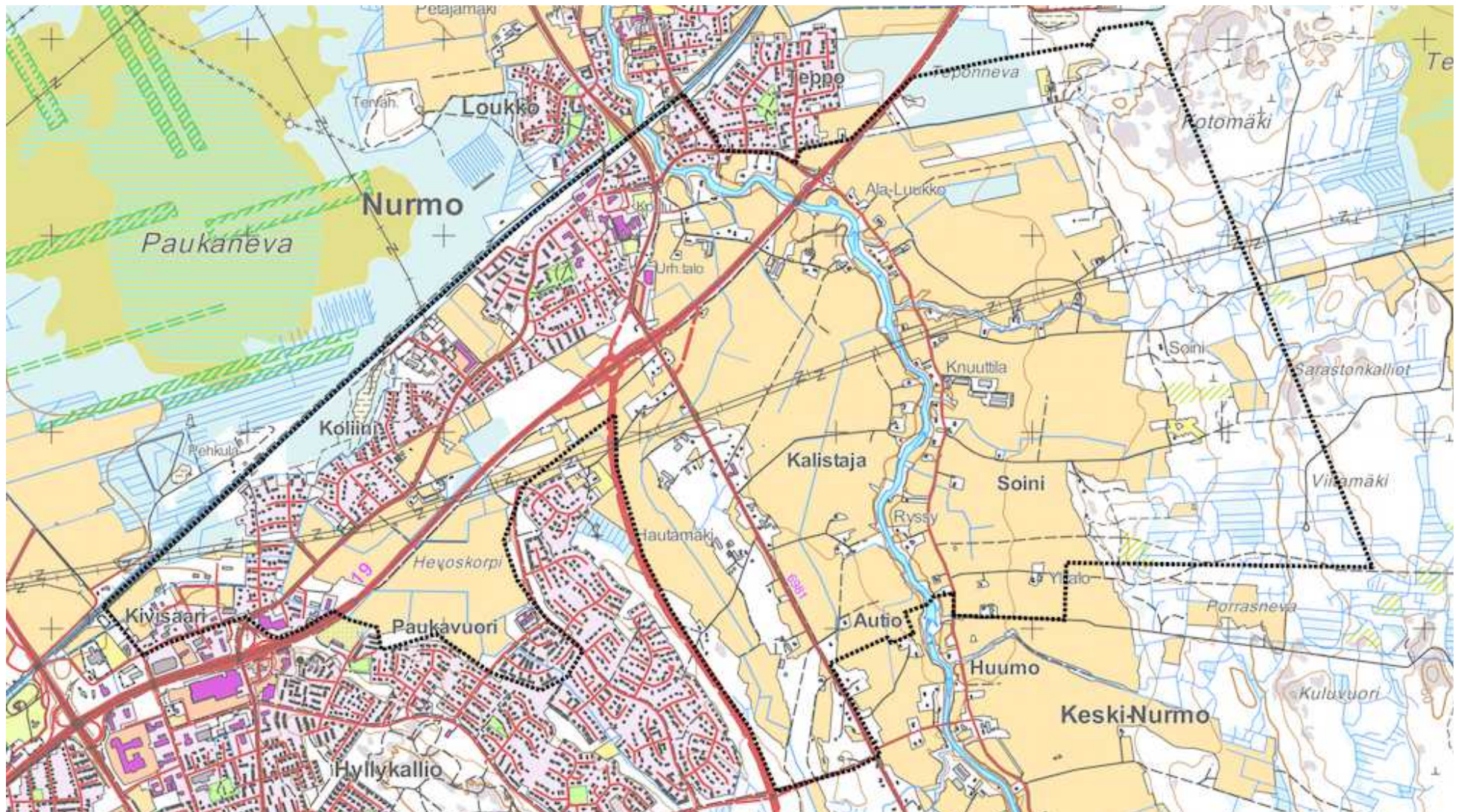
Keski-Nurmontietä ei vielä ole rakennettu, maantie kiemurtelee molemmin puolin jokirannan tuntumassa.

Kartta: Pitäjänkartta, <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-200907303161>

Ote vuoden 1953 peruskartasta, johon lisäksi rajattu selvitysalue. Peltoalueet ovat laajimmillaan. Pientaloalueiden rakentaminen Kivisaassa ja Kolinilla, alueen länsiosassa sekä Nurmon keskustan tuntumassa alkoivat nopeasti vähentää viljeltyä alaa 1950-luvun kuluessa.

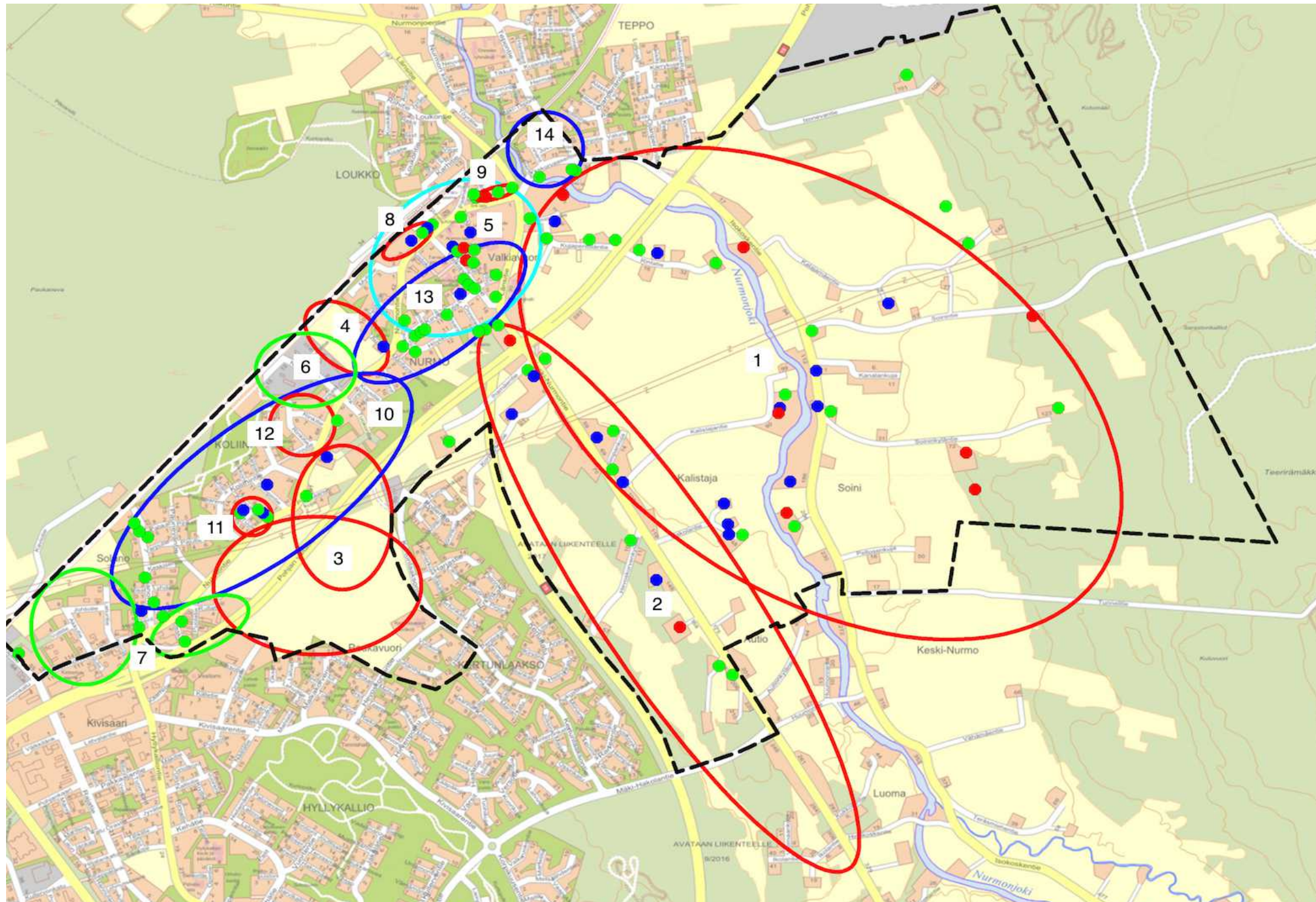

Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen alue rajattuna nykykartalle.
Kartta: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna, peruskartta. Rajaus MH.

Liite 2. Inventoidut kulttuuriympäristön aluekokonaisuudet

Maatalouden aluekokonaisuudet

- A1 Nurmonjokilaakson viljelymaisema
- A2 Keski-Nurmontien varren maatalousalue
- A3 Nurmontien - Hevoskorven maatalousalue
- A4 Aution (Perkiön) tilakeskus ja rintapellot

Taajamatoimintojen aluekokonaisuudet

- A5 Nurmon keskusta
- A6 Koliinin teollisuusalue
- A7 Kivisaaren liikealue

Pientaloalueiden aluekokonaisuudet

- A8 Nurmontien 1950-luvun talorivi
- A9 Nurmontien alkupään talorivi
- A10 Koliinin 1950-80-lukujen pientalot
- A11 Kannaksentien – Tuulentien pientalot
- A12 Rinkitien 1960-luvun pientalot
- A13 Kirveskujan ympäristön pientalot
- A14 Ykskorvaasentien pientaloalue

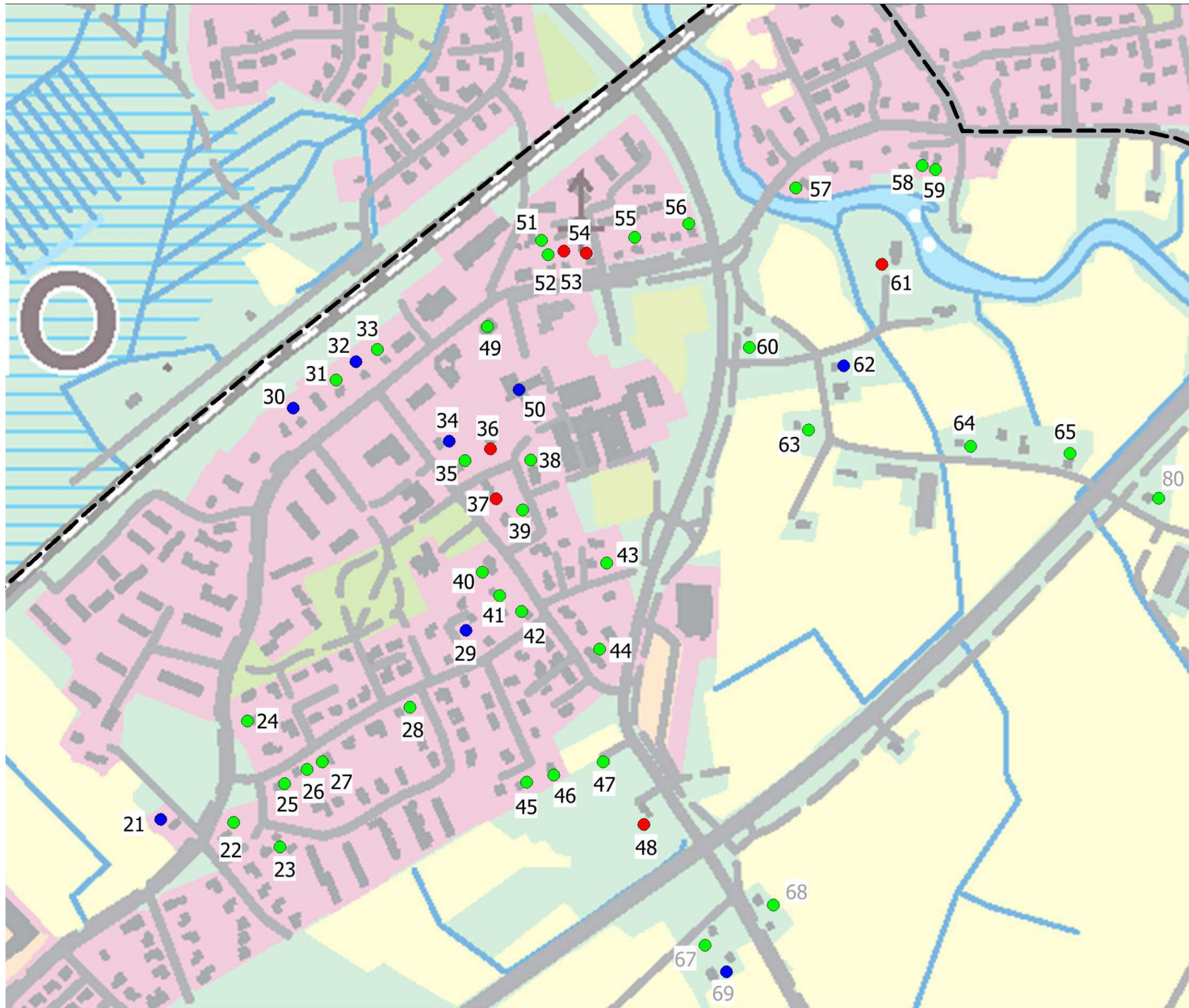
Liite 3. Inventoidut pihapiirit – Pohjan valtatie pohjoispuoli – Länsiosa

1. Rajatie 57, Tiira, 743-404-29-10
2. Nurmontie 104, Heinonen, 743-404-7-317
3. Kytötie 3, Järvelä, 743-404-7-157
4. Solanontie 6, Vesineva, 743-51-2086-5
5. Solanontie 11, Ollila, 743-404-18-143
6. Solanontie 18, Suopelto, 743-410-6-83
7. Solanontie 21, Sointula, 743-410-10-39
8. Solanontie 25, Kukkasuo, 743-410-10-40
9. Nurmontie 98, Försti 743-404-7-535
10. Lieskatie 1, Ahokas, 743-404-7-185
11. Lieskatie 9, Mäensivu, 743-404-8-236
12. Tuulentie 7, Ilomäki, 743-404-8-219
13. Tuulentie 9, Ahonen, 743-404-8-220
14. Kannaksentie 2, Porvari, 743-404-8-231
15. Kannaksentie 4, Kinnunen, 743-404-8-232
16. Kannaksentie 6, Kujala, 743-404-8-1245
17. Sompintie 10, Somppi, 743-404-8-1246
18. Nurmontie 61, Kolmio, 743-404-8-314
19. Nurmontie 55, Palosaari, 743-404-8-315
20. Nurmontie 49, Metsälä, 743-404-27-295

Liite 4. Inventoidut pihapiirit – Pohjan valtatie pohjoispuoli – Itäosa

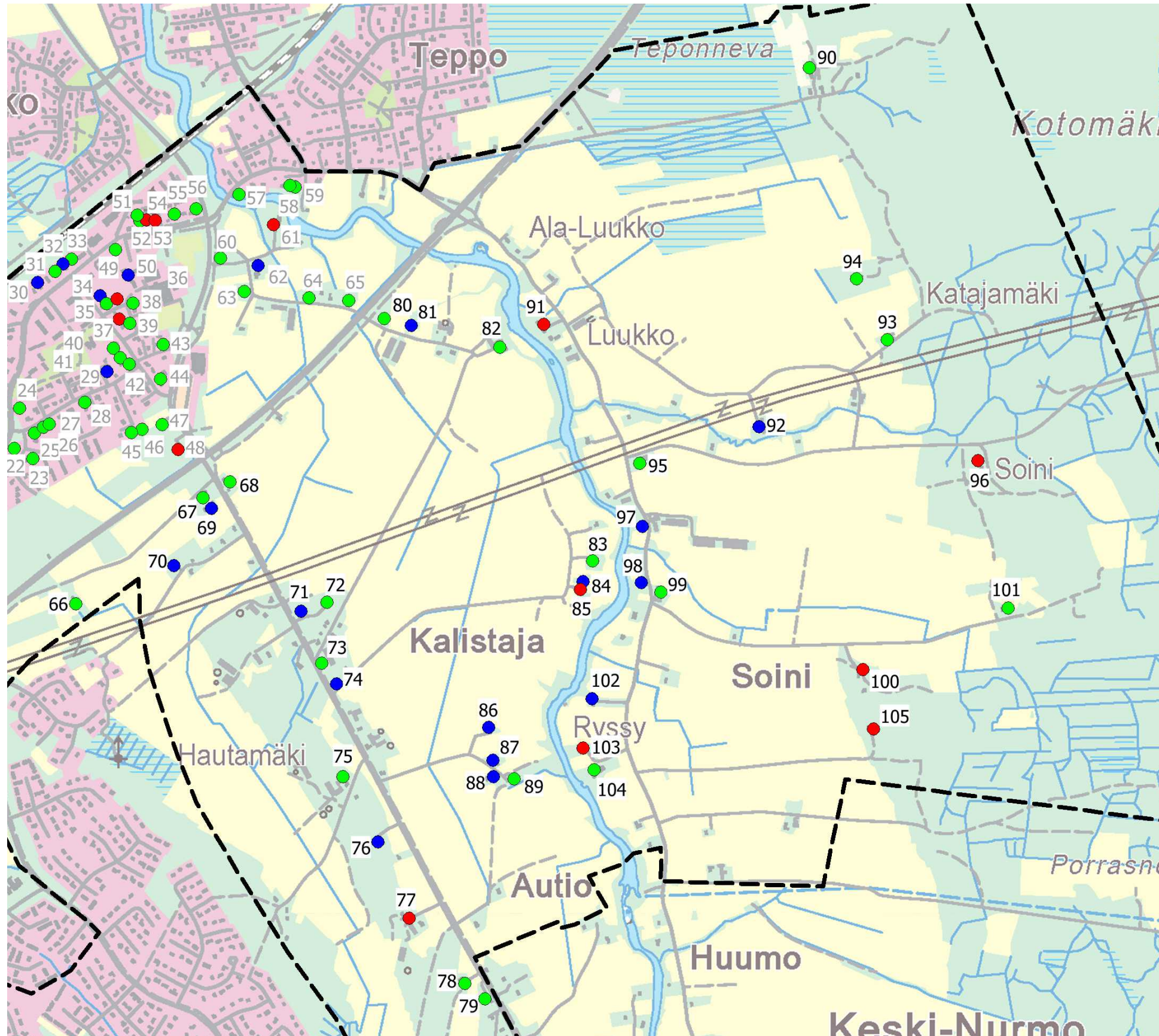

21. Autionkuja 1, Autio (Perkiö), 743-404-7-82
22. Nurmontie 29, Metsikkö, 743-404-27-45
23. Höylätie 2, Kannikko, 743-404-27-251
24. Nurmontie 25, Korkeamäki, 743-404-22-30
25. Kirveskuja 19, Hukkala, 743-404-27-43
26. Kirveskuja 17, Ritala, 743-404-27-42
27. Kirveskuja 15, Kallio, 743-404-22-7
28. Kirveskuja 9, Uusipelto, 743-404-27-285
29. Lekatie 4, Soini, 743-404-22-33
30. Nurmontie 32, Rauhala, 743-51-1004-5
31. Nurmontie 28, Mikkola, 743-51-1004-8
32. Nurmontie 26, Vuorensivu, 743-51-1004-8
33. Nurmontie 24, Juusela, 743-51-1004-9
34. Valkiaavuorentie 3, Sorvisto, 743-404-23-4
35. Valkiaavuorentie 5, Hyyppä, 743-404-27-310
36. Käpymäentie 3, Vuoritie, 743-404-94-2
37. Käpymäentie 2, Toivola (ent. apteekki), 743-404-94-1
38. Käpymäentie 4, Apu, 743-404-54-0
39. Käpytie 3, Perämäki, 743-404-27-29
40. Valkiaavuorentie 8, Mäki-Hakola, 743-404-22-37
41. Valkiaavuorentie 10, Käenmäki, 743-404-27-30
42. Kirveskuja 2/Valkiaavuorentie 12, Mäkikallio, 743-404-27-32
43. Sepäntie 6, Alanko, 743-404-27-240
44. Valkiaavuorentie 19, Porvari, 743-404-27-168
45. Onnelantie 10, Kivimäki, 743-404-27-283
46. Onnelantie 9, Koti, 743-404-27-37
47. Länsitie 15, Rantamäki, 743-404-8-87
48. Länsitie 5, Hietämäki (Jaskari), 743-404-8-1594
49. Nurmontie 5, Säästölehto, 743-404-33-0
50. Toukotie 4, Valkiaavuoren koulu, 743-404-21-2
51. Paanatie 2, Nurmoila, 743-404-7-147
52. Nurmontie 14, Kultti, 743-404-7-48
53. Nurmontie 12, Ranta, 743-404-7-49
54. Viisastenukja 1, Penttilä, 743-404-7-50
55. Nurmontie 6, Jaakkola, 743-404-7-145
56. Nurmontie 2, Alapiha, 743-404-7-492
57. Ykskorvaasentie 4, Koskenranta, 743-404-7-258
58. Ykskorvaasentie 14, Koskiranta, 743-404-9-54
59. Ykskorvaasentie 16, Tyynelä, 743-404-9-53
60. Ojelmistontie 1, Välipelto, 743-404-27-249
61. Ojelmistontie 7, Ojelmisto (pappila), 743-404-21-77
62. Kujapenttiläntie 1, Puronvarsi, 743-404-27-278
63. Kujapenttiläntie 4, Kirkonpelto, 743-404-32-11
64. Kujapenttiläntie 11, Laskunvarsi, 743-404-27-287
65. Kujapenttiläntie 17, Kujala, 743-404-8-930

Liite 5. Inventoidut pihapiirit – Pohjan valtatie eteläpuoli

66. Ihamäentie 59, Välimaa, 743-404-8-185
67. Ihamäentie 5, Rämälä (Hakala, Takala), 743-404-8-1793
68. Keski-Nurmontie 11, Takala, 743-404-8-611
69. Keski-Nurmontie 12, Lammervo (Siirilä), 743-404-8-549
70. Korpuusentie 24, Pelto-Alanen (Alanen), 743-404-8-876
71. Keski-Nurmontie 59, Viljelmä (Lonki), 743-404-8-1568
72. Keski-Nurmontie 63, Väljä, 743-404-8-921
73. Keski-Nurmontie 79, Ylipää, 743-404-159-1
74. Kalistajantie 9, Kantaheikkilä, 743-404-159-1
75. Hevoskorvenkylätie 10, Latvala, 743-404-55-6
76. Keski-Nurmontie 138, Uusi-Hakola, 743-404-8-2052
77. Keski-Nurmontie 170, Ylinen ja Laitila, 743-404-11-126
78. Keski-Nurmontie 194, Mäkihakola, 743-404-11-143
79. Keski-Nurmontie 206, Marttila (Vanha Ylä-Autio), 743-404-12-134
80. Rintatie 5, Rintavainio, 743-404-8-1514
81. Rintatie 17, Jokinen, 743-404-8-1327
82. Rintatie 50, Ylipenttilä, 743-404-8-2057
83. Kalistajantie 100, Rantakalistaja, 743-404-11-147
84. Kalistajantie 92, Naapuri (Ala-Kalistaja), 743-404-11-140
85. Kalistajantie 92, Latvakalistaja, 743-404-11-111
86. Hakolantie 31, Kalistaja, 743-404-11-124
87. Hakolantie 39, Jaskari, 743-404-11-137
88. Hakolantie 44, Luoma (Ala-Hakola), 743-404-11-166
89. Hakolantie 48, Yli-Hakola, 743-404-11-160
90. Isonvantie 103, Kohtamäki, 743-404-22-97
91. Isokoskentie 52, YliLuukko, 743-404-9-110
92. Katajamäentie 74, Huhta, 743-404-9-59
93. Katajamäentie 127, Kojola, 743-404-9-74
94. Katajamäentie 141, Kallio, 743-404-9-100
95. Soinintie 2, Rinta-Soini, 743-404-10-117
96. Soinintie 120, Ahonmäki (Soini) 743-404-10-115
97. Isokoskentie 126, Knuuttila, 743-404-10-156
98. Isokoskentie 146, Alatalo, 743-404-10-153
99. Isokoskentie 149, Keski-Soini, 743-404-10-231
100. Soininkyläntie 70, Mäkelä, 743-404-24-2
101. Soininkyläntie 123, Syrjälä, 743-404-10-37
102. Isokoskentie 186, Rinta-Salo, 743-404-13-125
103. Isokoskentie 204, Soini (Ryssy), 743-404-13-92
104. Isokoskentie 206, Takala, 743-404-13-113
105. Isokoskentie 211, Mäki, 743-404-13-103

Nurmon kulttuuriympäristöselvitys

Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen taustaselvitys

Kulttuuriympäristö

2015

Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo

